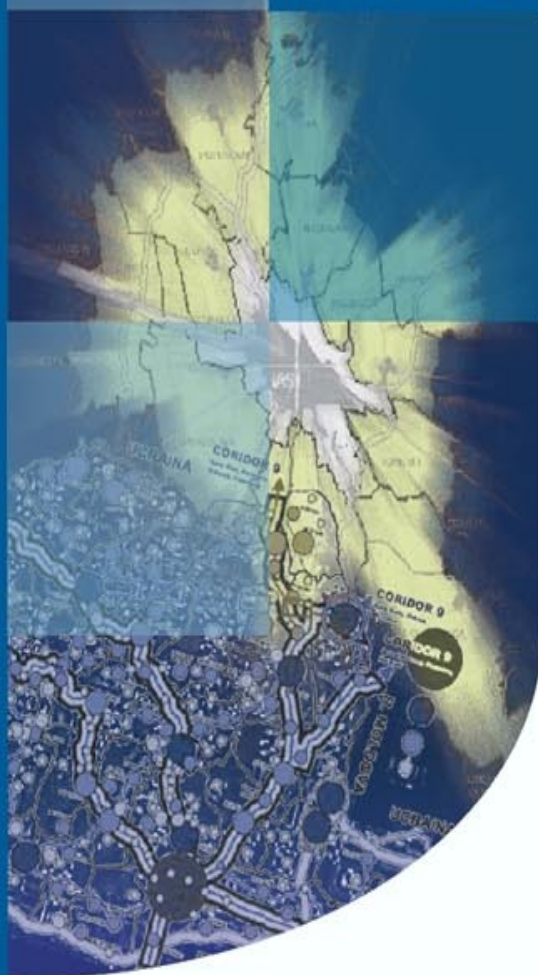

ZONA METROPOLITANĂ IAȘI

STUDIU DE CAZ

PROGRAM
Principale de Implementare de

2004

Această publicație a apărut cu sprijin tehnic din partea Programului de Reformă Guvernamentală prin Parteneriate Durabile (GRASP). GRASP, finanțat de Guvernul S.U.A. prin USAID, este menit să consolideze administrația publică locală și guvernarea democratică în România. Implementat de Development Alternatives, Inc. (DAI) cu sprijinul unei echipe de subcontractori internaționali, GRASP dorește să consolideze capacitatea tehnică și financiară a administrației locale, să stimuleze dezvoltarea economică locală și să promoveze parteneriatele public-privat în scopul îmbunătățirii eficienței și calității serviciilor publice.

Această publicație a apărut cu sprijinul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională, conform prevederilor contractului cu numărul 186-A-00-02-00107-00. Opiniile exprimate în lucrare aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională.

MULȚUMIRI

Acest manual este rezultatul colaborării dintre experții Echipei Servicii Publice din cadrul Programului USAID de Reformă Guvernamentală prin Parteneriate Durabile. Contribuții valoroase au avut și reprezentanții Consiliului Metropolitan Iași.

Director

Roger Vaughan

Autori:

Mihaela Vrabet - GRASP

Revizuit de:

Sam Coxson - GRASP

Contribuții:

Gheorghe Ionița – GRASP

Liviu Iacob - GRASP

CUVÂNT ÎNAINTE DIN PARTEA

MINISTERULUI TRANSPORTURILOR, CONSTRUCȚIILOR ȘI TURISMULUI

În contextul proceselor complexe de tranziție suprapuse cu cele de integrare europeană pe care România le parcurge în această perioadă, una din prioritățile administrației centrale o constituie dezvoltarea teritorială durabilă; dezvoltarea și consolidarea structurilor regionale, ca palier al integrării, este unul din cele mai importante aspecte ale acestui proces.

România are nevoie de accesibilitate, de prezență în viața economică și socială a Europei lărgite; localitățile din România au nevoie de politici locale susținute regional și național, pentru a constitui actori viabili în noul context. Pregătirea planurilor de dezvoltare regionale, a formulelor instituționale necesare, conștientizarea actorilor locali și regionali privind rigorile acestor procese înseamnă practic pregătirea condițiilor de accesare a structurilor europene și a instrumentelor de asistență aferente. Cadrul legislativ românesc este tot mai deschis abordării durabile a proceselor de dezvoltare în teritoriu, cooperării între unitățile administrativ-teritoriale la scara metropolitană, regională și națională pentru a răspunde provocărilor multiple ale perioadei de tranziție, procesului de descentralizare, globalizării etc.

Dezvoltarea regională se bazează pe consolidarea unui sistem de poli regionali, zone metropolitane, pe un sistem de infrastructuri care să asigure accesibilitatea teritorială a proceselor de dezvoltare: dezvoltarea întreprinderilor, piața forței de muncă, atragerea investițiilor, transferul de tehnologie, dezvoltarea sectorului I.M.M.-urilor, îmbunătățirea infrastructurii, a calității mediului, dezvoltarea rurală, a sectorului de servicii.

Parte a activităților României de pregătire a aderării la Uniunea Europeană o constituie dezvoltarea rețelei de centre regionale; o serie de municipii se pregătesc pentru rolul de zone metropolitane în cadrul unei rețele naționale și europene. Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului este implicat în sprijinirea acestor procese prin pregătirea legislației și a cadrului instituțional adecvat, prin pregătirea informațiilor și studiilor necesare entităților administrativ teritoriale interesate, precum și prin sprijinirea rețelelor bazate pe cunoaștere în acest domeniu.

Procesul de regionalizare în plină implementare în țările Uniunii Europene și-a făcut debutul și în România: municipiile Oradea și Iași și comunele din jurul acestora au inițiat parteneriate în dezvoltare metropolitană implicând partenerii locali în planificarea pașilor și a resurselor necesare pe termen mediu și lung. Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului a susținut aceste proiecte și recunoaște contribuția semnificativă a programelor de asistență finanțate de către Agenția pentru Dezvoltare Internațională a Statelor Unite ale Americii și implementate între anii 2001-2004 de către Development Alternatives Incorporated, Academy for Educational Development prin programul GRASP și RTI International prin programul LGAP.²⁰

Prin proiectele de dezvoltare metropolitană a zonelor Iași și Oradea, România are nu numai două exemple în abordarea parteneriatelor metropolitane ci și doi poli de dezvoltare la actuala graniță cu Uniunea Europeană și la viitoarea graniță a Uniunii Europene. Trebuie menționat că Bucureștiul, capitala României, municipiile Timișoara, Ploiești, Cluj Napoca și Bacău se pregătesc pentru implementarea aceluiași proiect; mai mult, municipii de rangul al II-lea cum sunt Baia Mare și Târgu Mureș, vizează construirea de parteneriate în dezvoltare cu localitățile din jur.

²⁰ GRASP este acronimul aferent Governance Reform and Sustainable Partnerships, iar LGAP acronimul Local Government Assistance Program.

Considerăm o mare reușită constituirea Zonei Metropolitane Iași; legislația română lasă teren liber multor inițiative de dezvoltare însă acestea necesită din partea autorităților locale efort, creativitate în gândire, flexibilitate în acțiune, construirea de parteneriate și toate acestea, într-o perioadă caracterizată printr-o dinamică ridicată a schimbării.

În cazul partenerilor Asociației Zona Metropolitană Iași asistența Programului GRASP a mobilizat în mod fericit și extrem de eficient energiile locale atât la nivelul autorităților locale cât și la cel al serviciilor publice, sectorului privat, universităților și societății civile, reușind printr-un efort remarcabil ca, în mai puțin de un an și jumătate, să ansambleze argumentele dezvoltării metropolitane și să inițieze efecte pe termen mediu și lung în zona de nord est a Moldovei.

Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului este interesat și dorește să utilizeze oportunitatea de a coopera cu programul GRASP în diseminarea proiectului de dezvoltare metropolitană Iași, pentru a pune la dispoziția entităților administrative și profesionale interesate setul de documentații și studii finanțate de minister privind diverse aspecte legate de acest domeniu.

Ileana Tureanu

Ministru Secretar de Stat

Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului

București, 2 Decembrie, 2004

MESAJUL PREȘEDINTELUI CONSILIULUI METROPOLITAN IAȘI

Dezvoltarea armonioasă și durabilă a aglomerării urbane Iași, preluarea presiunilor și distorsiunilor, precum și revitalizarea și promovarea potențialului zonei constituie preocuparea constantă a Consiliului Județean și a Primăriei Municipiului Iași. Procesul de regionalizare în plin implementare în țările Uniunii Europene și-a făcut debutul și în România; Iașul are cu certitudine vocația și calitățile unui pol de dezvoltare regional și trebuie tratat și susținut ca atare. Posibilitățile multiple ale zonei fac din aceasta candidatul la rolul de pol de dezvoltare teritorial în Moldova, de nod de dezvoltare la nivel național, de zonă-poartă la, sperăm cu toții, viitoarea graniță a Uniunii Europene, de potențial membru în rețeaua de zone metropolitane europene.

Toate aceste argumente, în contextul voinței locale concertate a 15 unități administrativ teritoriale și cu asistența și sprijinul Programului GRASP, finanțat de Agenția pentru Dezvoltare Internațională a Statelor Unite și implementat de Development Alternatives Incorporated și Academy for Educational Development, au condus la constituirea Zonei Metropolitane Iași. Partenerii metropolitanii sunt: Consiliul Județean, Primăria Municipiului Iași, comunele Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Holboca, Lețcani, Miroslava, Popricani, Reditu, Schitu Duca, Tomești, Victoria, Valea Lupului, Ungheni. Alături de acestea se află serviciile publice, universități, sectorul privat, organizații neguvernamentale, ca parteneri strategici.

Etapile procesului de integrare europeană necesită structurarea rețelei de centre regionale la nivel național astfel încât drumul între centre regionale vecine să poată fi parcurs dus-întors în maximum 24 de ore. Studiile de dezvoltare spațială și schița strategiei de dezvoltare metropolitană conduc la necesitatea avansării către Planul Național de Dezvoltare a propunerii de consolidare a accesibilității Est-Vest prin relaționarea cu un culoar de trafic a coridoarelor europene 4 și 9. O asemenea intervenție urmează să re-echilibreze accesibilitatea la nivel național și să pregătească condițiile necesare dezvoltării durabile a României ca viitoare membră a Uniunii Europene.

Partenerii metropolitanii privesc potențialul de dezvoltare multiplu al zonei în contextul complex al rolurilor regional, național și internațional al acesteia: am inițiat procesul construirii de parteneriate cu județele din regiune și pe axa Est-Vest cât și cu interlocutorii noștri transfrontalieri. Obiectivul nostru este de a învăța să trăim împreună în spiritul dezvoltării durabile, folosind resursele umane, naturale, instituționale și financiare, respectând perspectivele, valorile și tradițiile comunităților locale. Constituirea Zonei Metropolitane și a Consiliului Metropolitan alcătuit din reprezentanții unităților administrativ-teritoriale membre marchează maturizarea procesului de integrare a intereselor locale cu cele care au întindere metropolitană, precum și integrarea nivelelor tehnic și de decizie privind implementarea proiectelor comune.

Prin constituirea Zonei Metropolitane Iași a fost atins obiectivul major de dezvoltare a zonei în perspectivă, obiectiv promovat de Consiliul Județean Iași împreună cu Primăria Municipiului Iași și în colaborare cu Programul GRASP.

Promovând politici de terenuri, de locuire, servicii publice, mediu și de dezvoltare economică, Consiliul Metropolitan se va afirma ca un manager responsabil în slujba comunităților componente ale Zonei Metropolitane. Agenția de Dezvoltare Metropolitană va fi mandatată în implementarea proiectelor de interes comun, atragerea de resurse de preaderare, de parteneri, în marketing-ul potențialului metropolitan, construirea de alianțe și rețele durabile.

Sperăm pentru Zona Metropolitană Iași să putem asigura durabilitatea cooperării, integrarea eforturilor și resurselor partenerilor în planuri și proiecte care să articuleze fără efort mandatele, pe baza opțiunilor comunităților membre, în scopul atingerii obiectivelor de dezvoltare locală și metropolitană generate prin consultarea permanentă a acestora. Dorim să facem din Zona Metropolitană Iași un interlocutor serios în rețeaua de zone metropolitane, să pregătim condițiile care să asigure un proces de integrare ferm în structurile europene. Dorim să pregătim premisele necesare pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților pe care le reprezentăm, creșterea atractivității zonei pentru investiții, creșterea veniturilor, printr-un proces transparent de decizie și prin implicarea cetățenilor. Dorim și credem în parteneriatele urban-rural, public-privat-comunitate durabile, cu respectarea și fructificarea intereselor reale ale părților.

Lucian FLAIȘER

Președinte al Consiliului Județean Iași

Președinte al Consiliului Metropolitan Iași

Iasi, 29 Noiembrie, 2004

CUVANTUL VICEPRESEDINTELUI CONSILIULUI METROPOLITAN IASI

„Iași – cultură, tradiție, viitor”

Iașul este unul din cele mai importante orașe ale țării; este al treilea oraș ca mărime din țară și al doilea oraș ca număr de locuitori.

În același timp Iașul este un oraș important la granița de est a României prin locația sa față de C.S.I. și granița viitoare a U.E. Deși are o poziție strategică și un trecut cultural și istoric de care suntem mândri, Iașul nu este dezvoltat și promovat la nivelul pe care îl merită.

De aceea, realizarea „Zonei Metropolitane Iași a reprezentat un gest conștient din partea partenerilor metropolitani, membri ai Asociației „Zona Metropolitană Iași”.

Necesitatea abordării metropolitane a dezvoltării în zona aglomerației urbane Iași nu este de dată recentă și nici la prima încercare; presiunile în creștere ar fi determinat autoritățile locale ca în cele din urmă să inițieze colaborarea. Este însă clar pentru noi, partenerii metropolitani, că acest proces nu ar fi fost atât de structurat, de rapid și de fundamentat pe cât l-a asigurat colaborarea cu Programul GRASP.

Reprezentanți ai Consiliului Local Iași, ai Consiliul Județean Iași și ai consiliilor locale din treisprezece comune limitrofe, au elaborat o strategie de dezvoltare durabilă în context metropolitan, care va fi actualizată și îmbunătățită anual, având ca direcții principale dezvoltarea economică, dezvoltarea infrastructurii și protecția mediului, dezvoltarea resurselor umane și cooperarea teritorială.

Pentru îndeplinirea obiectivelor ce decurg din aceste direcții, au fost elaborate programe care vor fi puse în practică prin intermediul proiectelor, pe baza calendarului de activități – planificare integrată.

În cadrul strategiei de dezvoltare durabilă la nivel metropolitan, au fost identificate un set de proiecte prioritare care au fost prezentate la târgul de proiecte organizat în perioada 24-25 iunie 2004. Anual vor fi identificate seturi de proiecte prioritare care vor fi prezentate la târgurile din anii următori.

Planificarea și realizarea unor asemenea târguri de proiecte, este deosebit de importantă pentru că inițiază două componente esențiale în derularea strategiei de dezvoltare durabilă la nivel metropolitan.

Prima componentă reprezintă un mesaj adresat celor care vor să investească în orașul și județul Iași – „Iașul este deschis tuturor investițiilor”, iar cea de-a doua componentă reprezintă latura pragmatică a acestei prime acțiuni și anume întocmirea unui set de proiecte pe care Iașul dorește să le dezvolte în parteneriat public privat sau public public.

În baza legilor existente vom elabora un set de politici fiscale care vor veni în întâmpinarea potențialilor investitori interni și externi.

Implementarea strategiei de dezvoltare durabilă metropolitană presupune realizarea unor obiective pe termen scurt și a unor obiective pe termen lung în care suntem angajați toți partenerii metropolitani.

Atât ca Vicepreședinte al Consiliului Metropolitan, cât și ca reprezentant al Consiliului Local Iași sunt convins că vom putea realiza cele propuse doar printr-o bună colaborare, în parteneriat cu toți cei implicați!

ec.ing. Gheorghe NICHITA
Primarul Municipiului Iași
Vicepreședinte al Consiliului Metropolitan Iași

Iași, 29 Noiembrie, 2004

CONSTITUIREA ZONEI METROPOLITANE IASI

Parteneriatele formale și informale dintre spațiul rural și spațiul urban au existat dintotdeauna, profitabile pentru una sau ambele părți implicate. Actuala dezvoltare teritorială durabilă a Europei și implicit a României a impus implementarea principiilor directoare ale acestei tendințe firești în sistemele teritoriale interne și în consecință în sistemele teritoriale metropolitane.

Coeziunea teritorială prin intermediul dezvoltării socio-economice echilibrate și competitive, promovarea funcțiilor urbane și dezvoltarea relațiilor urban-rural, accesibilitatea echilibrată, accesul la informație, reducerea agresiunii asupra mediului, valorificarea resurselor naturale și a patrimoniului sunt tot atâtea premize în abordarea constituirii și funcționării Zonei Metropolitane Iași.

Bazându-se pe etapele deja parcurse în elaborarea planurilor de dezvoltare spațială a județului Iași precum și pe elaborarea strategiilor sectoriale și tratarea integrată a problemelor de planificare fizică rezultate din politicile sectoriale care au creat cadrul propice dezvoltării unui sistem teritorial metropolitan, pe existența unor programe de asistență pentru creșterea capacității de acțiune a administrațiilor în domeniul politicilor publice precum programul GRASP al USAID, dar și existența unor experiențe similare în țară (Oradea, Timișoara etc), municipiul Iași și 12 comune periurbane au semnat actul de constituire a Zonei Metropolitane Iași.

Concomitent cu această acțiune s-au desfășurat cu asistență și finanțare GRASP o serie de conferințe, ateliere de lucru, întâlniri care au generat schița de dezvoltare strategică a Zonei Metropolitane Iași.

Schița de strategie s-a bazat pe analiza disparităților, a avantajelor și dezavantajelor, pe valorificarea principalelor atuuuri ale zonei legate de poziția strategică a acesteia în cadrul Regiunii Nord-Est și la viitoarea graniță estică a Uniunii Europene, de rolul prezent și trecut al Municipiului Iași, de calitatea forței de muncă, a serviciilor și a accesibilității.

Importante sunt trei direcții generale de dezvoltare a teritoriului metropolitan:

1. Anticiparea și favorizarea restructurării sectoriale.
2. Favorizarea integrării europene și a relațiilor interregionale.
3. Creșterea influenței situației municipiului Iași și a Zonei Metropolitane la nivel european, național, regional și județean.

De altfel punctul nodal al dezvoltării metropolitane îl constituie atragerea de investitori noi și a tehnologiilor externe. În acest sens s-a procedat la un amplu proces de identificare și cuantificare a proiectelor prioritare în Zona Metropolitană. La acest proces au aderat toți actorii implicați în viața comunității din fiecare entitate administrativă, generând o listă de proiecte.

Participarea și interesul major al tuturor actorilor publici (administrație), privați (comunitatea oamenilor de afaceri Iași și diverse firme din țară și străinătate) cât și a societății civile (prin ONG, asociații, fundații, etc), la constituirea și funcționarea Zonei Metropolitane Iași sperăm să constituie o garanție a succesului în dezvoltarea social-economică a zonei.

Mircea Grigorovschi
Arhitect Șef al Județului Iași
Președinte al A.A.S.J.

Iași, 5 Decembrie, 2004

MULȚUMIRI

În toamna anului 2002, Președintele Consiliului Județean și Primarul Municipiului Iași, pe baza unei propuneri tehnice a arhitecților șefi ai celor două instituții, au solicitat Programului GRASP asistență în constituirea Zonei Metropolitane Iași.

Proiectul de structurare a Zonei Metropolitane Iași a fost cel mai complex proiect abordat în cadrul Programului GRASP. A presupus eforturi integrate interdisciplinare, interinstituționale și intersectoriale, a solicitat contribuții din partea factorilor de decizie, a specialiștilor, a consultanților români, activând la nivel local și central. Studiul de caz privind structurarea Zonei Metropolitane Iași se bazează pe contribuțiile integrate ale unui număr de peste 100 de specialiști, a căror listă este inclusă.

Pe această cale Programul GRASP își exprimă aprecierea și gratitudinea față de eforturile neprecupețite ale factorilor de decizie implicați și ale specialiștilor delegați din cadrul Consiliului Județean Iași, a Primăriei Municipiului Iași și a Primăriilor Comunelor Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Holboca, Lețcani, Miroslava, Popricani, Reditu, Schitu Duca, Tomești, Ungheni, Valea Lupului și Victoria care au depus o muncă extrem de solicitantă, dificilă și sub presiuni multiple.

Calde mulțumiri adresăm partenerilor locali activând în serviciile publice de furnizare a apei și canalizare, de furnizare a energiei electrice și a gazelor naturale, de telefonie, salubritate, de cadastru, calitatea construcțiilor, mediu, termoficare. Asociația Oamenilor de Afaceri Iași a contribuit hotărâtor la activitățile de marketing a potențialului metropolitan și în cele de lobby privind drumul de mare viteză est-vest; de asemenea firmele Habitat, Data Invest și AB Plus au sprijinit desfășurarea activităților de planificare integrată precum și organizarea primei ediții a Târgului de proiecte. Mulțumim reprezentanților sectorului academic, ai Universităților A.I. Cuza, Tehnică și de Agronomie care au contribuit cu informații, studii și sugestii prețioase de-a lungul proiectului. De asemenea, fundațiilor ECOS, Terra Nostra, IF 2000, Peace for Action care s-au implicat în desfășurarea activităților cu membrii comunităților metropolitane.

Mulțumim pentru eforturile, sprijinul și colaborarea profesională a reprezentanților Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului și Urban Proiect în consolidarea la nivel național a liniilor directe în dezvoltarea metropolitană. Mulțumim Agenției de Dezvoltare a regiunii Nord-Est și partenerilor transfrontalieri din Republica Moldova pentru inițierea procesului de corelare a dezvoltării spațiale în zonă. Schimbul de experiență efectuat cu ajutorul prompt și profesionist al Consiliului Județean Timiș și al Primăriei Municipiului Timișoara a încurajat partenerii metropolitani în decizia de instituționalizare și a inițiat o cooperare profesională pe termen lung.

Mulțumim lui Sam Coxson, Directorul Departamentului Local Government Initiatives al Programului GRASP, pentru dedicația extraordinară, profesionalismul și sprijinul cu totul colegial acordat în implementarea proiectului, în structurarea studiului de caz precum și în prelucrarea și adaptarea versiunii în limba engleză a acestuia.

Lui Artur Lungu, în calitatea sa de Coordonator regional și de Director adjunct al Departamentului Local Government Initiatives îi datorăm coordonarea activităților de consultanță între departamentele tehnice, focalizarea eforturilor, respectarea termenelor și managementul plin de grijă al apariției documentației de față.

Lui Roger Vaughan și Benjamin Feit, directorii programului GRASP, proiectul le datorează sprijinul pe tot parcursul implementării, și în special în faza de încheiere la care au contribuit crucial prin asigurarea factorilor de sustenabilitate în funcționarea Asociației Metropolitane Iași. Mulțumim de asemenea lui Earl Matters, Joe Kelley și Allen Stansbury care au susținut și

asistat proiectul ca director al GRASP și directori ai Departamentului Local Government Management în primele sale faze.

Unul din cele mai frumoase aspecte ale proiectului a constat în armonizarea implicării specialiștilor și consultanților locali care au contribuit cu asistență și consultanță pe parcursul său; mulțumim consultanților pentru dăruirea și interesul manifestat, mulțumim colegilor din departamentele tehnice de Servicii Publice, Managementul Finanțelor Publice, Managementul Sistemelor Informaționale, Participare Cetățenească, Dezvoltare Economică Locală și companiei subcontractoare EMI Systems pentru creativitatea, flexibilitatea și lipsa oricărei oboșeli în a conferi o înaltă calitate proiectului.

Mulțumim tuturor celor care au sprijinit cu atâta amabilitate și prietenie din sediile din București și din Iași ale programului, activitățile desfășurate prin managementul granturilor, schimbul de experiență, prezentarea eforturilor tehnice publicului și clienților, monitorizarea și evaluarea rezultatelor, administrarea activităților și managementul logistic.

Mihaela Vrabete

Specialist în Managementul Administrației Locale, Coordonator Proiect Zona Metropolitană Iași, Programul GRASP

Gheorghe Ioniță

Specialist în Participare Cetățenească, Programul GRASP

Liviu Iacob

Specialist în Managementul Finanțelor Publice, Programul GRASP

CUPRINS:

<u>INTRODUCERE.....</u>	<u>12</u>
<u>I. DEZVOLTAREA METROPOLITANĂ.....</u>	<u>14</u>
<u>II. DEZVOLTARE METROPOLITANĂ ÎN ROMÂNIA.....</u>	<u>20</u>
<u>III. DEZVOLTARE METROPOLITANĂ LA IAȘI .....</u>	<u>28</u>
<u>IV. INSTITUȚIONALIZAREA ZONEI METROPOLITANE IAȘI.....</u>	<u>40</u>
<u>V. MANAGEMENT ȘI CONTROL – AGENȚIA DE DEZVOLTARE METROPOLITANĂ.....</u>	<u>61</u>
<u>VII. CONCLUZII ȘI PROVOCĂRI.....</u>	<u>64</u>

INTRODUCERE

În 8 Aprilie, 2004 Consiliul Județean Iași, Municipiul Iași și 13 comune înconjurătoare au semnat, pe baza obiectivelor comune identificate în dezvoltare și în scopul

construirii parteneriatelor adecvate pentru atingerea acestor scopuri, actul de constituire a Zonei Metropolitane Iași și au alcătuit Consiliul Metropolitan Iași.

Cadrul legal care susține această abordare este alcătuit din Legea 350/20001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, Legea 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național și Ordonanța 53/2002 privind Statutul - cadru al unității administrativ-teritoriale.

În contextul presiunilor multiple provenind din schimbarea sistemului social-economic, de planificare și implementare a dezvoltării, precum și a distorsiunilor și nevoilor variate atât în mediul urban, cât și în zonele rurale adiacente Municipiului Iași, Consiliul Județean și Primăria Municipiului Iași au decis să răspundă provocării și să abordeze construirea unui parteneriat între unitățile administrativ-teritoriale în zona de dezvoltare Iași. Oportunitatea pe care s-a bazat această abordare o constituie programul GRASP, Governance Reform and Sustainable Partnerships, finanțat de către Agenția pentru Dezvoltare Internațională a Statelor Unite (USAID) și implementat de către Development Alternatives Inc. (DAI) și Academy for Educational Development (AED) în perioada mai 2003-noiembrie 2004.

O echipă alcătuită din peste 100 de factori de decizie și specialiști din administrația publică locală și centrală, serviciile publice, sectorul de afaceri, sectorul academic, organizații neguvernamentale, din specialiști și consultanți ai Programului GRASP, pornind de la necesitatea armonizării proceselor de dezvoltare și a consolidării avantajelor competitive a aglomerației urbane Iași, a făcut posibilă prin instrumentarea unui angrenaj complex de parteneriate inițierea unui pol dezvoltare regională în nord-estul României, la viitoarea graniță a Uniunii Europene - Zona Metropolitană Iași.

I. DEZVOLTAREA METROPOLITANĂ

1. Context

Procesele de terțiarizare a activităților economice, de schimbare a tehnologiilor de transport și comunicații și de globalizare se reflectă asupra orașelor prin accentuarea proceselor de atractivitate sau decădere, potrivit modalităților în care acestea reușesc să gestioneze procesele de creștere. În mileniul al treilea, un oraș viabil (I. Parkinson, 1992) are nevoie de:

- crearea unei baze economice diversificate;
- dezvoltarea capitalului uman și utilizarea în mod comercial a acestuia;
- asigurarea rețelei de instituții de învățământ care să pregătească și să dezvolte forța de muncă potrivit cererii pieții;
- asigurarea calității vieții privind cultura și mediul urban;
- asigurarea accesibilității prin legături fizice și telecomunicații;
- îmbunătățirea capacității instituționale locale de a dezvolta potențialul economic local.²¹

Dezvoltarea orașului atrage resurse, afaceri și forță de muncă; influența orașului crește în teritoriul înconjurător, astfel încât relațiile generate de interesele reciproce conduc de cele mai multe ori la presiuni privind cererea și oferta de bunuri și servicii, încărcări în trafic, distorsiuni în cererea și oferta de terenuri în perimetrul constructibil, creșterea poluării, degradarea calității vieții în general.

În cele mai multe cazuri granițele urbane nu pot limita aceste presiuni. Atractivitatea orașului conduce la procese mai mult sau mai puțin controlate în zonele adiacente: amplasarea de afaceri (producție, depozitare, servicii), dezvoltarea de zone de locuințe (unele de lux, altele sărace), extinderea și agravarea problemelor de mediu (depozitarea deșeurilor menajere); astfel orașul generează un câmp de forțe pentru care nu mai sunt relevante granițele geografice și administrative și care rezultă într-o aglomerare urbană de interese și activități.

2. Regiuni și Zone Metropolitane

Orașele parcurg o nouă etapă în dezvoltare, etapă în care, după fenomenele de concentrare urbană și structurare a suburbiilor, se extinde și antrenează în procesele de creștere zonele adiacente alcătuit de entități socio-spațiale denumite, după scara lor de cuprindere, zone metropolitane sau regiuni metropolitane; acestea cuprind orașul care generează procesele de interdependență și localitățile care susțin aceste procese prin relații reciproce.

În Statele Unite ale Americii aceste aglomerări sunt consemnate în recensăminte începând cu anii 1980 și înregistrate sub numele de Zonă Statistică Metropolitană (Statistical Metropolitan Area). Acest concept se referă la sistemul alcătuit din oraș și localitățile din jur (min. 50 000 locuitori) care dezvoltă relații reciproce; la sfârșitul anilor 1990 în Statele Unite erau înregistrate 254 astfel de entități. Cazul în care un grup de Zone Metropolitane stabilește colaborări la scară teritorială superioară, este definit ca Zona Metropolitană Consolidată (Standard Metropolitan Consolidated Area); aceasta constituie practic prima definiție oficială a Regiunii Metropolitane.²²

Experiențele europene privesc abordări teoretice privind planificarea integrată a dezvoltării orașelor polarizatoare și a zonelor de influență ale acestora; aceste abordări se reflectă în unele măsuri legislative privind armonizarea dezvoltării orașelor și a teritoriului aferent. Intervenții practice și sistematice au loc începând cu anii 1990 când Europa lărgită se confruntă cu integrarea în sistemul

²¹ Michael Parkinson, "City and County Planning", Policy Press, 1992, pg. 212-230

²² Studiu privind Zona Metropolitană București, CURS, 2002, www.zmb.ro

economiei globale și cu rigorile competitivității de scară; astfel apare nevoia unei alte perspective asupra dezvoltării orașelor și localităților – dezvoltarea regională.

În sprijinul conceptului de dezvoltare regională și pe baza documentelor care fundamentează dezvoltarea metropolitană durabilă²³, Comisia Europeană a generat următoarele documente-cadru: în 1998 „Durabilitatea dezvoltării urbane: un plan de acțiune” iar în 1999 adoptă, cu sprijinul ministrilor însărcinați cu amenajarea teritoriului din statele membre ale Uniunii Europene, „Schema de dezvoltare a spațiului comunitar” (SDEC).²⁴

Aceste documente, corelate cu liniile directe privind amenajarea teritoriului trasate de Consiliul Europei au dus la configurarea unui proiect european pentru amenajarea și dezvoltarea la nivelul metropolelor, ale cărui obiective vizează **dezvoltarea durabilă, competitivitatea echilibrată, coeziunea socială, renovarea urbană și îmbunătățirea guvernării**.²⁵

În 1996 la Conferința Regiunilor Metropolitane de la Glasgow și cu sprijinul Comisiei Europene, este fondată Rețeaua Regiunilor și Zonelor Metropolitane Europene METREX, pentru a asigura mijloacele promovării guvernării metropolitane și a răspunde problemelor Europei largite.

În 1999, METREX în colaborare cu Parlamentul European, Comitetul Regiunilor și Consiliul Europei convoacă adunarea principalelor instituții europene, guvernele naționale și cele locale din zonele metropolitane ale Europei, să semneze „Magna Carta Metropolitană - Declarația de la Porto”, privind strategia în planificarea și dezvoltarea regiunilor și zonelor metropolitane în Europa. Evenimentul a rezultat într-un document cu 40 de entități semnate.

În prezent, procesul de structurare a regiunilor și a zonelor metropolitane în Europa este în plină desfășurare: există 120 de regiuni sau zone metropolitane recunoscute, dintre care 33 sunt membre ale METREX. Sunt în proceduri de aderare și pre-aderare Comunitatea Madrid și Frankfurt/Rhein-Main iar zonele și regiunile metropolitane din Franța sunt așteptate să adere; Rusia, Belarus și Ucraina doresc de asemenea implicarea în activitățile organizației. METREX intenționează să includă până în acest an încă 50 de membri; procedurile de înscriere ca membru sunt însă foarte pretențioase. Totuși, procesul de structurare a zonelor și regiunilor metropolitane este susținut de programele în desfășurare ale METREX și includ Țările Europei Centrale și de Est; Capitala României a fost invitată la cea mai recentă adunare a asociației, în octombrie, 2004.²⁶

În Comunitatea Europeană există 80 de zone metropolitane; extinderea uniunii la 28 de state membre înseamnă circa 480 de milioane de locuitori, din care 240-290 de milioane (50-60%) trăiesc în regiuni sau zone metropolitane. Situația zonelor metropolitane pe țări era în 2002 următoarea:

²³ Conferința de la Rio din 1992, Conferința Habitat II din 1996, concretizate în Agenda 21 și în Tratatul de la Amsterdam

²⁴ Studiu privind Zona Metropolitană București, CURS, 2002, www.zmb.ro

²⁵ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

²⁶ Documentele celei de a 4-a Adunare Generale a METREX, Barcelona, Octombrie 2004, www.eurometrex.org

Zone metropolitane in cadrul Europei largite UE, NON UE, Tari candidate	ZM	Membre METREX
UE (15)	80	26
Germania, MB, Franta	43	5
Italia, Spania	18	11
Restul de tari UE	19	10
NON UE (2) Norvegia, Elvetia	4	0
TARI CANDIDATE (3)	23	7
Tarile Baltice	3	1
Polonia	8	3
State central europene	7	3
State est europene	5	0
Alte tari europene (9)	12	0
Rusia, Ucraina, Belarus, Moldova	7	0
Atate balcanice	5	0
Total tari europene	119	33

Perspectiva lărgirii Uniunii Europene este un factor decisiv în accelerarea procesului de dezvoltare a zonelor metropolitane în Europa; ca actor pe piața globală trebuie să facă față exigențelor de dezvoltare competitivă și să pregătească localitățile să răspundă acestor provocări. În acest context pentru țările din Europa Centrală și de Est apar noi oportunități pe măsura dezvoltării legăturilor de comunicații trans-europene, a sistemelor feroviare rapide, a creării unei piețe europene unice.

Nu există o ierarhie propriu-zisă a metropolelor; mărimea populației devine tot mai puțin un considerent relevant în aspirația la calitatea de metropolă și afirmarea ca atare a orașelor. Conform unui studiu efectuat în 1995 (DATAR), pragul minim de la care un oraș poate aspira la calitatea de metropolă este de 200.000 locuitori, în funcție de caracteristicile sale structurale, funcționale și de accesibilitate.²⁷

3. Orașe și Regiuni Metropolitane

De-a lungul istoriei, orașele și regiunile urbane europene au fost și încă sunt cele care conduc dezvoltarea și transferul economic și social, tehnic și cultural. Ele dezvoltă eficacitatea și competitivitatea regiunilor înconjurătoare, a Europei în întregul său. Regiunile Metropolitane contribuie hotărâtor la accelerarea proceselor de integrare europeană.

- Regiunea este orașul de mâine oferind posibilități de locuire, recreere și relaxare pentru toți cetățenii regiunii, oportunități de afaceri, investiții mult mai consistente decât poate oferi un oraș, amplasamente pentru instituțiile academice și de cercetare cele mai avansate în sprijinul dezvoltării, este singurul nivel capabil să abordeze și să rezolve la o scară eficientă problemele de mediu, poate mobiliza și atrage fonduri pentru o rețea de infrastructură care să favorizeze o dezvoltare teritorială durabilă pentru o constelație de localități.
- Regiunile metropolitane contribuie la dezvoltarea structurată a Europei la nivelul a patru mari domenii: sunt o condiție pentru asigurarea unei economii competitive bazate pe cunoaștere (țintele de la Lisabona), o condiție a implementării dezvoltării spațiale europene (Potsdam, mai, 1999), o componentă a procesului de extinderea Uniunii Europene și asigură coeziunea acestui proces.²⁸

²⁷ Studiu privind Zona Metropolitană București, CURS, 2002, www.zmb.ro

²⁸ European Spatial Planning Observation Network, www.espon.lu

Europa are nevoie de regiuni dinamice, de succes, care să adăpostească și să promoveze competitivitatea, să poată juca roluri semnificative în dezvoltarea unei Europe echilibrate și durabile.

- Regiunile metropolitane au nevoie de o mai bună integrare internă, pentru a face față unei economii statale și să devină tot mai mult interfața economiilor în rețele.

În cadrul regiunilor metropolitane finanțele, cunoașterea, producția, structurile de decizie politică și infrastructurile se integrează la scară regională, națională, europeană și globală.

Integrarea regională internă se referă la cooperarea și rețelele în cadrul regiunilor metropolitane și cu zonele aferente. Se adresează mobilizării forțelor comunităților de afaceri, științifice și instituțiilor publice în cooperarea pentru binele comun. Orașele de rang superior sunt importante în această privință, însă potențialul lor poate fi valorificat deplin numai în context regional.

- Regiunile metropolitane au nevoie de integrare într-o rețea europeană. Ele îndeplinesc rolul de difuzare a cunoașterii și a practicilor și de asemenea de noduri logistice și de infrastructuri trans-europene. Integrarea europeană a regiunilor metropolitane se adresează formării rețelelor la scara Europei, a alianțelor strategice între regiunile metropolitane pentru a planifica dezvoltarea, competitivitatea și integrarea zonală globală.

Pentru a putea activa în rețeaua europeană, zonele metropolitane au nevoie de infrastructură reală (drumuri, cai ferate, aeroporturi, schimburi comerciale, cercetare, educație) și virtuală (rețele și relații între firme și instituțiile publice, reprezentare în tratative cheie și centre internaționale de decizie).²⁹

4. Dezvoltare metropolitană

Esența calității de oraș rezidă din poziția pe care o ocupă în structura rețelelor comerciale, politice, sociale și culturale în cadrul unei regiuni, al unei țări sau al nivel global. Regiunile și zonele metropolitane își pun în valoare avantajele comparative în cadrul rețelelor în care funcționează.

Trăsătura comună majoră a orașelor-metropole este voința de a-și valorifica potențialul și de a se afirma ca entități valoroase în contextul european și global, prin categorii specifice de opțiuni care urmăresc dezvoltarea durabilă și competitivitatea.³⁰

In esență, procesul de metropolizare presupune necesitatea asumării de către entitățile candidate a următoarelor aspecte:

- Zonele metropolitane construiesc și consolidează **roluri specifice** la nivel teritorial, național și internațional, întâmpinând procesele de dezvoltare³¹
  - Își creează și dezvoltă sisteme integrate de infrastructură care fac din zonele metropolitane adevărate noduri logistice (HUB), zone în egală măsură atractive și accesibile, echipate pentru funcțiuni complexe și pregătite pentru dezvoltare;
  - Pe baza funcțiilor existente și a potențialului zonal, își dezvoltă funcțiuni internaționale, atât pentru a-și susține rolul în zonele de influență cât și pentru a face față rigorilor de entitate metropolitană într-o rețea la nivel mai larg (european);

²⁹ European Spatial Planning Observation Network, www.espon.lu

³⁰ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

³¹ Idem 11

- Se angajează ferm în direcția calității proceselor de dezvoltare, a planificării pe termen lung și a rigorii în implementare. O zonă metropolitană are nevoie de o nouă imagine urbană, de investiții de vârf în domeniul imobiliar și arhitectural, pentru a susține calitatea dezvoltării, de o creștere generală vizibilă a calității vieții.
- Zonele metropolitane planifică și implementează dezvoltarea la **noi dimensiuni spațiale**³²
  - Structura dezvoltării spațiale privește cooperarea și parteneriatul între localitățile și zonele implicate la o altă scară și cu alte mize; presiunile multiple sunt gestionate la o scară nouă și într-un context teritorial mai larg;
  - Zona devine un membru al rețelei metropolitane europene; scopurile în dezvoltare, structura spațială a acesteia și investițiile care susțin dezvoltarea zonei suferă o schimbare fundamentală;
  - Raspunzând printr-o nouă abordare a dezvoltării spațiale și funcționale presiunilor în dezvoltare, zona metropolitană se pregătește pentru o nouă dinamică a dezvoltării social-economice.
- Asumarea unei noi atitudini față de calitatea proceselor de dezvoltare implică gestionarea **efectelor de prag**³³
  - Strategiile și programele de dezvoltare constituie liniile directoare pentru planurile de dezvoltare spațială și planurile de investiții publice;
  - Structura funcțională a zonei, sistemele de infrastructuri și serviciile aferente, calitatea mediului și dezvoltarea comunităților locale au în vedere orientarea activităților economice către sectoarele III și IV ale economiei;
  - Implementarea dezvoltării se bazează pe elaborarea și realizarea proiectelor-cheie care pun în evidență potențialul zonelor metropolitane și susțin noile roluri ale acestora.
- Procesele pe care le inițiază abordarea metropolitană a dezvoltării necesită **pregătirea și gestionarea pe termen lung a resurselor umane, materiale, financiare, instituționale, a piețelor de desfacere** etc..³⁴
  - Abordarea dezvoltării la scară metropolitană presupune formarea unei structuri instituționale metropolitane;
  - Planificarea, implementarea și controlul acestor procese au nevoie de consensul tuturor actorilor și de instituții de coordonare cărora să li se delege aceste sarcini;
  - Activitatea acestei instituții și procesele complexe de luare a deciziilor se bazează pe stabilirea obiectivelor strategice ale dezvoltării regiunii metropolitane;
  - Rolurile noi pe care și le asumă zonele metropolitane și efectele de prag legate de procesele de dezvoltare au nevoie de rigori în promovarea calității (urbane, arhitecturale, a serviciilor);
  - Partenerii metropolitani trebuie să aibe capacitatea gestionării unor mari evenimente (manifestări) care să pună în valoare potențialul zonei, să îi afirme și consolideze rolul în rețeaua de regiuni metropolitane;
  - Implementarea și monitorizarea proiectelor-cheie constituie un alt pachet de sarcini ale actorilor metropolitani; ele constituie reperele temporale ale progreselor în calitatea dezvoltării.³⁵

La a 4-a Adunare a Rețelei de Zone Metropolitane METREX, Barcelona, Octombrie 2004, au fost prezentate rezultatele unui studiu de impact asupra zonelor metropolitane efectuat în parteneriat de un număr de organizații internaționale printre care: DG Regio, ESPON (European Spatial Planning

³² Idem 11

³³ Idem 11

³⁴ Idem 11

³⁵ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

Observation Network), DATAR (Delegation a l'Aménagement du Territoire et a l'Action Regionale), CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe) și BAK Basel Economics. Studiul a pus în evidență două aspecte esențiale: faptul că definirea zonelor metropolitane este încă în proces și că este nevoie de reformularea structurii indicatorilor pentru definirea zonelor metropolitane (ex.: populația).

Obiectivele dezvoltării metropolitane și regionale în Uniunea Europeană sunt în număr de cinci:

- Echilibrarea structurii spațiale metropolitane;
- Îmbunătățirea calității vieții;
- Păstrarea identității regionale, prin valorificarea patrimoniului cultural;
- Managementul integrării respectiv asigurarea cooperării la nivelul rețelelor de infrastructuri regionale;
- Crearea de noi parteneriate în planificare și implementare.³⁶

5. Avantaje și dezavantaje ale constituirii zonelor metropolitane³⁷

Constituirea zonelor metropolitane răspunde unor necesități și oportunități determinate de evoluția organică a așezărilor. Procesul de urbanizare în Europa conduce la dezvoltarea în relații de interdependență a orașelor cu localitățile aflate în zona lor de influență.

O serie de probleme strategice de dezvoltare urbană pot fi tratate numai la nivel de zone metropolitane, în scopul dezvoltării producției, a schimburilor și a consumului de bunuri la scară europeană, astfel încât să fie evitate piedicile datorate atât localismului excesiv cât și centralismului la nivel național. Este importantă formarea zonelor metropolitane ca poli și regiuni de creștere sau dezvoltare la nivelul Europei, incluse în cadrul strategiilor naționale și transnaționale.

Dezvoltarea zonelor metropolitane facilitează dezvoltarea integrată a teritoriului la nivel regional astfel încât prin aceasta să se diminueze dezechilibrele dintre centru și zonele limitrofe, provocate de dispersare, marginalizare, izolare, în planul structurilor demografice, sociale și economice, dezechilibrele legate de transportul în comun, finanțarea infrastructurii, rezervele de spațiu pentru locuit și comerț pentru îmbunătățirea calității vieții comunităților.

Identificarea unor tendințe comune de dezvoltare și cooperare a așezărilor din cadrul zonei, crearea de noi forme de organizare instituțională și de administrație, de reprezentare a intereselor la nivel extern conduc la **întărirea capacității așezărilor din zona metropolitană de a face față concurenței cu regiunile învecinate.**

Implementarea politicilor de dezvoltare și amenajarea teritoriului printr-un management eficient și performant, în care fundamentarea politicilor de dezvoltare să țină seama de cererea pieței, de criteriile legate de densități, infrastructura tehnică și socială (servicii), locuire de calitate, amplasarea zonelor de agrement etc. se poate realiza printr-o bună cooperare între localități în domeniile aferente. Cele mai performante acțiuni sunt cele legate de transportul în comun, alimentarea cu apă, managementul deșeurilor și implementarea proiectelor de investiții.

Asigurarea subsidiarității zonelor metropolitane poate fi realizată prin atragerea participării populației din comunități la elaborarea și implementarea strategiei dezvoltării zonei, astfel încât obiectivele și finalitățile amenajării să devină mai eficiente.

³⁶ Documentele celei de a 4-a Adunare Generală a METREX, Barcelona, Octombrie 2004, www.eurometrex.org

³⁷ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

Asigurarea unei dezvoltări durabile a zonei metropolitane presupune o strategie care să țină seama de nevoile sociale și economice ale populației și se bazează pe acea opțiune de planificare care, în urma evaluării impactului, compensează cel mai bine pierderile de resurse care nu pot fi imediat refăcute sau înlocuite, deci nu limitează dezvoltarea zonei în viitor.

Ca dezavantaje ale constituirii zonei metropolitane trebuie avute în vedere cele legate de posibilele **blocări de trafic** de dimensiuni teritoriale datorate intensificării circulației la nivelul zonei, de **poluarea mediului** datorată deșeurilor unei zone dense și puternic urbanizate dar și utilizării mijloacelor de transport neecologice.

În privința guvernării există **pericolul limitării posibilităților de implicare a unor localități în procesele de colaborare** sau la **lipsa de încredere a administrațiilor locale** ale unor comunități în organismele de planificare. În practică apar **dificultăți privind cordonarea între instrumentele locale și zonele de planificare, în realizarea unei politici unitare de utilizare a rezervelor centrale, consensul între propunerile administrațiilor locale în ceea ce privește infrastructura și echiparea teritoriului, a utilizării terenului, menținerea echilibrului ecologic etc.**³⁸

II. DEZVOLTARE METROPOLITANĂ ÎN ROMÂNIA

1. Cadrul general al tranziției

România parcurge din 1989 un proces dificil, dureros pentru majoritatea cetățenilor săi, procesul tranziției și al schimbărilor politice, sociale și economice aferente, de la un sistem cu organizare centralizată, la unul descentralizat, cu deschidere democratică și reguli economice de piață. Toate sectoarele de activitate sunt implicate și ca atare afectate de aceste schimbări; autoritățile locale, activitățile economice și viața comunităților fac față unei dinamici crescute a schimbării la toate nivelele.

Orientarea către structurile Nord-Atlantice și ale Uniunii Europene au adus mai multă coerență și eficiență în implementarea schimbării, altminteri extrem de solicitante pentru generațiile care îi fac față. Eforturile nu sunt însă mai mici; adaptarea legislației, a instituțiilor, a procedurilor, aderarea la documente internaționale, toate pe fondul proceselor economice și sociale care decurg din schimbarea sistemului, conduc la presiuni semnificative la toate nivelele, sectoarele și în toate compartimentele de activitate. Efectele asupra vieții localităților se regăsesc în comunitățile sărăcite și destructurate, economia distorsionată, dezvoltările necontrolate, lipsa de locuințe, problemele de mediu, degradarea generală a mediului construit și a calității vieții în general.

Adaptarea la noua dinamică este mai ușoară pentru orașe - acestea o duc mai bine de cele mai multe ori din punct de vedere economic, sunt mai atractive și gestionează mai eficient resursele; mai complicată e realitatea pentru localitățile rurale și orașele mici. Totuși este vizibilă difuzia directă sau indirectă a bunăstării, în special în cazul orașelor de rang superior, către localitățile din jur care joacă un rol din ce în ce mai activ în asigurarea unei părți din forța de muncă, a unor amplasamente pentru activități economice, de recreere, pentru o a doua locuință și pentru locuințe de vacanță, pentru servicii și spații de depozitare etc.. Dacă înaintea de 1989 procesele de acest fel puteau fi planificate și dezvoltarea previzibilă, azi lucrurile stau destul de diferit. Aceste procese de difuzie legate de revitalizarea economică, a mediului construit și natural sunt mai dificil de surprins și localizat pentru că ele depășesc granițele locale și cresc în interdependența de alte zone, de dezvoltarea altor sectoare, de decizii luate în domenii conexe etc., toate într-un câmp de fenomene cu dinamici diverse. Una din consecințele cele mai evidente este că granițele administrative ale orașelor nu se mai potrivesc cu cele ale dezvoltării. Iar urmarea ar fi necesitatea identificării unor modalități de abordare a dezvoltării la altă scară și într-un context instituțional adecvat.

³⁸ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

2. Cadrul integrării în Uniunea Europeană

Toate acestea nu sunt străine orașelor mari din Uniunea Europeană care se confruntă cu întreaga gamă de probleme tot de curînd și, începînd cu anii 1990, se reorganizează pentru a putea prelua presiunile decurgînd din formarea Uniunii Europene și integrarea în economia globală. Partea bună pentru România este că, de foarte aproape atît ca timp cît și ca spațiu, putem adapta și utiliza experiența europeană, pe măsură ce aderăm treptat la Uniune, prin programele specifice, acorduri etc..

Unul din aspectele cruciale îl constituie integrarea spațială: rețelele de accesibilitate fizică, comunicații, regulile de funcționare a localităților, sociale, economice, instituționale aferente. Integrarea în Uniunea Europeană se referă la aderarea la modele spațiale care favorizează dezvoltarea integrată, structurată la nivele relevante pentru economia mondială. Orașele și vecinii lor se aliază în zone metropolitane, acestea formează regiuni, alcătuiind o rețea de altă anvergură, adaptată conceptelor de dezvoltare la scara Uniunii Europene și a gloBALizării.

La fel, dezvoltarea nivelelor regional și metropolitan nu presupun schimbarea unor granițe ci redefinirea ariilor de cooperare și a piețelor, flexibilizarea reglementărilor, redefinirea parteneriatelor, a scopurilor de dezvoltare, simultan cu redefinirea valorilor locale, întărirea identității, a atuurilor competitivității locale. Este vorba de a identifica actorii relevanți, orașele competitive la nivel regional și național, pentru a reuși o joncțiune fericită cu rețelele de dezvoltare europene – rețelele de zone și regiuni metropolitane. Autoritățile centrale din România în cooperare cu cele europene sunt angajate încă din 1994 în structurarea dezvoltării regionale, identificarea polilor și culuarelor de dezvoltare într-o rețea echilibrată care să asigure o întâlnire fericită a României cu Uniunea. Este rîndul autorităților locale să facă un pas decisiv și să contribuie la consolidarea acestei abordări.

3. Globalizarea ca factor în planificarea dezvoltării spațiale

Globalizarea este în prezent unul din factorii cheie în planificarea dezvoltării și, atîta vreme cît Uniunea Europeană își acordează registrul liniilor directe în dezvoltare potrivit condițiilor globalizării, România trebuie să facă la fel, păstrînd scara și țînînd seama de faza în care se află în cadrul procesului. Dezvoltarea economică și socială durabilă sunt susținute de o organizare spațială adecvată; abordarea nivelelor regional și metropolitan constituie urmarea schimbării de scară a proceselor de dezvoltare.

Cîteva aspecte sunt critice în monitorizarea pregătirii pentru a face față proceselor de globalizare:

- Asigurarea structurii critice de infrastructură și utilități (proximitatea în raport cu aeroporturile de clasă mondială, culuarele de acces europene, nodurile logistice de importanță teritorială etc.)
- Asocierea accesibilității furnizate de infrastructura de calitate cu centrele generatoare de cunoștințe care asigură capitalul intelectual de cunoaștere și abilități, dezvoltarea afacerilor și a societății civice și forța culturală (asigurarea industriilor bazate pe cunoaștere și tehnologia informației, dezvoltarea sectoarelor de cercetare-dezvoltare)
- Asigurarea combinației adecvate de servicii și dotări care să potențeze avantajele competitive locale, regionale și să contribuie la cele naționale, în sprijinul proceselor de dezvoltare pe termen mediu și lung
- Revitalizarea orașelor ca entități care asigură difuzarea bunăstării și a cunoștințelor în teritoriu, care conferă structură și sens dezvoltării teritoriale și pot asigura condițiile spațiale, sociale și economice durabile pentru a prelua procesele de integrare la scară globală.³⁹

Pentru asigurarea acestor condiții este nevoie de voință și direcție politică, autonomie, planificare comprehensivă și putere financiară.

Un aspect foarte important privind echilibrarea forțelor de globalizare cu cele de glocalizare care se traduc prin păstrarea, protejarea, dezvoltarea și consolidarea valorilor locale, identitare, de patrimoniu,

³⁹ Core Cities Summit, 2002, 2003, <http://www.corecities.com/>

suma trăsăturilor care asigură specificitatea și diversitatea entităților locale, care sprijină ideea de cultură și valori universale.⁴⁰

4. Presiuni și tendințe în dezvoltare

În concluzia celor de mai sus, presiunile în dezvoltare pot fi grupate astfel (Fig.1):

- **Presiuni externe**, care provin din procesele care însoțesc globalizarea economiei, constituirea și lărgirea Uniunii Europene, creșterea importanței economiei bazate pe cunoaștere, accentuarea competiției între regiuni, fenomenele de migrație internațională și
- **Presiuni interne**, rezultate din procesele legate de tranziție, descentralizare, politicile de regionalizare, dezechilibre și distorsiuni sociale și economice, competiția între orașe, probleme de mediu.

Consecințele acestor presiuni se traduc prin relații care unesc și despart orașul de zona înconjurătoare:

- **Distorsiuni în cererea și oferta de terenuri pentru dezvoltare:** în interiorul granițelor urbane de obicei cererea de amplasamente excede oferta, în timp ce localitățile din jur înregistrează un nivel foarte scăzut al cererii de terenuri. Pe de altă parte, terenuri prețioase în jurul orașului sunt utilizate pentru servicii care poluează zona (depozite de deșeuri, stații de epurare etc.), scad atractivitatea acestora și afectează piața de terenuri. Patrimoniul natural este folosit discreționar și abuziv, zone naturale valoroase fiind ocupate cu locuire agresivă și funcțiuni economice incompatibile.
- **Dezechilibre în dezvoltarea economică:** orașul găzduiește activități economice prospere în timp ce în localitățile vecine șomajul este semnificativ, iar navetismul afectează prin distorsiunile sale întreaga zonă. Aparenta lipsă de perspective și lipsa de informație privind posibilitățile de intervenție conduc la lipsa de diversitate a activităților economice și la creșterea gradului de expunere locală la schimbare. Atractivitatea locală pentru amplasarea de activități economice și investiții este scăzută în lipsa condițiilor adecvate.
- **Degradarea locuirii și a condițiilor de viață:** vânzarea locuințelor către proprietari din care o majoritate semnificativă nu fac față costurilor în creștere ale serviciilor și întreținerii acestora, degradarea generală a fondului de locuințe și a serviciilor aferente în mediul urban sunt tot atâtea motive de îngrijorare pentru autoritățile locale. În localitățile rurale din jurul orașului, blocurile construite pentru specialiști înainte de 1989 sunt în aceeași situație; gospodăriile au probleme legate de drumurile de acces, de lipsa apei potabile curente, a gazelor naturale, a colectării și depozitării deșeurilor. La nivel general, piața de locuințe distorsionează pe măsura factorilor menționați.
- **Lipsa accesibilității fizice și a echipării adecvate noilor cerințe:** dinamica proceselor de dezvoltare este susținută de infrastructuri fizice și virtuale; în lipsa acestora deplasările, transportul și comunicarea nu sunt posibile și se opresc de regulă la porțile urbane. Pentru a fi accesate de investitori, turiști, vizitatori, pentru a fi atrăgătoare pentru comunitatea locală și pentru forța de muncă educată, întreaga zonă are nevoie de rețele de drumuri și utilități de calitate.
- **Nivelul scăzut și lipsa de diversitate a serviciilor:** posibilitățile de diversificare a dezvoltării în orașe sunt limitate de lipsa diversității serviciilor, iar în afara orașelor sunt și mai drastic limitate de lipsa aproape în totalitate a acestora. Activitățile economice, economia bazată pe cunoaștere, atractivitatea generală a oricărei zone se bazează mult pe calitatea și diversitatea serviciilor.
- **Destructurare socială, scăderea nivelului de trai:** comunitățile locale sunt profund afectate de schimbările economice; acestea se reflectă direct în scăderea natalității, fenomenele de șomaj, creșterea criminalității, desconsiderarea valorilor locale, scăderea disponibilității pentru antreprenariat și inițiativă etc..

⁴⁰ The Network of European Metropolitan Regions, www.eurometrex.org

- **Degradarea condițiilor de mediu:** în fața presiunilor economice și în lipsa unei mentalități proactive față de mediul înconjurător, grija pentru calitatea acestuia rămâne pe ultimul plan. Defrișarea suprafețelor împădurite, degradarea solului sub depozitele ilegale de deșeuri menajere, industriale, de rumeguș, alocarea de amplasamente activităților poluante afectează pe termen lung calitatea mediului la nivel local și peste granițele locale or, în lista primelor 5 priorități în privința amplasării, pentru cele mai multe companii stă tocmai această condiție.⁴¹

Abordarea dezvoltării la nivel metropolitan urmărește preluarea și rezolvarea presiunilor multiple provenind din schimbarea sistemului economic, de planificare și implementare a dezvoltării, a distorsiunilor și nevoilor variate atât în mediul urban, cât și în zonele rurale adiacente, în scopul structurării unui pol de dezvoltare într-o rețea coerentă la scară teritorială.

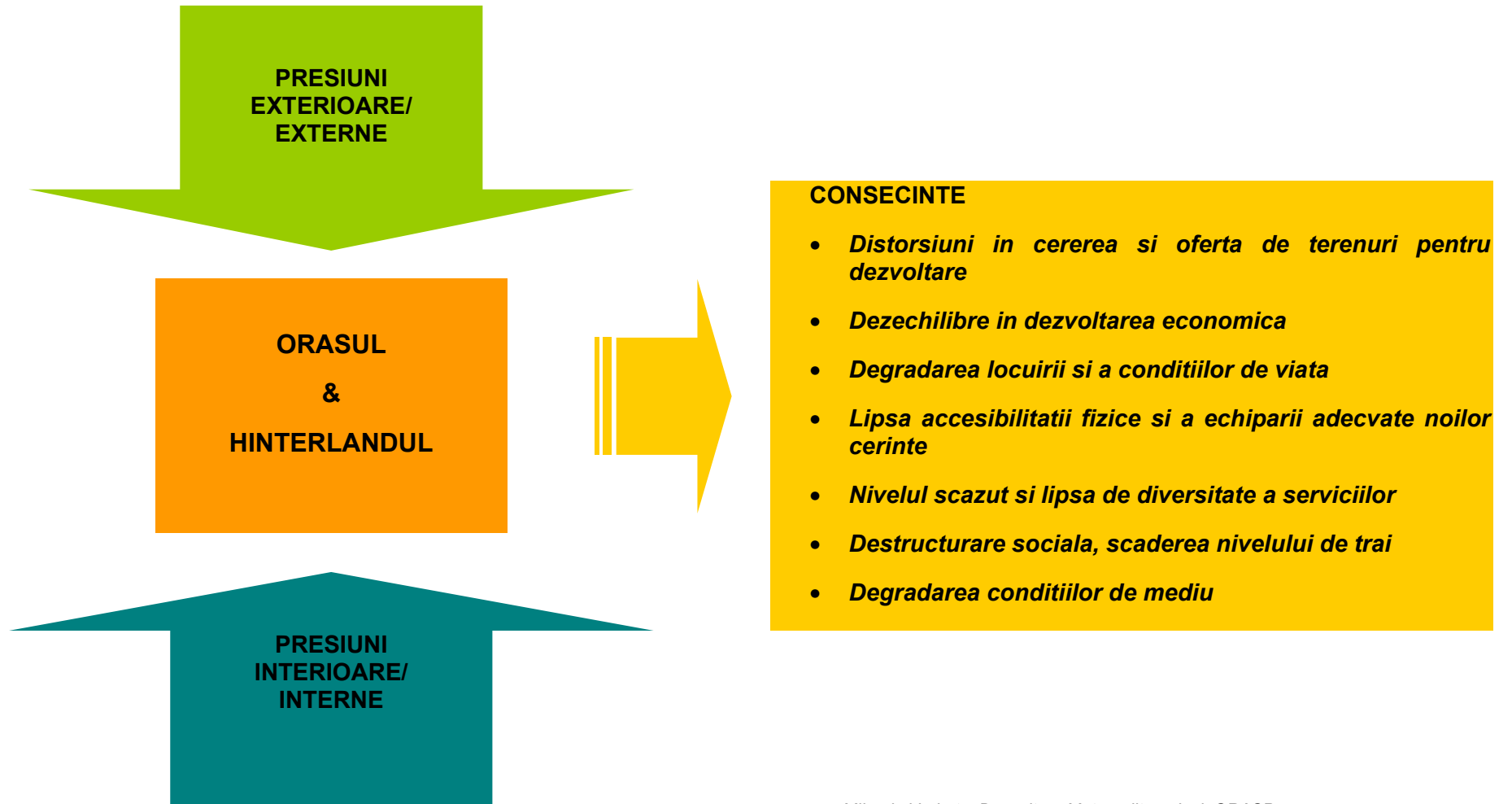
Obiectivele dezvoltării metropolitane în România decurg din cele cinci orientări europene majore în dezvoltarea metropolitană și regională (cap 1):

- Redefinirea și consolidarea rolurilor unităților administrativ-teritoriale la nivel regional, național și european
- Echilibrarea și creșterea ritmului dezvoltării economice
- Structurarea și dezvoltarea comunităților
- Dezvoltarea identității culturale a comunităților
- Dezvoltarea accesibilității integrate a localităților
- Asigurarea unei administrații publice și a serviciilor publice aferente performante și competitive
- Îmbunătățirea condițiilor de viață a comunității
- Creșterea accesului la resurse (inclusiv fondurile guvernamentale, fondurile de preaderare și alte fonduri internaționale).⁴²

⁴¹ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

⁴² The Network of European Metropolitan Regions, www.eurometrex.org

Fig.1. PRESIUNI IN DEZVOLTARE SI CONSECINTE ASUPRA ORASELOR

5. Definiție

5.1. Definierea Zonei Metropolitane

Zona metropolitană, conform Legii privind PATN nr. 351/2001, anexa I, este zona constituită prin asociere pe bază de parteneriat voluntar între localitățile urbane și rurale, între care s-au dezvoltat relații de colaborare pe multiple planuri.⁴³

Teritoriul metropolitan, pe baza Legii Urbanismului 350/2001, anexa II, este definit ca suprafața situată în jurul municipiilor de rang I, cuprinzând localități aflate la distanțe de până la 30 km, în cadrul căreia se creează relații reciproce de influență în domeniul căilor de comunicație, economic, social, cultural și al infrastructurii edilitare.⁴⁴

Constituirea zonei metropolitane se face în cadrul legislativ existent ținând seama de prevederile Ordonanței 53/2002 privind Statutul-cadru al unității administrativ-teritoriale, în condițiile păstrării autonomiei administrative și politice a fiecărei localități din zona metropolitană. Modul de colaborare este reglementat prin acte și proceduri administrative elaborate, avizate și aprobate în contextul legislativ existent.⁴⁵

Stabilirea parteneriatului pentru dezvoltare de tip metropolitan nu presupune o suprafață identică ariilor administrative ale unităților implicate; în delimitarea zonei metropolitane au importanță aspecte legate de axele și culcuarele de dezvoltare, zonele de influență reciprocă, problemele și interesele comune și întinderea lor spațială, resursele complementare, articulate, integrate etc. și procesul de delimitare are loc prin analize sociale și economice.

5.2. Delimitarea Zonei Metropolitane

Echipe interdisciplinare de specialiști au elaborat diverse metodologii de determinare a ariei metropolitane care încep cu cele care iau în considerare condiții simple cum este distanța maximă față de orașul central (cel mai adesea până la 50 km) și până la cele complexe, care pun accentul pe interrelația dintre oraș și localitățile din zona înconjurătoare (periurbana, preurbana, extraurbana, de navetă, preorasenească, premetropolitană, etc.).

Dintre criteriile mai des utilizate în determinarea limitelor zonei metropolitane, pe lângă distanța față de oraș (tot mai frecvent estimată ca durată de deplasare calculată în timp, cu mijlocul de transport cel mai des utilizat de populația orașelor din teritoriul înconjurător) sunt:

- ponderea persoanelor din localitate care vin zilnic pentru munca în metropola (în SUA, 15% din forța de muncă a localității să fie formată din navetistii care lucrează în oraș)
- ponderea populației din aceste localități ocupate în activități neragricole legate de oraș (cel puțin 75% din populația ocupată să lucreze în activități neragricole)
- ponderea populației ocupate în activități de producție agricolă destinată orașului, ponderea celor atrași cu domiciliul în oraș, potențial turistic al localității, valorificat de orașeni, etc.⁴⁶

Cele mai cunoscute și mai apropiate experiențe în raport cu realitățile din România sunt cele elaborate de Centrul european de coordonare și cercetare în domeniul științelor sociale din Viena, care a dezvoltat între anii 1972-1973:

⁴³ Metodologie pentru întocmirea documentațiilor de amenajare a teritoriului zonelor metropolitane, Studiu Pilot Zona Metropolitană Oradea, IHS România SRL / SC Proiect Bihor SA, 2002

⁴⁴ Idem 24

⁴⁵ Idem 24

⁴⁶ Studiu privind Zona Metropolitană București, CURS, 2002, www.zmb.ro

- modelul de determinare a Regiunii Urbane Functionale (The Functional Urban Region) sub forma de
- SMLA (Arie metropolitana de munca standard) si
- MELA (Arie metropolitana economica de munca) unde SMLA cuprinde teritoriul in care peste 15% din rezidentii activi economic se deplaseaza zilnic in metropola iar MELA cuprinde teritoriul in care exista populatie care se deplaseaza zilnic pentru munca in orasul central.⁴⁷

In România, printre cele mai cunoscute experiențe de determinare a granițelor zonei metropolitane este cea a geografului Ion Iordan care, în volumul „Zona periurbană a Bucureștilor”, publicat în 1973, ia în considerare indicatorii enumerați anterior, gradul lor de importanță și distanța până la oraș.

De asemenea sunt cunoscute studiile publicate de Dorel Abraham în 1979 și 1991, „Introducere în sociologia urbana”, pentru determinarea ariei periurbane a Bucureștilor. Au fost luați în calcul indicatori referitori la: forța de muncă, aprovizionarea orașului cu produse perisabile, potențialul turistic, distanța și continuitatea spațială cu orașul polarizator.⁴⁸

În studiul efectuat în 2003 de CURS privind delimitarea Zonei Metropolitane București este utilizată o metodă în 4 pași:

- Stabilirea ariei de cercetare astfel incat aceasta sa fie mai mare, sa depaseasca limita exterioara a zonei metropolitane propriu-zise.
- Stabilirea indicatorilor de interrelatie (prin care se masoara intensitatea interrelatiilor) si a formulei de calcul pentru determinarea granitelor, respectiv a localitatilor, care urmeaza sa fie incluse in zona metropolitana sau lasate in afara sa.
- Completarea acestor indicatori cu date, la care au fost adaugati si altii referitori la specificul asezarilor din zona, la acordul sau dezacordul cu includerea localitatilor in zona metropolitana.
- Analiza datelor si prezentarea rezultatelor, atat in ceea ce priveste determinarea granitelor ZMB cat si caracterizare asezarilor din zona, in functie de alti indicatori de impact.⁴⁹

5.3. Obiective comune de cooperare ale partenerilor metropolitani

Obiectivele de cooperare la nivel metropolitan pot fi teritoriale, economice, sociale, culturale și de mediu și fac parte din planul de dezvoltare a zonei metropolitane. Entitățile administrative din zona metropolitană cooperează în scopul:

- Înlăturării disparităților dintre localități în condițiile indicatorilor, elementele și nivelul de dotare prevăzut în Legea 351/2001 privind Planul de amenajarea teritoriului național-secțiunea a 4-a rețeaua de localități, anexele 2 și 4,
- Dezvoltarea și consolidarea identității și a valorilor comunităților locale;
- Îmbunătățirea calității vieții;
- Creșterii competitivității economice a localităților din zona metropolitană față de regiunile învecinate;
- Creșterea accesului la resurse.⁵⁰

⁴⁷ Idem 27

⁴⁸ Idem 27

⁴⁹ Idem 27

⁵⁰ Metodologie pentru întocmirea documentațiilor de amenajare a teritoriului zonelor metropolitane, Studiu Pilot Zona Metropolitană Oradea, IHS Romania SRL / SC Proiect Bihor SA, 2002

5.4. Domenii de cooperare metropolitană⁵¹

Pe baza caracteristicilor demografice (structura vârstei și puterea economică a populației), a densităților, a tipului de locuire, a relațiilor dintre locurile de muncă și locuințe prin prisma costurilor de trafic și de mediu, a posibilităților de amplasare a noilor entități economice (locuințe și activități productive) și a aspectelor de mediu, consiliile locale pot coopera în cadrul zonei metropolitane în următoarele domenii:

- **Forme de dezvoltare teritorială** în condițiile coordonării cu planurile de amenajare a teritoriului național și județean, precum și potrivit potențialului zonei metropolitane care decurge din caracteristicile locale ale dezvoltării municipiului de rang I și a localităților învecinate;
- **Planificarea locuirii** potrivit necesităților locale și metropolitane, în funcție de obiectivele generale și specifice de dezvoltare și modalitățile în care acestea generează nevoile de locuire și exigențele aferente.
- **Dezvoltare economică** ținând seama de faptul că municipiul de rang I reprezintă sursa de dezvoltare economică metropolitană și de criteriile de optimizarea creșterii economice referitoare la beneficiile generate de municipiu comunelor învecinate în scopul dezvoltării economice prin oferta de servicii publice, infrastructură, formarea forței de muncă, creșterea și diversificarea activităților economice, impactul migrației.
- **Dezvoltarea și întreținerea rețelelor de infrastructură** de către municipiul de rang I și localitățile înconjurătoare, ca entități de producție de bunuri și servicii publice, în scopul creșterii competitivității teritoriului metropolitan.
- **Finanțarea serviciilor publice** de către consiliile locale din zona metropolitană care își vor coordona politicile fiscale, de chirii ale spațiilor publice, precum și activitățile de identificare a transferurilor de la bugetul central și a surselor financiare extrabugetare/din programe de asistență internațională, în scopul reducerii disparităților și creșterii condițiilor de locuire precizate în politica de locuire și de mediu care guvernează zona metropolitană.
- **Managementul terenului** prin politicile locale privind valoarea terenului și a impozitului pe acesta, în contextul competiției regionale de atragere de investiții cu coeficient de multiplicare sporit. Sunt importante înregistrarea titlurilor de proprietate, evaluare a terenurilor, elaborarea politicilor privind terenul urban liber, constituirea centurilor verzi, precum și elaborarea analizelor economice prin care se propun valori de POT și CUT prin regulamentele de urbanism și de fundamentare a valorii impozitului pe teren.
- **Modul de utilizare a terenului** pe baza elaborării planurilor de zonare funcțională a teritoriului metropolitan în concordanță cu documentațiile PATN, PATJ și PUG existente, pentru coordonarea activităților de producție, distribuție și consum în zonele metropolitane.
- **Elaborarea politicilor energetice** prin coordonarea activităților de producție, distribuție și consum în zonele metropolitane care implică aspecte legate de tipologia rețelei de transport, a modului de distribuție a utilităților publice, dotările aferente, identificarea resurselor alternative.
- **Managementul mediului înconjurător** pe baza planului de acțiune și a Agendei 21 la nivel metropolitan, în condițiile prognozei de creștere demografică și economică susținută de bugetele locale, prin promovarea măsurilor de prevenire a deteriorării mediului, de preservare a calităților mediului înconjurător și evaluarea impactului asupra mediului pentru investiții.
- **Organizarea instituțională și dezvoltarea resurselor umane** prin care vor fi operaționalizate planurile de dezvoltare și de control urmărind următoarele domenii:
  - Aplicarea planului de dezvoltare prin coordonarea între planurile locale, județean și a politicilor fiscale locale

⁵¹ Idem 31

- Asigurarea transparenței și a bunei comunicări cu populația privind planurile de dezvoltare, realizarea băncii de date metropolitane și administrarea transparentă a acesteia
- Asigurarea strategiei de marketing metropolitan prin promovarea investițiilor, a potențialului local, a imaginii
- Dezvoltarea capacității profesionale a specialiștilor din cadrul administrației locale, pe baza unui plan de pregătire comun

- **Valorificarea elementelor caracteristice locale pentru dezvoltarea identității.**

Stabilirea parteneriatului pentru dezvoltare de tip metropolitan nu presupune o suprafață identică ariilor administrative ale unităților implicate; în delimitarea zonei metropolitane au importanță aspecte legate de axele și culele de dezvoltare, zonele de influență reciprocă, problemele și interesele comune și întinderea lor spațială, resursele complementare, articulate, integrate etc.

Dezvoltarea metropolitană nu atrage schimbarea structurii administrativ teritoriale, în raporturile dintre parteneri contând problemele și interesele la scară locală și metropolitană, în contextele regional, național și internațional.

Primele candidate sunt municipiile de rangul I care, prin mărime, importanță, nivelul serviciilor și al activităților economice, constituie zone de atracție și resimt presiunile dezvoltării; acestea sunt: București, Bacău, Brașov, Brăila, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Ploiești, și Timișoara. Totuși, dezvoltarea metropolitană depinde din ce în ce mai puțin de mărimea populației urbane; azi candidează la dezvoltare metropolitană orașe cu populație începând de la 200 000 locuitori; în România, orașe cum sunt Baia Mare și Târgu Mureș au început să-și facă planuri serioase în acest sens.

III. DEZVOLTARE METROPOLITANĂ LA IAȘI

Județul Iași este situat în nord-estul României, la 47 latitudine nordică și 27 longitudine estică, aproape de granița cu Republica Moldova, și are o suprafață de 5.500 km². Are o populație de peste 811.000 locuitori, iar aproximativ 50% din totalul acestora locuiesc în municipiul Iași, reședința de județ, și în orașele Pașcani, Tg. Frumos și Hârlău. Județul se întinde pe o suprafață de 5470 km², cu o medie de altitudine de mai puțin de 250m.

Peisajul este dominat de câmpii, cu un sol foarte bun pentru agricultură, și de dealuri joase, nu foarte diferite de cele din Sudul Angliei. Spre vest, dealurile devin mai înalte spre lanțul montan al Carpaților Orientali. Vegetația și animalele sălbatice sunt similare celor din Europa Centrală - păduri de fag și stejar, crânguri cu plop și sălcii, în care trăiesc căprioare, vulpi, iepuri, bursuci și chiar lupi. Principalele râuri ce traversează județul sunt Moldova, Siret, Bahlui (care trece prin orașul capitală de județ), Jijia și râul Prut, care este frontiera naturală dintre România și Republica Moldova. Județul nu are resurse bogate în subsol, dar există multe cariere de materiale de construcții (nisip, pietriș, calcar), rezerve de lut de olărie, iar apele minerale sunt cunoscute pentru proprietățile lor terapeutice.

Capitala județului, Iași, "orașul celor șapte coline", a fost atestată prima oară într-un document din secolul al XV-lea, dat de către Alexandru cel Bun (1400-1432) prin care acorda privilegii comerciale orașului; dar istoria Iașului merge înapoi până la începutul mileniului. Se pare că numele Iașului provine de la un vechi trib, (al "iașiștilor"), care s-a stabilit aici în jurul datei 100 î.e.n.; zona a fost însă locuită cu mult înainte, jucând un rol important ca centru al culturii paleolitice cunoscută sub numele de Cucuteni, încă din anii 5000 î.Hr. Viața triburilor geto-dace, legăturile comerciale cu grecii, ocupația romană și cei peste o sută de ani de dominație a Imperiului Bizantin au lăsat în zonă urme de cetăți, fortificații, un impresionant patrimoniu construit și o populație creștinată. O frământată istorie feudală și modernă au consolidat poziția orașului și a zonei; invaziile barbare și dominația turcă au cizelat vocația

politică, istorică și culturală a Iașiului. Orașul a fost pentru o vreme capitala Moldovei și a găzduit un eveniment crucial pentru națiunea română – semnarea actului Unirii Țărilor Românești.

Impresionantul patrimoniu cultural și artistic, tezaurul folcloric și etnografic, rezervațiile și izvoare naturale, faimoasele podgorii, cât și nodul rutier și feroviar au dus la dezvoltarea activităților de turism. Clădirile cu valoare istorică și arhitecturală din Iași plasează orașul pe locul doi în România ca oraș cultural. În Iași au creat valori reconoscute internațional cărturari, scriitori și poeți, muzicieni, arhitecți, oameni de știință și cultură, personalități ale vieții religioase; prin ei și datorită lor, Iașiul este și azi considerat o capitală culturală, academică, științifică și religioasă.

În prezent municipiul Iași este reședința de județ și cel mai important pol de dezvoltare în Moldova, dominând un teritoriu care reprezintă cca. 20% din suprafața României populată de un procent proporțional din locuitorii săi; este un puternic centru economic, universitar și logistic, situat pe coridorul european IX cu acces la DN28(de la Roman) și DN24 (de la Vaslui), cale ferată și aeroport. Are o populație de 339 889 de locuitori și ocupă o suprafață de 3 770 ha.

Iașiul ca oraș, deține o poziție de frunte în economia României, dezvoltarea sa este strâns dependentă de așezarea geografică favorabilă la răscrucea vechilor drumuri economice. Regiunea Iașiului este una dintre cele mai importante legături de tranzit comercial din partea estică a României. Rețeaua sa de șosele și căi ferate asigură accesibilitate din orice zonă a țării, incluzând Marea Neagră și Dunărea cât și Europa, pe ruta spre noile piețe ale fostei U.R.S.S. Acest lucru și potențialul economic al județului cât și poziția geografică specială fac din aceasta regiune o fereastră deschisă spre Europa în ceea ce privește oportunitățile de afaceri. Orașul catalizează în aria sa de influență interese și oportunități de dezvoltare multiple care generează probleme și provocări pe măsură.

1. Formularea cererii

În toamna anului 2002, Programul GRASP (Governance Reform and Sustainable Partnerships, în limba română Reforma Administrației Publice prin Parteneriate Durabile) finanțat de USAID și implementat de DAI și AED a desfășurat interviuri de evaluare a nevoilor de asistență în dezvoltare cu reprezentanții Consiliului Județean și ai Primăriei Municipiului Iași. Specialiștii GRASP au desfășurat discuții împreună cu președintele Consiliului Județean Iași, domnul Lucian Flaișer, cu primarul Municipiului, domnul Constantin Simirad și cu arhitecții șefi din partea celor două instituții, domnii Mircea Grigorovschi și Ionel Oancea. Rezultatul interviurilor a focalizat un domeniu comun de interes: abordarea dezvoltării integrate a municipiului și a localităților de pe raza de influență a acestuia, denumită la data de atunci "aglomerarea urbană Iași", adică inițierea dezvoltării metropolitane. În timpul mandatului anterior fusese făcută o primă tentativă în cooperarea metropolitană: primarul municipiului și câțiva din primarii comunelor limitrofe au semnat un document de principiu în care se manifesta interesul de a structura zona metropolitană Iași. Acest document nu a avut nici o urmare practică.

La începutul anului 2003 a fost semnat Acordul de Colaborare între Consiliul Județean Iași, Primăria Municipiului și Programul GRASP privind abordarea proiectului de dezvoltare metropolitană. Dat fiind cadrul mai larg al proiectului, la nivelul județului Iași au mai fost deschise posibilități de inițiere a unor proiecte cu Municipiul Iași și cu comunele Holboca, Rădăuți și Tomești. Acest aspect este important deoarece a permis crearea sinergiei între mai multe proiecte într-un cadru mai larg, spre beneficiul tuturor celor implicați (elementele relevante vor fi evidențiate ulterior).

Începând cu mai 2003, contactele între specialiștii programului și factorii locali au fost stabilite și activitățile de asistență au fost inițiate.

2. Desfășurarea auditului

2.1. Pregătirea auditului

În urma consultării cu arhitecții șefi și a documentațiilor privind planurile de dezvoltare teritorială în câteva runde, s-a format o echipă inițială alcătuită din cei doi arhitecți șefi și doi specialiști ai programului, în management public și participare cetățenească.

Prima etapă a constat în identificarea intereselor și a problemelor majore la nivel teritorial care leagă municipiul de teritoriul aferent, precum și definirea conceptului de “aglomerare urbană” în acest context; documentațiile utilizate au fost planurile urbanistice și de amenajare a teritoriului județean și reglementările aferente. De asemenea au fost luate în considerare planurile istorice privind relaționarea Moldovei cu Transilvania printr-o legătură între Iași și Cluj.

Concluziile discuțiilor au conturat un set de principii generale, un plan pe termen lung (18 luni) și detalierea primului pas:

Principii inițiale:

- Procesul de structurare a Zonei Metropolitane Iași se bazează pe interesul și voințele locale și se desfășoară în cadrul legal existent
- Abordarea dezvoltării metropolitane presupune identificarea scării administrative și teritoriale adecvate (local, județean, regional etc.)
- Proiectul de structurare a Zonei Metropolitane se bazează pe capacitatea de asumare și de implicare a actorilor locali relevanți pe termen scurt, mediu și lung
- Proiectul implică abordări complexe de integrare sectorială și ierarhică pe orizontală și verticală
- Procesul este transparent, deschis, flexibil și adaptabil
- Proiectul necesită asigurarea transparenței

Plan pe termen lung - pașii principali estimați în cadrul proiectului au fost:

- Efectuarea auditului zonei și identificarea unităților administrativ teritoriale potențiale partenere în dezvoltarea metropolitană
- Identificarea scopurilor comune în dezvoltare și a resurselor disponibile
- Elaborarea unei schițe de strategie de dezvoltare la scară metropolitană
- Acordarea planurilor de dezvoltare spațială la schița de strategie
- Identificarea proiectelor cu șanse de implementare și promovarea acestora în scopul atragerii partenerilor privați și a investițiilor
- Formularea unei soluții de instituționalizare a eforturilor de dezvoltare metropolitană pe care să o agreeze partenerii implicați
- Identificarea și asigurarea condițiilor de sustenabilitate pentru Zona Metropolitană

Elaborarea auditului sumar al zonei și preliminară partenerilor

Elaborarea unui audit sumar a fost necesară pentru a oferi factorilor de decizie o imagine generală a aspectelor relevante privind problemele și șansele de dezvoltare ale zonei și pentru a scana cu această ocazie structura posibililor actori interesați în dezvoltare metropolitană.

2.2. Efectuarea auditului

Auditul a fost realizat în variantele scurtă și detaliată, în scopul elaborării schiței de strategie metropolitană și al fundamentării unui instrument de sprijin în luarea deciziilor pentru dezvoltare.

Auditul în varianta scurtă a cuprins o analiză ADOP (avantaje, dezavantaje, oportunități, pericole) și una PESTEL (politic, economic, social, tehnologie, mediu, legislație) la scară largă.

Auditul detaliat a cuprins date amănunțite privind dezvoltarea și problemele fiecărei unități administrative teritoriale, ale serviciilor publice, legate de dezvoltarea sectorului privat.

A fost inițiat de asemenea procesul de colectare a datelor referitoare la elaborarea unui sistem de sprijin în luarea deciziilor, solicitat de Consiliul Județean Iași și subcontractat de către Programul GRASP companiei EMI Systems. Colectarea datelor a interferat substanțial cu auditul detaliat, preluând date în beneficiul eficienței procesului. De asemenea, a fost inițiată colaborarea între componenta de dezvoltare metropolitană și cea de sisteme de management a informațiilor; procesele de integrare și sinergie între diferitele componente ale proiectului au adus rezultate suplimentare și au conferit sustenabilitate procesului în general.

2.3. Concluziile auditului și inițierea grupului de factori de decizie

Dezvoltarea la nivel metropolitan presupune colaborarea câtorva entități administrative: Consiliul Județean, Primăria Municipiului și primăriile comunelor limitrofe. La acel moment, având în vedere că singurele argumente clare erau conceptul de "aglomerare urbană", structura culuarelor de dezvoltare și datele generale din Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Iași, au fost selectate într-o primă fază comunele limitrofe ale municipiului: Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Holboca, Lețcani, Miroslava, Popricani, Reditu, Schitu Duca, Tomești și Victoria. (În funcție de rezultatele auditului detaliat care urma să fie elaborat, structura grupului putea fi ameliorată).

Pe baza auditului sumar, au fost estimate problemele și tendințele generale care conduc la cristalizarea intereselor în dezvoltare metropolitană, precum și componența grupului de parteneri interesați; rezultatele acestui audit au fost prezentate în seminarul de inițiere a proiectului, în iulie 2003. Seminarul a constituit în același timp și ocazia de a explora interesul potențialilor parteneri.

Seminarul a avut ca invitați factorii de decizie din cadrul Consiliului Județean, a primăriei municipiului Iași, a primăriilor comunelor înconjurătoare, serviciilor publice, organizațiilor sectorului privat. În cadrul seminarului au fost urmărite câteva obiective. Declarația de intenție privind dezvoltarea metropolitană a fost făcută de președintele Consiliului Județean și de primarul municipiului Iași. Seminarul s-a bazat pe corelarea câtorva aspecte: conștientizarea factorilor de decizie asupra problemelor, potențialului și oportunităților comune în dezvoltare ale aglomerației urbane Iași, prezentarea tendințelor generale în Europa privind gestionarea presiunilor și resurselor în zonele metropolitane și două exemple din România, Oradea⁵² și Timișoara⁵³.

(1) Participanții au fost de acord în privința următoarelor categorii de probleme și tendințe majore identificate la nivelul aglomerației urbane Iași:

- Presiuni și distorsiuni în dezvoltarea localităților
- Dezechilibre structurale ale comunităților și distorsiunile demografice
- Presiuni în cererea și oferta de terenuri, piața imobiliară, de locuințe etc.
- Presiunile în dezvoltarea teritorială (infrastructuri și utilități publice)
- Probleme de mediu
- Presiuni provenind din competiția între localități
- Presiunile create și impactul noilor tehnologii (producția de bunuri și transportul acestora, tehnologiile în comunicare și informații, etc.)

(2) De asemenea au agreat și și-au exprimat disponibilitatea privind continuarea auditului la nivel de detaliu, în vederea elaborării unei schițe de strategie la nivelul aglomerației urbane și a identificării resurselor pentru posibile proiecte în comun.

⁵² Proiect de dezvoltare metropolitană finanțat de USAID și asistat de către RTI International și Facultatea de Arhitectură a Universității Harvard, 2000

⁵³ În Timișoara a fost inițiat proiectul privind Strategia Zonei de Dezvoltare Timișoara în 2003

3. Elaborarea propunerii de abordare

Proiectul se bazează pe o propunere care dorește să fie deschisă, lipsită de constrângeri și care să sprijine generarea unei soluții adecvate contextului local.

Proiectul nu a pornit de la premisa vreunei abordări stricte, ci se calează mai mult pe facilitarea opțiunilor actorilor implicați, pornind de la problemele și oportunitățile disponibile (Fig.2).

3.1. Principii

Concluziile primei întâlniri cu factorii de decizie și cele structurate pe parcursul auditului au condus la identificarea unui set mai larg de principii pe care concepția proiectului și-a propus să le respecte; acestea sunt:

- Conceptul de dezvoltare metropolitană decurge din ceea ce deja este acceptat la nivel local, “aglomerația urbană”
- Procesul de structurare a Zonei Metropolitane Iași trebuie să se bazeze pe voințele locale și să se desfășoare în cadrul legal existent
- Din punct de vedere administrativ este necesară colaborarea nivelelor județean, municipal și comunal și asigurarea susținerii la nivele mai largi de cuprindere
- Dezvoltarea metropolitană implică participarea actorilor locali la scara relevantă
- Proiectul se bazează pe asumarea implementării din partea actorilor implicați
- Procesul de structurare a zonei metropolitane presupune acordarea și angrenarea tehnică a mai multor domenii și sectoare, pe mai multe nivele în mod simultan
- Procesul de structurare a zonei metropolitane este flexibil, adaptabil și deschis
- Implementarea presupune instruirea și perfecționarea continuă a celor implicați
- Acest proces se bazează pe o componentă tehnică, una de decizie și una participativă
- Procesul de structurare a dezvoltării metropolitane presupune stabilirea unui sistem complex de parteneriate
- Proiectul trebuie să asigure transparența etapelor în implementare
- Deși dificil la un proiect cu “bătăie” pe termen mediu și lung, este necesară identificarea reperelor intermediare care pot motiva partenerii în procesul de implementare
- Dezvoltarea metropolitană nu este un scop în sine – abordarea are nevoie de motivare și consolidare în sensul în care poate deveni sustenabil.

3.2. Domenii, sectoare și nivele de colaborare

Au fost luate în considerare, potrivit aspectelor principale identificate prin audit, următoarele domenii de interes pentru dezvoltarea metropolitană: utilizarea și managementul terenurilor, îmbunătățirea calității locuirii, dezvoltarea infrastructurii și a utilităților, dezvoltarea și diversificarea serviciilor, dezvoltarea economică locală, managementul mediului.

În abordarea, planificarea și implementarea dezvoltării la scară metropolitană sunt implicați actori urbani activând în instituții și organizații din domeniile menționate, în sectoarele public, privat și în cadrul comunităților locale.

Din perspectiva ierarhiei teritoriale au fost identificate ca relevante ariile de responsabilități și acțiune locală, județeană, națională pe care le au instituțiile și organizațiile. Din punct de vedere operațional proiectul a luat în considerare nivelele factorilor de decizie, specialiștilor și entităților executive.

3.3. Actori în dezvoltarea metropolitană Iași

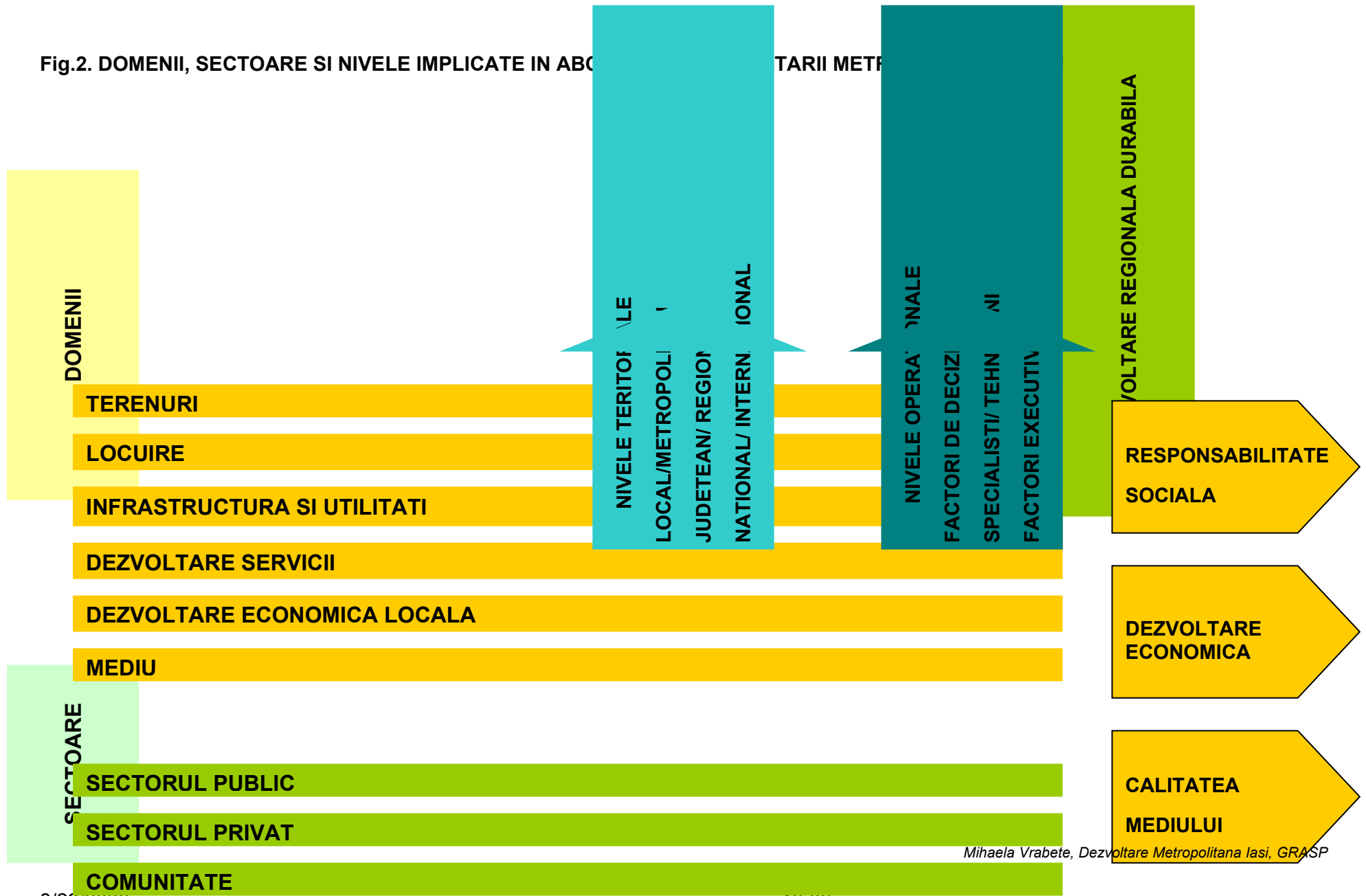
În planificarea și implementarea proiectului au fost identificați, invitați și primiți la solicitare expresă, următoarele categorii de actori:

- Din partea Consiliului Județean, al Primăriei Municipiului Iași și a Primăriilor de Comune: președintele, consilierul președintelui, arhitectul șef al județului, șefii departamentelor DUAT, economic, tehnic, primarul municipiului, arhitectul șef al municipiului, șefii departamentelor UAT, economic, tehnic, primarii comunelor, urbanistul și responsabilul financiar
- Reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare a Regiunii Nord Est
- Reprezentanți ai Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului
- Din partea serviciilor publice: RAJAC, Electrica, DistriGaz, Salubris, Inspectoratul de Mediu, ROMTELECOM, Inspectoratul Județean în Construcții, Oficiul Județean de Cadastru, RADET, SC CET Iași, Direcția de Drumuri Județene: directorii și șefii departamentelor de investiții
- Din partea sectorului privat: reprezentanții Asociației Oamenilor de Afaceri Iași, ai firmelor de proiectare Habitat și Data Invest
- Din partea sectorului academic: Universitatea A.I. Cuza, Centrul Universitar de Geografie Umană, Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară, Universitatea Tehnică Gh. Asachi
- Din partea organizațiilor neguvernamentale: Fundația ECOS, Asociația Terra Nostra, Fundația IF 2000, Fundația Peace for Action

Partenerii metropolitanii sunt: Consiliul Județean, Primăria Municipiului Iași, comunele Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Holboca, Lețcani, Miroslava, Popricani, Reditu, Schitu Duca, Tomești, Victoria, Valea Lupului, Ungheni. Alături de acestea se află serviciile publice (infrastructură, utilități, servicii), universități, organizații neguvernamentale de mediu, ale oamenilor de afaceri.

De-a lungul procesului s-au implicat aproape 100 de factori de decizie și specialiști locali; nu au fost incluși în lista de mai sus : personalitățile politice care au participat în câteva rânduri, consilierii județeni și locali implicați, cetățenii din Comisiile Consultative create în timpul implementării proiectului, invitații și participanții din Oradea, Timișoara, proiectanții Planului de Amenajare a Teritoriului Regional, specialiștii în planificare din raioanele de peste Prut și de la nivel ministerial al Republicii Moldova.

Fig.2. DOMENII, SECTOARE SI NIVELE IMPLICATE IN ABC TARIII METR

Mihaela Vrabet, Dezvoltare Metropolitana Iasi, GRASP

3.4. Etape ale procesului

Experiența internațională arată că varietatea metropolelor și zonelor metropolitane oferă tot atâtea exemple de experiență practică, privind diferitele stadii de dezvoltare metropolitană și caracteristicile acestora.

Procesul de transformare se manifestă în mai multe faze:

- Faza care precede metropolizarea este momentul în care orașul devine conștient de potențialitățile sale și își analizează capacitățile de creștere; de obicei acest moment este însoțit de apariția consensului dintre actorii relevanți;
- Faza de dezvoltare cuprinde elaborarea și implementarea unor proiecte, capabile să producă mutația și să creeze o structură metropolitană;
- Faza post-dezvoltare este cea a gestionării procesului de metropolizare și de continuare a dezvoltării spre noi obiective.

Trecerea de la pre-dezvoltare la dezvoltare se manifestă, de regulă, prin operațiuni urbanistice care marchează începutul mutațiilor.⁵⁴ Programul GRASP a asistat în Iași implementarea primei faze și inițierea celei de-a doua.

În cazul proiectului pentru aglomerația urbană Iași au fost identificate următoarele nivele de lucru cu factorii de decizie, specialiștii și comunitățile:

- Nivelul factorilor de decizie: legislativ și executiv
- Nivelul tehnic: Specialiștii autorităților locale în planificare strategică, spațială și financiară
- Comunitățile locale, prin consultare în procesul de luare a deciziilor
- Partenerii strategici: Servicii Publice, Sectorul privat, Universități, ONG – factori de decizie și specialiști

Participarea atât de largă a fost posibilă din cauza interesului factorilor de decizie din administrațiile locale care, pe de o parte, au delegat specialiștii pentru a lucra în pregătirea fazelor proiectului, pe de altă parte au atras factorii de decizie din alte compartimente de activitate - servicii publice, universități, sector privat etc. Aceștia, la rândul lor, au delegat pentru activități de documentare și pregătire, specialiști și tehnicieni.

Grupurile de specialiști și tehnicieni s-au ocupat cu pregătirea materialelor necesare potrivit fiecărei faze relevante a proiectului și cu prezentarea acestora factorilor de decizie, în vederea inițierii fazei următoare.

Procesul de explorare și identificare a posibilităților de abordare a dezvoltării metropolitane, de inițiere a implementării acesteia a avut următoarele caracteristici pentru Iași:

- A fost inițiat „in house” și exteriorizat prin implicarea comunității în momentul în care echipa locală și-a însușit proiectul și a fost atinsă masa critică pentru a iniția procesul la scara metropolitană
- S-a bazat în faza de pregătire pe combinația între munca interdisciplinară, interdepartamentală și interinstituțională a specialiștilor locali și pe forța de decizie a conducătorilor instituțiilor relevante
- Partenerii au fost asistați în elaborarea soluției de instituționalizare și în construirea instrumentelor tehnice de implementare a colaborării metropolitane
- În etapa implicării comunității au fost căutați și identificați liderii locali pentru a crea o bază sustenabilă pentru dialog și condiții pentru stimularea antreprenoriatului în implementarea proiectelor

⁵⁴ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

- Partenerii locali au identificat conceptul care definește particularitățile proiectului - Parteneriate în Dezvoltarea Metropolitană Iași
- Din cauza resurselor limitate de timp, pe lângă abordarea orizontal-verticală, a fost luată în vedere o componentă diagonală, pentru a motiva cu rezultate partenerii și a consolida cu realizări fiecare etapă a proiectului

Etapele principale ale proiectului au fost (Fig.3):

- **Etapa de pregătire** în care au fost explorate șansele de cooperare în dezvoltare metropolitană, în care conceptul de „aglomerație urbană” a fost înlocuit de parteneri cu cel de „zonă metropolitană”, au fost elaborate sau schițate planurile integrate de dezvoltare, la nivel local și metropolitan, consolidate de perspectivele în dezvoltare națională și internațională
- **Inițierea etapei de instituționalizare** în cadrul căreia partenerii au elaborat un concept instituțional potrivit condițiilor locale și metropolitane, în cadrul legal existent; astfel a fost înființată Asociația Zona Metropolitană Iași.
- **Inițierea etapei de implementare** a constat în decizia Consiliului Metropolitan de a crea și cofinanța Agenția de Dezvoltare Metropolitană Iași, rețeaua de INTRANET Metropolitan, lansarea paginii de web, planul de utilizare a terenurilor la scară metropolitană și de a-și însuși utilizarea sistemului Map Decision.

Parcurgerea etapelor a fost asistată tehnic și facilitată de un grup interdisciplinar de specialiști ai programului GRASP în următoarele domenii: management urban, finanțe publice, obligațiunii municipale, tehnologia și managementul informației, participare cetățenească.

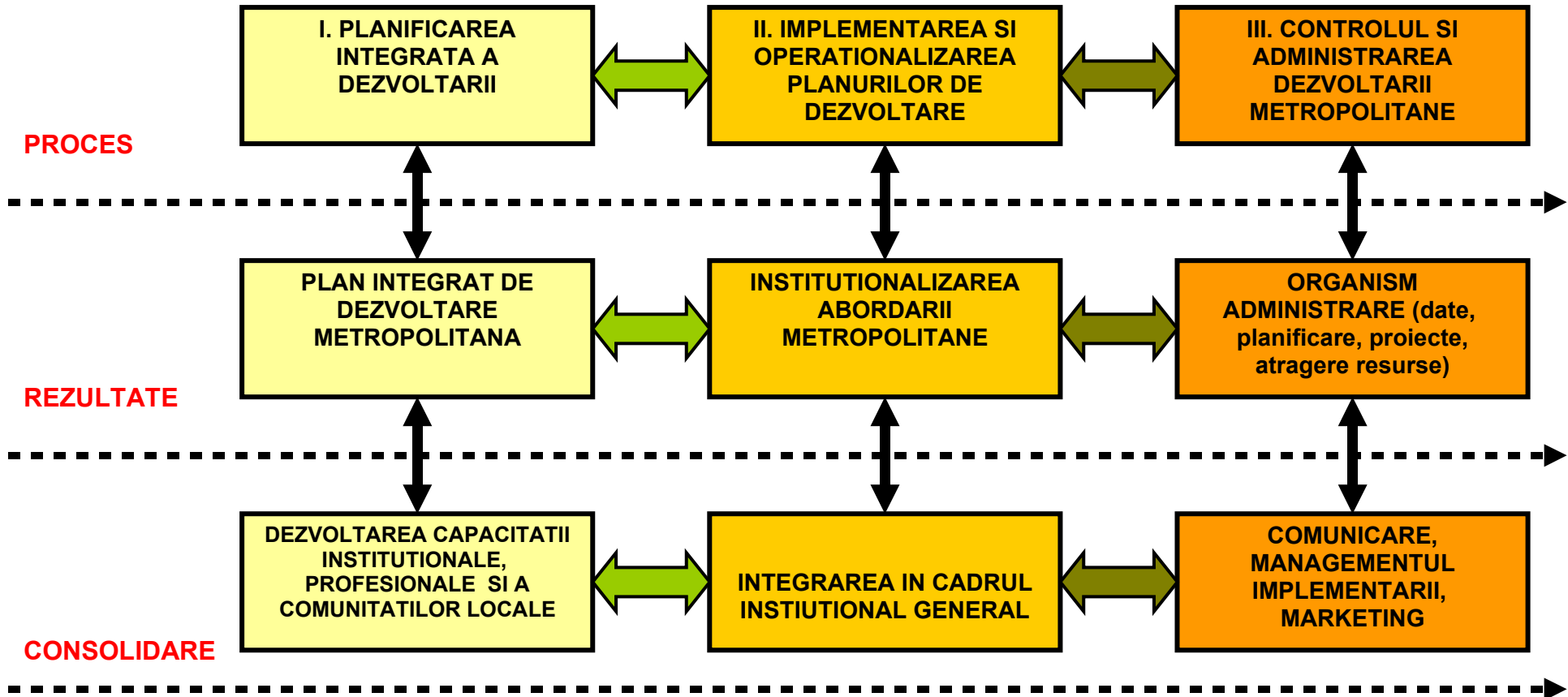
Un aspect important este acela că au fost integrate și s-a creat sinergie între mai multe componente ale programului GRASP:

- Managementul Administrației Locale - Dezvoltare Metropolitană
- Dezvoltare Economică Locală – înființarea Zonei de Afaceri în centrul municipiului, care îi conferă o altă calitate a dezvoltării
- Managementul Finanțelor Publice - Planificarea investițiilor de capital în comunele Holboca, Tomești și Reditu
- Participare Cetățenească – asigurarea implicării cetățenilor în procesul decizional și dezvoltarea liderilor locali
- Tehnologia și Managementul Informației - Sisteme de sprijin în procesul de luare a deciziilor, elaborat de o echipă a companiei EMI Systems
- Dezvoltarea Serviciilor Sociale – inițierea pregătirii factorilor de decizie și a specialiștilor în îmbunătățirea performanței
- Componenta de Granturi – Fundația Terra Nostra a sprijinit elaborarea strategiei de dezvoltare locală în comuna Aroneanu, iar Asociația Arhitecților Șefi de Județe a elaborat un manual de planificare strategică și spațială

Integrată a fost și consultanța acordată pe parcursul desfășurării proiectului: management urban, dezvoltarea terenurilor, finanțe publice, obligațiunii municipale, planificare strategică și teritorială, afaceri imobiliare.

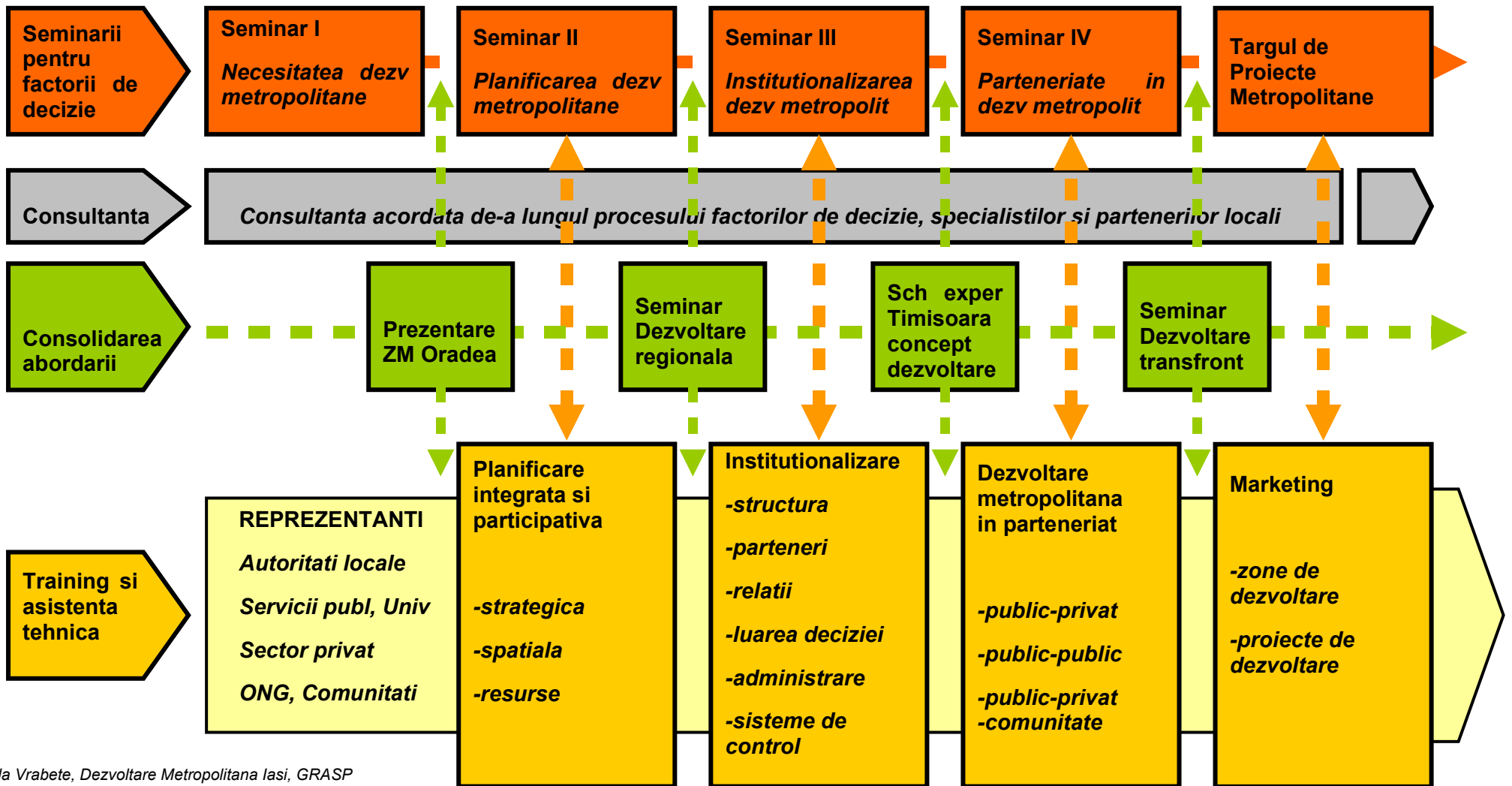
Procesul a implicat activități de consultanță, asistență tehnică și training acordate partenerilor locali, consolidate în cadrul seminariilor și aprobate de Consiliile Locale și Consiliul Județean. Un rol important l-au jucat schimburile de experiență și întâlnirile de lucru care au realizat integrarea abordării metropolitane la nivele mai largi (Fig.4.).

Fig.3. DESIGN - ABORDAREA DEZVOLTARII METROPOLITANE IASI

Mihaela Vrabet, Dezvoltare Metropolitana Iasi, GRASP

Fig.4. DESIGN - NIVELE SI TIPURI DE ASISTENTA IN CADRUL PROIECTULUI ,DEZVOLTARE METROPOLITANA IASI'

Mihaela Vrabet, Dezvoltare Metropolitana Iasi, GRASP

3.5. Rezultate așteptate

La nivel metropolitan, potrivit celor cinci mari obiective pomenite anterior, rezultatele așteptate de parteneri sunt:

- **Echilibrarea structurii spațiale metropolitane**, pe baza planului de utilizare a terenurilor și a celui de investiții aferent ;
- **Îmbunătățirea calității vieții la nivel urban** prin politicile și programele de îmbunătățire a serviciilor publice, a cadrului locuirii, creșterea rigorii privind calitatea investițiilor, dezvoltarea atractivității pentru afaceri, rafinarea serviciilor și a marketingului local
- **Păstrarea identității regionale**, prin valorificarea patrimoniului cultural, revitalizarea zonei centrale, diversificarea turismului, revitalizarea valorilor locale, dezvoltarea mândriei locale, implementarea strategiei de marketing
- **Managementul integrării** respectiv asigurarea cooperării la nivelul rețelelor de infrastructuri regionale prin activități de investiții semnificative la scară teritorială regională, națională și internațională în vederea creșterii și diversificării accesibilității și a dezvoltării modurilor de transport
- **Crearea de noi parteneriate în planificare și implementare** potrivit priorităților pe termen mediu și lung, extinderea parteneriatelor strategice și a schimburilor de experiență cu regiunile din România, din Europa, dezvoltarea relațiilor de colaborare și acordarea de sprijin sectorului privat local, consolidarea interesului și implicării comunităților în proiectele de dezvoltare.⁵⁵

Corespunzător nivelului regional, obiectivele Zonei Metropolitane Iași contribuie la asigurarea dezvoltării regionale durabile :

- **Dezvoltarea responsabilității sociale** prin elaborarea politicilor și programelor de reechilibrare a tendințelor de îmbătrânire a populației și a fenomenelor necontrolate de migrație internă și în afara regiunii;
- **Crearea condițiilor favorabile dezvoltării economice** prin conectarea strategiei metropolitane la cea a regiunii, asigurarea măsurilor pentru creșterea atractivității zonei pentru amplasarea afacerilor, creșterea competitivității zonei, asigurarea dotărilor, terenurilor și investițiilor care dau valoare și greutate zonei și regiunii;
- **Asigurarea calității mediului** prin implementarea planurilor de acțiune pentru gestionarea deșeurilor, a managementului adecvat al apei, energiei și aerului la nivelul regiunii, a unui transport integrat eficient, prin politici sustenabile de utilizare a terenurilor, a peisajului.⁵⁶

5. Inițierea programului

Programul GRASP a răspuns unei solicitări comune venite din partea Consiliului Județean și a Primăriei Iași – acest lucru înseamnă că deja există formulată atât ideea cât și interesul de a explora posibilitățile stabilirii unui asemenea parteneriat între autoritățile locale. Scara procesului însă presupune o mult mai largă și diversă participare.

În scopul explorării nivelului de interes, proiectul a debutat cu întâlnirea factorilor de decizie. În urma întâlnirii a fost definit conceptul de abordare și schițată structura procesului, încercând păstrarea unei cât mai largi marje de manevră pentru a asigura posibilitățile de adaptare pe parcurs fără diminuarea șanselor de reușită.

Programul GRASP, prin specialiștii implicați, a ajutat și catalizat acest proces complex pentru ca lucrurile să se petreacă într-un timp relativ scurt și prin eforturi foarte concentrate și susținute.

⁵⁵ The Network of European Metropolitan Regions, www.eurometrex.org

⁵⁶ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

Toate acestea însă nu ar fi fost posibile fără sprijinul, concursul și interesul autorităților locale, care au participat ca factori de decizie, au delegat specialiști locali pentru procedurile tehnice, au antrenat în proces partenerii strategici locali: servicii publice, universități, organizații neguvernamentale, Asociația Oamenilor de Afaceri, reprezentanți ai mijloacelor de comunicare în masă, reprezentanți ai comunităților. Toată lumea a muncit din greu și cu o extraordinară dăruire la acest proiect.

1. Provocări în fața partenerilor în abordarea dezvoltării metropolitane

Grupul, la început eterogen, alcătuit din factori de decizie, specialiști, oameni de afaceri, cetățeni etc. și-a cristalizat pe parcursul proiectului structura, devenind ceea ce și-a asumat, grupul de parteneri metropolitani.

Ceea ce îi face parteneri este în primul rând suma de provocări pe care a identificat-o și a hotărât să o abordeze în procesul de implementare a dezvoltării metropolitane:

- Necesitatea negocierii dintre **interesele și motivarea** individului în raport cu grupurile de interes, personală raportată la comunitate, privată versus publică, prezente față de cele viitoare, locale în cadrul celor teritoriale
- Considerarea **experienței în raport cu legitimitatea** având în vedere complexitatea abordării interdisciplinare, intersectoriale și interinstituționale
- Implementarea unui proiect atât de complex presupune articularea între **putere și capacitatea de delegare** în planificare și implementare
- Realizarea echilibrului între o **comunicare de calitate și stabilirea acordului** între grupurile implicate, la diverse nivele
- Alocarea eficientă a **resurselor** în scopul **maximizării utilizării** lor în procesele de dezvoltare: resursele materiale, umane, de management, piețe, financiare
- Identificarea echilibrului între **costuri și beneficii**, a raportului considerat corect între investiții, împrumuturi, taxe, impozite, capital și bunăstarea comunității, locurile de muncă, profit, calitatea vieții etc.
- **Integrare verticală și orizontală** a eforturilor de cooperare în implementare pe termen mediu și lung
- Asumarea **oportunităților și pericolelor**, a riscurilor care pot apărea în diverse faze ale proiectului, pot fi cauzate de pierderi de fonduri, schimbări legislative, pierderea unor parteneri, schimbarea cadrului politic etc.
- Asumarea și distribuția corectă a **succeselor și eșecurilor** aduse de implementarea proiectului: proiecte de succes versus terenuri devalorizate, falimente etc.

IV. INSTITUȚIONALIZAREA ZONEI METROPOLITANE IAȘI

1. Elaborarea planurilor de dezvoltare strategică locale și metropolitan

În etapa a doua a proiectului au fost identificate și oficializate argumentele abordării cooperării metropolitane.

Probleme

În abordarea cooperării la scară metropolitană, au fost identificate o suită de aspecte care au nevoie să fie luate în considerare și rezolvate în cadrul legal, instituțional și profesional existent:

- Primul pas în proiect ar trebui să urmărească identificarea nevoilor și a posibilităților de dezvoltare în cooperare; ar trebui întocmite planuri de dezvoltare metropolitană pe baza strategiilor de dezvoltare și asigurarea resurselor pentru implementare
- Dezvoltarea spațială și reglementările aferente sunt întocmite mai curând pe baza opțiunilor tehnice anterioare, au un nivel de precizie relativ și nu asigură un plan de implementare, nu prevăd priorități, zone de dezvoltare, stimulente pentru amplasare sau măsuri reale pentru descurajarea dezvoltărilor ilegale
- Planurile de dezvoltare spațială nu prezintă aproape nici o legătură cu opțiunile comunităților locale, iar comunitățile se află la începutul procesului de conștientizare și asumare a valorilor locale
- Multe orașe au început să își formuleze strategii de dezvoltare locală, implicând cetățenii și actorii locali în general; ele sunt structurate în etape, stabilesc obiectivele, programele și proiectele de dezvoltare, însă nu trec de faza formulării lor ca necesități și nu sunt asigurate resurselor pentru implementare
- Strategiile de dezvoltare, etapele de implementare, programele și proiectele nu își regăsesc reflectarea în planurile de dezvoltare spațială și nici în planurile de investiții
- Există slabe relații între deciziile privind dezvoltarea terenurilor, programele de investiții publice în susținerea dezvoltării, sisteme de impozitare și de asigurare a resurselor pentru viitoarele investiții în dezvoltare etc.
- Implicarea comunității în procesul de alocare a fondurilor publice în proiectele de dezvoltare este încă la un nivel foarte modest
- Atât strategiile cât și planurile de dezvoltare spațială ar avea nevoie de sisteme de monitorizare a progresului în implementare
- Este necesară acordarea nivelelor local și metropolitan și integrarea acestora în planurile comune ale dezvoltării județene, regionale, naționale, europene
- Este necesară stabilirea unor proceduri comune în procesele de planificare și implementare, pe care partenerii se vor baza în dezvoltarea metropolitană

Asistența GRASP a sprijinit formularea unui set de pași și proceduri tehnice în vederea integrării proceselor de planificare:

- La nivelul domeniilor strategic, spațial, a investițiilor de capital cu asigurarea participării comunităților locale;
- La nivelele local și metropolitan, cu armonizarea și consolidarea la scările teritoriale relevante, mai cuprinzătoare.

Abordare

Potrivit hotărârii factorilor de decizie în încheierea primului seminar în dezvoltare metropolitană, a fost inițiat procesul de elaborare a schiței de strategie de dezvoltare metropolitană. Acest proces a inițiat și implicarea specialiștilor de la nivel local, mai întâi în faza de audit, apoi în elaborarea viziunii, a strategiei și în identificarea proiectelor prioritare.

Aceste etape au însemnat deopotrivă consultanță, asistență tehnică, schimburi de experiență, training, întâlniri de lucru și elaborarea de studii de caz în sprijinul eforturilor participanților locali, din toate domeniile, instituțiile și de la toate nivelele implicate.

1.1. Etapa 1: Auditul situației existente

În faza de audit specialiștii GRASP și partenerii locali au desfășurat o suită de activități privind diagnosticarea stării localităților și a relațiilor dintre acestea, la nivelul zonei metropolitane, dintr-o perspectivă comparativă, în vederea structurării informațiilor relevante privind factorii de atractivitate a zonei, competiția regională, și tendințele de dezvoltare.

Au fost urmărite starea relațiilor funcționale din teritoriul metropolitan, aspectele majore din teritoriu, disfuncționalități și/sau disparitățile dintre localități, șansele de dezvoltare a zonei metropolitane, pentru a pregăti formularea strategiei de dezvoltare.⁵⁷

În faza de audit au fost interviuate administrațiile locale, serviciile publice, organizația oamenilor de afaceri pentru a putea schița următoarele analize pe care se bazează elaborarea strategiei:

- Analiza stadiului de dezvoltare a localităților
- Analiza tendințelor de dezvoltare a acestora
- Analiza SWOT (ADOP – Avantaje, Dezavantaje, Oportunități, Pericole)

Rezultatele obținute prin analiza tendințelor de dezvoltare dimensionează “capacitatea de absorbție” a investițiilor, caracteristică pieței zonei metropolitane, reprezentând o bază realistă de măsurare a cererii pe baza costurilor financiare, economice, sociale și de mediu, și a ofertei pe baza prețului și a profitului financiar, economic, social și de mediu. De asemenea, tendințele de dezvoltare determină pe termen lung noi legături de interes instituțional și teritorial în zona metropolitană.⁵⁸

Valori, avantaje comparative și competitive pe care își bazează Zona Metropolitană lași ambițiile în dezvoltare

Auditul și analiza SWOT au condus la următorul set de argumente în favoarea abordării parteneriatului metropolitan:

- Zona Metropolitană Iași reprezintă cel mai relevant pol de dezvoltare în Moldova, adică într-o zonă reprezentând cca. 20% din suprafața României, unde trăiește un procent similar din populația țării;
- Poziția geografică îi întemeiază rolul de zonă metropolitană la granița cu Republica Moldova și la viitoarea graniță a Uniunii Europene; în sprijinul acestui avantaj vin planurile de dezvoltare a infrastructurilor și cooperarea inițiată la nivel tehnic între Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, Zona Metropolitană și raioanele partenere de peste Prut ;
- Alianța metropolitană, prin resursele și potențialul multiplu, deține poziția cea mai puternică în regiune (Regiunea Nord-Est și Moldova, în general) ; pentru o abordare integrată a parteneriatelor în dezvoltare, membrii Zonei Metropolitane au inițiat planificarea dezvoltării în parteneriat pe termen mediu și lung cu județele membre ale regiunii ;
- Planurile istorice vizând cooperarea Est-Vest și relaționarea Moldovei cu Transilvania se reiau de către partenerii metropolitani și sunt susținute către toate nivelele decizionale în parteneriate la toate nivelele teritoriale ;
- Calitatea serviciilor și dotărilor academice, de cercetare și dezvoltare, aplecarea către valorile cultural-artistice și istorice și tradiția în educația academică așează Zona Metropolitană într-o poziție de frunte în Moldova ;
- Forța de muncă tânără este de bună calitate, înalt și divers calificată și ieftină ;
- Comunitățile locale sunt deschise și educate, păstrătoare de valori și tradiții ;
- Infrastructurile de telecomunicații, tehnologică și de afaceri asigură mediul propice dezvoltării afacerilor locale și atragerii de afaceri noi ;
- Accesibilitatea fizică a zonei este de bună calitate, diversificată și în continuă dezvoltare (aeroportul în extindere) ;
- Cooperarea la multiple nivele teritoriale și în diverse domenii, accesibilitatea în dezvoltare, asigură condiții pentru dezvoltarea piețelor de desfacere ;

⁵⁷ Metodologie pentru întocmirea documentațiilor de amenajare a teritoriului zonelor metropolitane, Studiu Pilot Zona Metropolitană Oradea, IHS Romania SRL / SC Proiect Bihor SA, 2002

⁵⁸ Idem 36

- Zona Metropolitană este depozitarea unor seturi de valori culturale, artistice, științifice, de patrimoniu și turistice care o fac de o atractivitate unică în Moldova și în România ;
- Trecutul istoric (fostă capitală), structurile instituționale, culturale, academice și de reprezentare, relațiile internaționale, caracterul cosmopolit, palimpsestul de valori și tradiții îi conferă Zonei Metropolitane imagine și prestigiu.

Abordarea strategică identificată are o structură mixtă, implicând combinații care sprijină strategii ofensive în ceea ce privește avantajele comparative și cele competitive susținute de oportunități, de schimb și diversificate în cazurile periclitare de dezavantaje și pericole.

1.2. Etapa 2: Viziunea de dezvoltare și formularea obiectivelor strategice

1.2.1. Viziunea de dezvoltare

Identificarea viziunii de dezvoltare a urmărit să ofere comunității zonei metropolitane un sens al dezvoltării pe baza căruia să poată fi formulate obiective strategice de dezvoltare.⁵⁹

Viziunea de dezvoltare a fost elaborată în două etape. Procesul a fost simulat în cadrul grupurilor de specialiști și factori de decizie în cadrul fazei de planificare generală a procesului, apoi a fost inițiată la nivelul comunităților pe baza consultării cetățenilor.

Viziunea de dezvoltare a Zonei Metropolitane Iași

Parteneriat pentru capitala regională a Moldovei, la granița de est a Uniunii Europene

1.2.2. Obiectivele strategice de dezvoltare

Pentru a crea plus valoare prin polarizarea resurselor existente și atragerea resurselor adiționale din afara sistemului, au fost stabilite direcțiile sectoriale de dezvoltare privind aspectele socio-economice, utilități și servicii publice, cultural-istorice, teritoriale, de mediu și de resurse umane.⁶⁰

Obiectivele strategice de dezvoltare pentru Zona Metropolitană Iași

Direcțiile strategice identificate care susțin viziunea de dezvoltare a Zonei Metropolitane Iași în legătură cu revitalizarea și dezvoltarea rolului de capitală regională sunt:

- Inițierea parteneriatului între unitățile administrative teritoriale relevante, pe baza intereselor și a unei strategii comune de dezvoltare
- Crearea condițiilor care fac din Zona Metropolitană Iași un pol de dezvoltare relevant la scară regională, națională și europeană: nod logistic, servicii diversificate, dezvoltare economică durabilă, forță de muncă educată, mediu de calitate, calitate a vieții și a dezvoltării, comunitate deschisă, prestigiu, identitate locală
- Crearea alianțelor strategice și asigurarea apartenenței la rețelele de cunoaștere și decizie relevante.

În cadrul atelierelor de lucru cu specialiștii au fost identificate următoarele obiective strategice de dezvoltare:

- Redefinirea și consolidarea rolurilor unităților administrative teritoriale în regiune, pe termen mediu și lung, ca un pol de dezvoltare puternic și semnificativ pentru Moldova, România, viitoarea zonă de graniță estică a Uniunii Europene
- Echilibrarea și creșterea ritmului dezvoltării economice pentru fiecare din partenerii metropolitanii

⁵⁹ Idem 36

⁶⁰ Idem 36

- Dezvoltarea armonioasă și coerentă a unităților administrativ teritoriale metropolitane și a comunităților
- Dezvoltarea identității culturale a comunităților membre
- Dezvoltarea accesibilității și echipării integrate a localităților metropolitane (drumuri, aprovizionare cu apă, canalizare, telefonie etc) atât la nivelul Zonei Metropolitane Iași cât și a acesteia către restul regiunilor României și peste graniță. Asigurarea serviciilor publice performante și competitive pe tot teritoriul metropolitan
- Dezvoltarea performanțelor administrațiilor publice metropolitane
- Îmbunătățirea condițiilor de viață a comunităților din zona metropolitană
- Creșterea accesului acestora la resurse (inclusiv fondurile guvernamentale, fondurile de ⁶¹ preaderare și alte fonduri internaționale) prin solicitări în parteneriate
- Stabilirea de parteneriate la nivel național și internațional de care să beneficieze toți membrii Zonei Metropolitane Iași.

Obiectivele au fost aprobate de Consiliile Locale și Consiliul Județean Iași.

1.3. Etapa 3 : Politici de dezvoltare

Potrivit categoriilor de probleme existente în teritoriul metropolitan și scopurilor comune de dezvoltare, partenerii au inițiat coordonarea planurilor organizaționale în vederea îmbunătățirii situației existente, eliminării disfuncționalităților existente, echilibrării dezvoltării viitoare și consolidării direcțiilor de dezvoltare.

Politicile de dezvoltare urmează să fie detaliate în pachete de programe și proiecte pe baza analizelor privind impactul economic, social, de mediu, al costurilor, al distribuției beneficiilor rezultate din realizarea acestora. O parte a acestui proces a fost deja parcursă și a rezultat în programele multianuale de investiții la nivel local și în matricea de proiecte prioritare la nivel metropolitan.

Politicile privind dezvoltarea Zonei Metropolitane Iași

Aferent direcțiilor strategice și obiectivelor identificate, au fost structurate următoarele pachete de politici și programe în dezvoltare metropolitană:

- **Dezvoltarea cooperării teritoriale ca viitor pol regional**
  - Consolidarea parteneriatelor la nivel metropolitan
  - Dezvoltarea generală a accesibilității (drumuri, CF, aero, magistrale telecomunicații)
  - Realizarea conexiunii Iași – Târgu Mureș
  - Inițierea procesului de creare a rețelei de zone metropolitane/ aglomerații urbane la nivel național
  - Dezvoltarea relațiilor E-V, N-S, regionale, naționale, transfrontaliere
  - Explorarea parteneriatelor strategice la nivel național și internațional în vederea schimburilor de experiență și accesului la rețele de cunoaștere și decizie
  - Explorarea pașilor de implicare în rețeaua METREX
- **Revitalizare economică**
  - Dezvoltarea și diversificarea dotărilor și a serviciilor de afaceri și pentru afaceri
  - Dezvoltarea antreprenoriatului comunităților locale
  - Înregistrarea și (eco) marcarea produselor locale (patente, soft-uri, vinuri, brânzeturi, textile etc.)

⁶¹ Idem 36

- Alinierea la standardele de calitate a serviciilor și produselor (ISO, rețele certificate)
- Asigurarea informației (regulamente, taxare, impozitare, facilități – ghidul investitorului)
- Dezvoltarea, mobilitatea și reglementarea terenurilor
- Asigurarea dotărilor: parcuri de cercetare-dezvoltare, tehnologice, tematice, expoziționale
- Asigurarea planurilor de dezvoltare, a regulamentelor și a investițiilor publice de sprijin
- Dezvoltarea pachetelor de stimulente de localizare/ amplasare
- Sprijinirea sectorului privat și a antreprenoriatului local
- Atragerea de investiții directe
- Dezvoltarea cooperării cu sectorul cercetării aplicate
- Dezvoltarea activităților de marketing (ofensiv), deschidere piețe
- **Reconsiderarea agriculturii**
  - Valorificarea poziției și potențialului zonei agricole
  - Restructurare (spațială) în vederea echilibrării zonelor de dezvoltare și a celor de protecție
  - Revitalizarea și retehnologizarea
  - Dezvoltarea agriculturii periurbane, a agriculturii ecologice
  - Organizarea întreprinzătorilor și investitorilor locali și externi în agricultură, dezvoltarea antreprenoriatului
  - Dezvoltarea și diversificarea producției agricole
  - Utilizarea și dezvoltarea potențialului de educație și cercetare în domeniu
  - Intensificarea activităților de marketing
- **Dezvoltarea potențialului uman**
  - Flexibilizarea și dezvoltarea ofertei în educație, conform cerințelor pieței
  - Dezvoltarea ofertei de programe certificate internațional
  - Programe de reținere și atragere a forței de muncă înalt calificate
  - Dezvoltarea programelor de personal, de dezvoltare a resurselor umane bazate pe criterii de performanță (ISO)
  - Diversificarea soluțiilor de dinamizare a forței de muncă
  - Dezvoltarea programelor de educație în afaceri
  - Dezvoltarea infrastructurii de învățământ liceal și post-liceal
  - Diversificarea programelor de schimburi de experiență și know-how
  - Diversificarea serviciilor de consiliere adresate formării și dezvoltării carierei profesionale
- **Revitalizarea comunităților locale**
  - Revitalizarea valorilor culturale, artistice, tradiționale, identitare locale
  - Revitalizarea, dezvoltarea și diversificarea serviciilor pentru comunitățile rurale
  - Revitalizarea comunităților rurale (educație, cultură, evenimente, antreprenoriat)
  - Dezvoltarea implicării în dezvoltarea locală și metropolitană a comunităților locale
- **Asigurarea locuirii de calitate**

- Revitalizarea locuirii (unifamiliale, colective)
- Asigurarea gradului de dotare a zonelor cu locuințe
- Diversificarea ofertei de locuințe
- Pregătirea zonelor de dezvoltare a locuirii
- Asigurarea calității dezvoltării stocului de locuințe
- **Dezvoltarea și diversificarea serviciilor**
  - Asigurarea de servicii ieftine și de calitate (pol de dezvoltare regional), în condiții de echitate socială – transport, aprovizionare cu apă, canalizare, energie electrică, termoficare, gaze, telefonie etc.
  - Asigurarea mediului competitiv pentru furnizorii de servicii
  - Asigurarea serviciilor de nivel regional
  - Asigurarea serviciilor de excepție în cercetare, educație, sănătate, cultură, sport, agrement, turism etc.
  - Asigurarea serviciilor pentru activitățile de tranzit și transfrontaliere
  - Dezvoltarea avantajelor competitive (domeniul universitar, cercetare, dezvoltare, cultură)
- **Dezvoltarea utilităților publice**
  - Asigurarea planurilor integrate de dezvoltare și a investițiilor publice pentru utilitățile publice în zona metropolitană
  - Asigurarea instrumentelor financiare adecvate
  - Inițierea parteneriatelor public-privat relevante pentru dezvoltarea utilităților
  - Asigurarea mecanismelor de atragere a fondurilor pentru dezvoltarea utilităților
- **Planificarea utilizării și dezvoltării terenurilor**
  - Elaborarea conceptului integrat de dezvoltare a Zonei Metropolitane Iași
  - Elaborarea bazei de date privind terenurile și gradul de echipare și relaționarea acestora la băncile de date
  - Clarificarea administrării terenurilor cu regim ambiguu
  - Stabilirea culuarelor de dezvoltare
  - Structurarea funcțională
  - Identificarea și reglementarea zonelor de dezvoltare (asigurarea pachetelor de proceduri în dezvoltarea terenurilor)
  - Asigurarea terenurilor pentru dezvoltare (construire și activități agricole) – planificarea eforturilor publice necesare
  - Redezvoltarea și recuperarea terenurilor (cu riscuri, degradate, inundate, industriale, poluate, vacante)
  - Implicarea comunității în procesul definirii valorilor locale, a direcțiilor și a zonelor de dezvoltare
  - Dezvoltarea pieței imobiliare, consolidarea antreprenoriatului în dezvoltarea terenurilor
  - Corelarea eforturilor de deservire a terenurilor și de dezvoltare a accesibilității
- **Îmbunătățirea calității mediului**
  - Reducerea poluării în toate componentele
  - Asigurarea zonelor de protecție reciprocă între funcțiuni, inclusiv întărirea aplicării regulamentelor aferente (valori naturale și de patrimoniu, protecție sanitară și de siguranță în exploatare)

- Asigurarea necesarului de spații verzi în oraș (zone verzi, păduri, parcuri și grădini urbane)
- Asigurarea centurii verzi
- Protejarea patrimoniului pădurilor și a apelor
- Protejarea calității apelor
- Reconsiderarea amplasamentelor platformelor ecologice pentru deșeuri
- Încurajarea sectorului privat în abordarea afacerilor de mediu
- Întărirea activităților de educare cu populația și dezvoltarea responsabilității comunităților locale privind protejarea mediului, a apelor, managementul deșeurilor etc.
- Educarea și dezvoltarea spiritului de acțiune al comunității în întreținerea și revitalizarea locuirii, spațiilor publice
- Idem în zonele de patrimoniu arhitectural
- Dezvoltarea de activități educative suplimentare și a reglementărilor privind turismul rural, adresate comunităților și vizitatorilor/ rezidenților cu a doua locuință
- **Îmbunătățirea imaginii, revitalizarea prestigiului zonei**
  - Revitalizarea patrimoniului cu valoare naturală și a celui construit cu valoare istorică și arhitecturală
  - Regândirea și reconsiderarea spațiului public
  - Marketing metropolitan pentru domenii, activități și produse specifice (academic, tehnologic, agricultură etc), organizarea de evenimente de anvergură
  - Revitalizarea și consolidarea relațiilor tradiționale cu comunitățile greacă, italiană, evreiască, germană, franceză și diaspora
  - Revitalizarea și consolidarea relațiilor zonale/regionale/naționale/ internaționale

1.4. Etapa 4, Planul de acțiune

În planul eforturilor publice de implementare a strategiei de dezvoltare, planul de acțiune face legătura cu planul de investiții de capital, elementele de regulament de urbanism, pachetele de stimulente și restricții privind amplasarea, procedurile de autorizare etc. .

Toate etapele descrise au fost inițiate cu grupurile de lucru formate din specialiștii locali, cu sprijinul activităților de training, în cadrul întâlnirilor de lucru, asistență tehnică și consultanță. Unele au fost parcurse integral, altele „deschise” și delegate specialiștilor spre continuare și finalizare. Rezultatele au fost raportate grupului de factori de decizie în seminarul al doilea, la începutul lunii octombrie 2003, având ca temă „Direcții și parteneriate în abordarea dezvoltării aglomerației urbane Iași”.

În cadrul seminarului au fost prezentate “hărțile” problemelor și oportunităților în dezvoltare pe suprafața “aglomerației urbane” Iași, resursele disponibile pentru dezvoltare și schița de strategie la nivelul aglomerației urbane, pentru a permite factorilor de decizie și specialiștilor vizualizarea motivelor de parteneriat, precum și anvergura metropolitană a acestora. A fost momentul în care participanții au decis schimbarea conceptului de “aglomerație urbană” cu cel de “zonă metropolitană”.

În **concluziile seminarului al doilea**, factorii de decizie și-au asumat următoarele:

- Procesul de planificare strategică este încă „in house” întrucât specialiștii au nevoie să se familiarizeze cu procedurile aferente;
- Documentul produs este o schiță de strategie care are nevoie de corelarea cu strategiile locale; ele vor fi întocmite și apoi relaționate cu schița strategiei de dezvoltare metropolitană;

- Strategiile locale și cea metropolitană au nevoie de corespondent în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului și de relaționare cu programele de investiții locale și județene și chiar la scară mai amplă;
- Procesul de elaborare a strategiei, de corelare cu planurile spațiale și cele de investiții trebuie să se bazeze pe implicarea comunităților locale;
- Pentru a operaționaliza relațiile dintre planurile de dezvoltare ale comunităților metropolitane, planurile spațiale și cele de investiții este necesară implicarea și aprobarea consiliilor locale și județene;
- Pentru ca acest proces să continue este necesară elaborarea unui calendar de proceduri tehnice, de pregătirea specialiștilor implicați și de aprobarea consiliilor locale și județene.

2. Actualizarea planurilor spațiale la nivel local și metropolitan potrivit strategiei de dezvoltare

Simultan cu elaborarea strategiilor de dezvoltare locale și metropolitană, au fost inițiate activități de corelare și coordonare a planurilor spațiale la nivel teritorial și privind reflectarea strategiilor în cadrul acestora.

2.1. Criterii luate în considerare la delimitarea Zonei Metropolitane Iași

- Condițiile legii: Municipiul de rangul I și comunele înconjurătoare
- Condițiile procesului de integrare europeană: regionalizare, dezvoltarea de poli metropolitan de dezvoltare
- Configurația și structura axelor și culueurilor de dezvoltare
- Problemele comune (accesibilitatea și infrastructura, problemele de echipare, problemele de mediu, cererea și oferta de terenuri, șomaj etc.)
- Resurse complementare, integrabile, articulabile
- Problemele de mediu
- Interese comune
- Necesitatea centurii verzi
- Poziția în teritoriu: în Moldova, la granița cu Republica Moldova

Delimitarea Zonei Metropolitane Iași a fost definitivată printr-un studiu elaborat cu sprijinul EMI Systems, pe baza utilizării sistemului de indicatori și a criteriilor enumerate mai sus.

2.2. Verificarea documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului și actualizarea lor conform schiței de strategie

- Planurile Urbanistice Generale locale au fost reactualizate până în august, 2004;
- Au fost identificate zonele care necesită reactualizare și detalieri prin Planuri Urbanistice Zonale și Planuri de Amenajare a Teritoriului (ex: Axa Iași – Lețcani, 2004);
- Au fost identificate posibile proiecte prioritare pe terenuri publice (inițierea pachetului de proiecte metropolitane, ca ofertă în cadrul viitorului târg de proiecte);
- Planul de Amenajare a Teritoriului Județean și-a însușit conceptul de Zonă Metropolitană;
- Partenerii au inițiat asigurarea finanțării Planului de Amenajare a Teritoriului Metropolitan din bugetele locale, pentru anul 2005.

2.3. Inițierea cooperării și racordării planurilor spațiale la planurile de dezvoltare ale serviciilor publice

Partenerii metropolitani au colaborat cu serviciile publice în corelarea planurilor de dezvoltare:

- Planul de dezvoltare a infrastructurilor;
- Planul de dezvoltare a rețelelor de energie electrică;
- Planurile de extindere a rețelelor de aprovizionare cu apă și canalizare;

- Planurile de extindere a rețelelor de gaz;
- Planurile de dezvoltare a rețelelor de telefonie fixă;
- Planul de acțiune de mediu.

Consiliul Local și Oficiul Județean de Cadastru vor iniția în 2005 procesul de inventariere a terenurilor pe baza unui zbor aerian în zona metropolitană.

2.4. Consolidarea abordării metropolitane la nivele teritoriale de mai mare anvergură

- Introducerea conceptului Zonei Metropolitane Iași la nivelul Planului de Dezvoltare a Regiunii de Nord Est, definitivat în cadrul Mesei Rotunde privind Dezvoltarea Regională, februarie, 2004;
- Explorarea variantelor de realizare a dezideratului interbelic de relaționare a Moldovei de Transilvania; a fost transmisă către Planul Național de Dezvoltare o scrisoare de intenție privind relaționarea culurelor europene 4 și 9 semnată de județele și municipiile reședință de județ din Moldova, camere de comerț, județele de pe axa Est-Vest;
- Abordarea relațiilor spațiale la nivel transfrontalier; în cadrul întâlnirii la Masa Rotundă privind Dezvoltarea Transfrontalieră din mai, 2004 a fost semnată de către specialiști (arhitecți șefi de județe, municipii și raioane) și factori de decizie (reprezentanți ai ministerelor de resort) scrisoarea de intenție privind corelarea planurilor de dezvoltare spațială între cele două zone
- Explorarea rețelelor naționale și europene relevante pentru dezvoltarea metropolitană Iași; .

3. Planificarea financiară a dezvoltării locale și metropolitane⁶²

Implementarea strategiei de dezvoltare locală și metropolitană nu se poate realiza fără corelarea acestora cu o strategie financiară, o planificare reală a resurselor financiare existente.

Planificarea financiară și, mai ales, prognoza pot fi instrumente importante pentru echipa de management a unității administrativ teritoriale cu efecte pozitive, atât pentru administrația locală, cât și pentru cetățeni. Prin realizarea unei planificări financiare corecte și reale sunt vizate :

- Corelarea politicii administrației publice locale cu anumite planuri financiare, pentru a se atinge obiectivele pe termen lung ale unității administrative teritoriale
- Elaborarea unei imagini a viitorului financiar al administrației publice locale și oferirea unei perioade mai mari de timp pentru a reacționa la evenimentele adverse
- Pregătirea administrației publice locale pentru a-și asuma noi responsabilități (preluate de la guvern)
- Îmbunătățirea calității actului de decizie financiară
- Elaborarea unor strategii de decizie alternative
- Îmbunătățirea elaborării politicii și procesul de pregătire a bugetului
- Sprijinirea luării deciziilor
- Susținerea activității de lobby în fața parlamentului
- Evaluarea cu privire la împrumuturi și credite
- Promovarea transparenței administrației locale și dezvăluirea informațiilor de interes public.⁶³

În contextul eforturilor autorităților locale de creștere a calității vieții cetățenilor prin extinderea unor servicii publice, prin derularea unor proiecte comune de investiții în infrastructură și turism, a apărut

⁶² Secțiune elaborată de Liviu Iacob, specialist în Bugete și Management Financiar, Programul GRASP

⁶³ „Planificarea investițiilor de capital” - manual de instruire în management financiar pentru administrația publică locală(Slovacia).

necesitatea colaborării unităților administrativ teritoriale pentru rezolvarea problemelor comune și implementarea unor proiecte comune.

Pentru implementarea acestor proiecte comune este necesară realizarea unei planificări financiare la două nivele: local și metropolitan.

3.1. Planificarea financiară la nivelul fiecărei unități administrativ teritoriale partenere a presupus asumarea și implementarea următoarelor activități:

- corelarea managementului bugetar, planificării investițiilor de capital, achizițiilor publice, analizei financiare (sesiuni de instruire, asistență tehnică și implementare);
- acordarea de asistență tehnică directă pentru întocmirea planurilor de investiții de capital multianuale;
- corelarea planificării financiare cu planificarea strategică și spațială (sesiuni de instruire, asistență tehnică și implementare);
- asigurarea participării comunității în cadrul procesului (sesiuni de instruire, asistență tehnică și implementare).

Planificarea și elaborarea bugetului de investiții de capital multianual este un proces dinamic, implicând mai multe etape. Complexitatea procesului se află în strânsă legătură cu legislația, gradul de reglementare de la nivel central, anvergura administrației publice locale, structura organizațională, capacitatea angajaților și starea financiară.

Procesul de întocmire a planurilor de investiții de capital a fost implementat în 12 pași, după cum urmează :

- Determinarea structurii organizatorice
- Stabilirea politicilor de investiții
- Elaborarea formularelor și a instrucțiunilor
- Evaluarea nevoilor de investiții
- Analiza capacității financiare
- Pregătirea cererilor de proiecte
- Analiza cererilor de proiecte
- Stabilirea priorităților
- Evaluarea opțiunilor financiare
- Întocmirea programului și a bugetului de investiții
- Adoptarea programului și bugetului de investiții
- Implementarea și monitorizarea bugetului de investiții

Cel mai dificil și mai pretențios aspect al întocmirii planului de investiții de capital constă în **stabilirea și selecția priorităților**. De obicei, nu există fonduri disponibile pentru finanțarea tuturor proiectelor de investiții necesare. Autoritățile locale trebuie să facă, prin urmare, alegeri dure între proiectele concurente. Prea adesea, se întâmplă ca astfel de decizii să se bazeze pe intuiție și raționamente subiective în loc de a se întemeia pe un set explicit de criterii de evaluare.

În scopul evaluării eficiente și structurate sunt luate în considerare următoarele proceduri tehnice:

- se stabilesc criteriile de selecție și evaluare;
- se acordă ponderi fiecărui criteriu;
- se compară proiectele cu criteriile;
- se ierarhizează proiectele.

Evaluarea proiectelor de investiții și procesul de stabilire a priorităților devin mai obiective și mai raționale prin elaborarea unor criterii predeterminate și clar definite. Toți actorii implicați în fixarea priorităților și în selecția proiectelor, inclusiv angajați, cetățeni, directori și consilieri, trebuie să participe la definirea criteriilor de selecție.

Audierile publice și sondajele de opinie sunt frecvent folosite pentru aportul comunității la formularea criteriilor. Este recomandabil ca și criteriile de evaluare să fie fixate înainte de redactarea cererilor de proiecte, în scopul de a oferi îndrumări celor ce schițează cererile.

Nici un sistem de evaluare nu este perfect. Nu toate criteriile sunt aplicabile fiecărui proiect. Judecata solidă, bunul simț și considerațiile politice vor continua să joace un rol important. Cu toate acestea, criteriile bine elaborate vor stimula diferențierea proiectelor și îngustarea ariei de dezacorduri, asigurând astfel o bază de discuție. Este esențial ca selecția proiectelor să fie susținută de informații corecte, relevante și demne de încredere.

Se pot utiliza mai multe **abordări în fixarea priorităților**: standardul unic, stabilirea priorităților pe categorii în baza valorilor comunitare și criterii multiple cu ponderi și punctaje.⁶⁴

În cazul localităților din Zona Metropolitană lași au fost utilizate în mod corelat două modalități de stabilire a priorităților, și anume : stabilirea priorităților în baza valorilor comunității și metoda criteriilor multiple.

3.2. Planificarea financiară la nivel metropolitan

Prin parcurgerea, în principiu, a acelorași pași privind întocmirea bugetului de investiții de capital la nivel local, s-a reușit întocmirea unei matrice de investiții de capital la nivel metropolitan.

Pentru fiecare proiect de investiții a fost completată o fișă de proiect care conține informații privind : titlul proiectului, capitolul bugetar, scopul proiectului, descrierea succintă a proiectului, numărul de beneficiari, corelarea cu strategia de dezvoltare locală, sursele de finanțare, impactul asupra bugetului local, informații tehnice.

Un model al fișei de proiect este anexat în documentațiile cuprinse pe CD.

S-au acordat punctaje, pentru fiecare obiectiv de investiții, de către toate cele 15 unități administrativ teritoriale implicate în proces și s-au priorizat proiectele identificate.

Criteriile care au stat la baza fixării priorităților stabilite de comun acord de către toate unitățile administrativ teritoriale implicate, au fost :

- Gradul impactului social asupra Zonei Metropolitane
- Sursele de finanțare ale proiectului
- Amplasamentul proiectului
- Impactul economic previzibil
- Costul proiectului
- Contribuția la atingerea obiectivelor de dezvoltare metropolitană
- Impactul cheltuielilor de funcționare asupra bugetului local în viitor
- Consumul total de resurse pentru implementarea proiectului
- Durata realizării proiectului
- Pondere cost în total cheltuieli
- Tipul investiției
- Justificare economică (analiza cost/beneficiu și valoare netă actualizată)
- Sprijinul comunității

⁶⁴ „Planificarea investițiilor de capital” - manual de instruire în management financiar pentru administrația publică locală(Slovacia).

Matricea a fost aprobată de Consiliile Locale și Consiliul Județean și utilizată în continuare ca instrument de promovare a investițiilor de interes metropolitan de către partenerii implicați.

Matricea proiectelor prioritare este inclusă pe CD.

3.3. Principalele surse de finanțare ale planurilor de dezvoltare sunt :

- **Impozite și taxe locale** . Acestea se compun din : impozitul pe clădiri, impozitul pe teren, taxa asupra mijloacelor de transport, taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor, taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate, impozitul pe spectacole, taxa hotelieră, taxe speciale, alte taxe locale
- **Transferuri de la bugetul statului**
- **Împrumuturi bancare**. Conform OUG 45/2003 privind impozitele și taxele locale, se pot contracta împrumuturi pentru realizarea de investiții publice și pentru refinanțarea datoriei publice locale. De asemenea, autorităților administrației publice locale li se interzice accesul la împrumuturi sau să garanteze orice fel de împrumut , dacă totalul datoriilor anuale reprezentând ratele scadente la împrumuturile contractate și/sau garantate, dobânzile și comisioanele aferente acestora, inclusiv ale împrumutului care urmează să fie contractat în anul respectiv, depășește limita de 20% din totalul veniturilor reprezentând impozite, taxe, contribuții, alte vărsăminte și cote defalcate din impozitul pe venit, cu excepția cazurilor aprobate prin legi speciale.
- **Parteneriatul public-privat** Acesta este reglementat în România de OG nr. 16/2002 privind contractele de parteneriat public-privat, aprobată prin Legea nr. 293/2003 , dar își găsește suport și în Legea nr.215/2001 privind administrația publică locală, Legea nr. 219/1998 privind regimul concesiunilor, Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul acesteia. Elementul de bază este că ambele părți au de câștigat, sectorului privat i se oferă oportunități de afaceri, iar sectorul public obține un serviciu de care are nevoie la un cost mai mic decât ar fi fost posibil prin alte metode.
- **Emisiunea de obligațiuni municipale**. Există mai multe tipuri de obligațiuni : obligațiuni generale, obligațiuni pentru proiecte generatoare de venituri, obligațiuni pentru dezvoltare industrială, obligațiuni speciale de evaluare, etc.
- **Leasing**. Leasing-ul este o alternativă financiară la dispoziția municipalităților echivalentă cu împrumutul, reprezentând opțiunea de a folosi față de opțiunea de a deține în proprietate.
- **Finanțări externe nerambursabile**.

3.4. Rezultatele fazei de planificare financiară în cadrul proiectului Zona Metropolitană Iași

- Matricea de Investiții de Capital la nivel metropolitan a fost elaborată de către specialiștii delegați de partenerii metropolitan, având consultarea serviciilor publice; matricea a fost înaintată ca document oficial privind planul de investiții al județului Iași, ministerelor;
- Au fost întocmite Planurile Multianuale de Investiții de Capital pentru comunele Holboca, Reditu și Tomești, potrivit strategiilor de dezvoltare locală (training, consultanță și asistență tehnică directă);
- Au fost elaborate Schițele Planurilor Multianuale de Investiții de Capital pentru restul partenerilor metropolitan, potrivit strategiilor de dezvoltare locală (training, consultanță și asistență tehnică directă);
- Planurile Multianuale de Investiții de Capital și strategiile de dezvoltare locală au fost integrate Planurilor Generale de Urbanism reactualizate, de către specialiștii delegați de partenerii metropolitan, atât la nivelul administrațiilor locale, cât și a serviciilor publice (training, consultanță și asistență tehnică directă);
- Pe baza acestora, într-o fază ulterioară, specialiștii locali au identificat proiecte locale cu relevanță metropolitană, proiecte care au fost promovate ca ofertă către sectorul privat în cadrul Târgului de Proiecte Metropolitane;

- Procedurile de planificare strategică, spațială și financiară au fost integrate;
- Toate documentele au obținut aprobarea Consiliilor Locale, devenind instrumente tehnice de lucru pentru partenerii metropolitani.

4. Implicarea cetățenilor în procesele de luare a deciziilor privind dezvoltarea locală și metropolitană⁶⁵

4.1. Definirea participării cetățenești

Participarea Cetățenească este procesul prin care preocupările, nevoile și valorile cetățenilor sunt încorporate procesului administrației publice locale de luare a deciziilor. Între cetățeni și administrație se stabilește comunicarea bi-direcțională, cu scopul general de îmbunătățire a deciziilor administrației publice locale, cu sprijinul cetățenilor.⁶⁶

Administrația locală trebuie să se implice în educarea cetățenilor ca participanți activi în activitățile administrației nu numai în alegeri, ci în derularea generală a procesului de guvernare.

Pe de altă parte, cetățenii au nevoie să înțeleagă drepturile și obligațiile care le revin pentru a lua parte la luarea deciziilor la nivel local care le pot afecta viețile și să fie pregătiți să lucreze onest și constructiv pentru a asista reprezentanții administrației publice locale în rezolvarea problemelor.

În momentul de față, în România, reprezentanții administrației locale trebuie să fie cei care promovează participarea cetățenească. Acest lucru este încurajat de Legea 544/2001 privind accesul liber la informațiile de interes public, Legea 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și Legea 215/2001 privind administrația publică locală.

Căile principale care facilitează și întemeiază procesele de implicare a comunității în luarea deciziilor utilizate în cadrul proiectului privind Zona Metropolitană Iași sunt:

- Dezvoltarea accesului public la informație;
- Implicarea cetățenilor în colectarea informațiilor pentru pregătirea deciziilor;
- Organizarea de întâlniri și dezbateri publice;
- Construirea de lideri locali.⁶⁷

4.2. Dezvoltarea accesului public la informație

Procesul de informare a cetățenilor din unitățile administrativ teritoriale interesate în dezvoltare metropolitană a avut două etape:

- O etapă de inițiere în principiile și instrumentele participării cetățenești a factorilor de decizie și a specialiștilor delegați, de identificare a căilor celor mai potrivite proiectului și contextului comunităților metropolitane; această etapă a constat din instruire și informare.
- Etapa de implementare prin chestionare, ședințe publice, informare prin foaia metropolitană, înființarea de Comitete Consultative Cetățenești etc.; implementarea a presupus muncă de asistență tehnică directă și consultanță.

Pe de altă parte, procesul de constituire a zonei metropolitane a stârnit interesul presei locale și naționale, astfel încât au apărut o suită de articole referitoare la activitățile în desfășurare. În cadrul emisiunilor de televiziune locale, în întâlnirile cu factorii de decizie, zona metropolitană a constituit foarte des subiect de discuție.

⁶⁵ Secțiune elaborată de Gheorghe Ioniță, specialist în Participare Cetățenească, Programul GRASP

⁶⁶ International City/County Management Association (ICMA), *Involving Citizens in Community Decision Making: A Guidebook*, Washington DC.

⁶⁷ Eric Chewtynd și Frances Chewtynd, *Manual de Participare cetățenească - Manual realizat de RTI în cadrul programului LGA România finanțat de USAID, 2002*

4.3. Implicarea cetățenilor în colectarea informațiilor

În procesul de colectare a informațiilor cetățenii au ocazia de a-și exprima opiniile și a transmite informații către autoritățile locale. Aceste abordări inițiază comunicarea interactivă între factorii de decizie și membrii comunității.

În cazul abordării metropolitane colectarea informațiilor a fost utilizată în următoarele situații:

- inițierea procesului de inventariere a situației terenurilor în toate unitățile administrativ teritoriale partenere;
- colectarea informațiilor privind elaborarea viziunii de dezvoltare locală în comunele Holboca, Reditu și Tomești;
- monitorizarea serviciilor de salubritate în municipiul Iași și comunele Ciurea și Tomești.

Chestionarele și pliantele au fost întocmite de specialiști cu asistența și consultanța asigurate de echipa GRASP și sunt incluse în documentele proiectului, aflate pe CD.

4.4. Organizarea de întâlniri, audieri și dezbateri publice

Întâlnirile publice, audierile publice și dezbaterile publice au fost utilizate pentru a facilita schimbul de informații între reprezentanții administrației și cetățenii interesați.

În lucrul cu membrii comunităților locale din zona metropolitană, aceste instrumente au fost utilizate în următoarele domenii:

- prezentarea bugetului local, care a avut loc în comunele Holboca, Reditu și Tomești și a debutat și în municipiul Iași;
- prezentarea programului de investiții de capital, în comunele Holboca, Reditu și Tomești;
- prezentarea inițiativei privind elaborarea strategiei de dezvoltare locală în comunele Aroneanu, Holboca, Reditu și Tomești. În comuna Aroneanu a fost derulat întregul proces de elaborare participativă a strategiei de dezvoltare locală cu ajutorul Fundației Terra Nostra.

Aceste evenimente au presupus asistență directă și consultanță în pregătirea materialelor, în designul și organizarea întâlnirilor, în prezentările aferente, precum și în pregătirea reprezentanților administrației locale implicați în evenimente.

4.5. Construirea de lideri locali – Comitetele Consultative Cetățenești

Crearea Comitetele Consultative Cetățenești (CCC) este o modalitate folosită de administrația locală prin care cetățenii se angajează în procesul de guvernare și prin care sunt informați în permanență despre evoluția nevoilor publice; CCC nu sunt prevăzute în mod special de lege.

Comitetele Consultative Cetățenești sunt o sursă de influență în comunitate și în funcționarea administrației locale. Comitetele nu sunt instrumentele nici unui grup de interes politic sau etnic al comunității; un aspect relevant în acest sens este modalitatea în care sunt selectați membrii. Metoda de selectare a membrilor trebuie să asigure excluderea intereselor particulare. Solicitanții pentru o poziție în CCC ar trebui să completeze o declarație din care să rezulte că nu există conflict de interese. Este important într-un comitet consultativ să se realizeze rotația membrilor.

Membrii comunității se implică într-un CCC din interes pentru rezolvarea unor aspecte și probleme locale ca persoane particulare sau membrii ai unor grupuri de interese, din simț și responsabilitate civică, din dorința de reputație și recunoaștere, din motive de experiență tehnică relevantă pentru problemele locale etc..

Înființarea și funcționarea Comitetului Consultativ Cetățenesc presupune voință politică și efort concertat. Pentru a munci și funcționa la parametri necesari comunității, membrii CCC au nevoie de recunoaștere și susținere publică. CCC este una dintre cele mai efective și mai puțin costisitoare modalități disponibile pentru atragerea contribuțiilor cetățenilor educați în procesul de luare a deciziei și operare a administrației.

În unitățile administrativ teritoriale partenere în abordarea dezvoltării metropolitane Iași, în urma proceselor de inițiere și structurare a comunicării între autoritățile locale și cetățeni, au fost înființate nouă Comitete Consultative Cetățenești în comunele Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Miroslava, Popricani, Reditu, Tomești, Ungheni și Victoria. Un proces similar a fost inițiat și în cartierele Municipiului Iași.

La recomandarea primăriilor și Consiliilor Locale, au fost invitați la întâlniri informative privind proiectul cetățeni care, prin calitățile antreprenoriale, profesionale, civice, se detașează din rândul comunității ca modele pentru concetățeni. În urma prezentării proiectului de dezvoltare metropolitană și a legăturilor cu potențialul de dezvoltare locală, o parte a acestora au fost interesați să se implice în forma Comitetului Consultativ Cetățenesc, pentru a sprijini comunicarea între administrație și cetățeni și pentru a stimula implicarea comunității în procesele de planificare a dezvoltării. În urma recunoașterii de către Consiliile Locale a membrilor, au luat ființă Comitetele Consultative Cetățenești.

Rezultatele asistenței privind implicarea cetățenilor în cadrul proiectului Zona Metropolitană Iași

- Culegerea datelor pentru formularea viziunii de dezvoltare locală a fost efectuată pe bază de chestionare și ședințe publice în comunele Reditu, Tomești și Holboca;
- Informarea publicului privind prezentarea bugetului local a avut loc în cadrul ședințelor publice în comunele Holboca, Reditu și Tomești, a fost inițiat în Municipiul Iași și continuă în prezent pe teritoriul metropolitan;
- Informarea cetățenilor privind planificarea investițiilor de capital a fost organizată pe baza colectării datelor din chestionare și desfășurarea de ședințe publice în comunele Holboca, Reditu și Tomești; în comunele Holboca și Tomești a fost luat în considerare specificul legat de modul de locuire: zone cu locuire rurală, unifamilială și zone cu locuire densă, cu blocuri cu apartamente. Au fost organizate întâlniri speciale pentru a putea fi tratate problemele specifice.
- Specialiștii delegați au fost instruiți și asistați în pregătirea materialelor: chestionare, prezentarea bugetului, a programului de investiții;
- Primarii au fost asistați în pregătirea prezentărilor în cadrul ședințelor publice și instruiți în vederea implicării cetățenilor în procesele de informare privind dezvoltarea locală și metropolitană și a celor de luare a deciziilor legate de dezvoltarea locală;
- Factorii de decizie și specialiștii au fost asistați în procesul general de informare publică privind intențiile de dezvoltare metropolitană: au fost organizate întâlniri cu cetățenii, stabilite Comitetele Consultative Cetățenești, elaborată și publicată Foaița Metropolitană, publicate articole în presa locală și națională, organizate emisiuni la televiziunile locale;
- A fost inițiat procesul de colectare a datelor privind inventarul terenurilor în scopul planificării terenurilor, prin scrisori de informare și chestionare privind nivelul de interes al proprietarilor privați de terenuri;
- Autoritățile publice partenere au sprijinit formarea Comitetelor Consultative Cetățenești în comunele Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Miroslava, Popricani, Reditu, Tomești, Ungheni și Victoria și a fost inițiat procesul în cartierele Municipiului Iași;
- A fost inițiat procesul de monitorizare a serviciilor de salubritate cu ajutorul cetățenilor în municipiul Iași și comunele Tomești și Ciurea;
- Construirea paginii de web; inițial a fost găzduită de programul GRASP iar în prezent este administrată de Agenția de Dezvoltare Metropolitană;
- Procedurile de informare și consultare a populației au fost incluse în calendarul de planificare integrată și au fost aprobate de Consiliile Locale ale partenerilor metropolitani.

5. Consolidarea fazei de planificare

Analiza schimbărilor, în curs de desfășurare, în ceea ce privește sistemele de planificare din regiunile metropolitane, precum și tendințele și provocările din cadrul regiunilor, indică necesitatea de a întări nivelul regional, între cel al guvernelor naționale și al autorităților locale. Se desprind trei domenii de interes major pentru autoritățile regionale:

- întărirea principiului subsidiarității;
- identificarea problemelor de dezvoltare durabilă la nivelul regiunilor;
- monitorizarea coerenței dintre acțiunile locale, dezvoltarea regională și politicile guvernamentale.

Consolidarea nivelului regional se bazează pe sporirea nivelului de conștientizare publică, inițierea și moderarea eficienței a planificării regionale și a proiectelor de cooperare și atragerea de resurse financiare pentru proiecte regionale.⁶⁸

5.1. Consolidarea planificării intra-metropolitane a fost realizată prin dezvoltarea capacității instituționale, profesionale și a comunității de a aborda simultan, planificarea dezvoltării locale și metropolitane:

- Toți partenerii metropolitani au delegat echipe de specialiști pentru a se implica în procesele de planificare: comunele au delegat câte doi specialiști (în urbanism, finanțe, agricultură, legislație), Municipiul Iași și Județul Iași câte patru specialiști (urbanism, investiții, finanțe, strategii) care au lucrat pe toată desfășurarea proiectului.
- Acești specialiști au fost recunoscuți ca echipa tehnică în dezvoltare locală și metropolitană în cadrul administrațiilor locale respective.
- A fost realizată corelarea între Planurile Urbanistice Generale locale (revăzute în 2003-2004)
- Strategiile locale elaborate de specialiști în cadrul întâlnirilor de lucru au fost corelate
- Au fost inițiate planurile de dezvoltare pe culcuare – Culcuarul Iași-Lețcani (2004);
- A fost inițiat Planul de Amenajare a Teritoriului Metropolitan Iași – toți partenerii metropolitani au prevăzut în bugete între 50,0 și 500,0 mil lei în acest scop, pentru 2005.
- A fost corelată Strategia de Dezvoltare Economică a Județului Iași cu cea a Zonei Metropolitane – Direcția nr 3 a Strategiei județene este „Dezvoltarea Zonei Metropolitane Iași”;
- A fost elaborată Matricea Investițiilor de Capital de Interes Metropolitan; aceasta a schimbat multe din prioritățile de până atunci ale partenerilor; detaliile sunt cuprinse în prezentarea Zonei Metropolitane Iași, pe CD.
- A fost elaborat un calendar anual de proceduri de coordonare a activităților de planificare strategică, spațială și financiară, precum și cele aferente de implicare a cetățenilor în procesele de luare a deciziilor, care să asigure funcționarea tehnică integrată a partenerilor metropolitani;
- Partenerii metropolitani și-au corelat strategiile de dezvoltare cu planurile spațiale și planurile de investiții publice pentru implementarea strategiei.
- Cu sprijinul EMI Systems, partenerii și-au dezvoltat o structură de date și de indicatori în sprijinul definirii profilelor locale și metropolitane și asigurării unui sistem de monitorizare a implementării strategiilor locale și metropolitane.
- Partenerii metropolitani sunt interesați în elaborarea unui plan de utilizare și dezvoltare a terenurilor în zona metropolitană; primul pas este făcut de Municipiul Iași care a alocat 4,0 miliarde lei în bugetul anului 2005 pentru efectuarea zborului fotogrametric pentru Zona Metropolitană.
- Comunitățile locale au fost implicate în procesele de planificare a dezvoltării locale și metropolitane a avut un rol crucial în acest proces; comuna Aroneanu și-a elaborat strategia,

⁶⁸ Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură, Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Documentare privind Analiza Comparativă a Dezvoltării Zonelor Metropolitane din Europa, Contract 711/2002, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, București, 2002

comunele Tomești, Holboca, Reditu au inițiat elaborarea strategiei, a bugetului și planului multianual de investiții de capital, toate comunitățile și-au format Comitete Consultative Cetățenești.

- Au fost inițiate echipele consultative alcătuite din reprezentanți ai: serviciilor publice, sectorului academic, ONG, sectorului privat.
- Toate aceste instrumente tehnice, documente, echipe tehnice și consultative au fost aprobate de Consiliile Locale și Județean.

5.2. Consolidarea planificării inter-regionale a fost urmărită la mai multe nivele teritoriale, prin activități cu specific tehnic și prin activități de lobby:

- A fost actualizat Planul de Amenajare a Teritoriului Regiunii de Nord Est și introdus conceptul de dezvoltare metropolitană, precum și elementele relevante care au decurs din strategia de dezvoltare metropolitană; detaliile sunt cuprinse în prezentarea Zonei Metropolitane Iași, pe CD.
- Au fost prezentate strategia și intențiile de dezvoltare metropolitană Comisiei pentru Amenajarea Teritoriului din cadrul Parlamentului României și în cadrul ședinței Miniștrilor Secretari de Stat, 2003-2004;
- A fost inițiată propunerea de relaționare a coridoarelor de dezvoltare europene IV și IX, printr-un drum expres; scrisoarea este inclusă în documentele proiectului pe CD.
- Au fost capacitate regiunile, județele, municipiile, Camerele de Comerț interesate în drumul expres în activitățile de lobby;
- A fost abordat sectorul tehnic de planificare spațială la scară transfrontalieră; arhitecții șefi ai raioanelor din Republica Moldova, implicate în programele transfrontaliere de cooperare, precum și nivelul ministerial al ambelor țări au semnat o scrisoare de intenție privind corelarea planurilor de dezvoltare spațială, în condițiile stabilirii Zonei Metropolitane Iași (2004). Proiectele majore sunt cuprinse în prezentarea Zonei Metropolitane Iași, pe CD.

6. Instituționalizarea dezvoltării metropolitane

Specialiștii delegați ai celor 15 parteneri au finalizat integrarea planurilor de dezvoltare la nivel local după cum urmează:

- Strategia de dezvoltare locală
- Planul Urbanistic General revizuit
- Schița Planului Multianual de Investiții de Capital

și au pus în evidență proiectele cu relevanță metropolitană. Cele trei componente ale planului local de dezvoltare au fost integrate într-un document unic și aprobate de Consiliile Locale și Consiliul Județean.

Matricea Investițiilor de Capital la nivel Metropolitan a fost de asemenea parohată și transmisă ministerelor.

Calendarul de planificare integrată cu procedurile aferente privind elaborarea strategiei de dezvoltare, planificare a investițiilor de capital și activitățile de implicare a cetățenilor a fost prezentat și aprobat de către fiecare din partenerii metropolitani.

Aceste rezultate au fost prezentate factorilor de decizie în cadrul celui de-al treilea seminar în dezvoltare metropolitană, în noiembrie 2003, de către specialiștii delegați:

- Strategiile de dezvoltare locală și felul în care se armonizează la nivel metropolitan;
- Distribuția spațială a proiectelor de interes metropolitan, care a dat o imagine și mai limpede a intereselor comune ale partenerilor în dezvoltare, precum și a diversității resurselor de care dispun în implementare (bani, terenuri, accesibilitatea amplasamentelor, utilități, servicii de calitate, mediu curat);
- Mijloacele tehnice de coordonare a activităților comune (calendarul de planificare integrată).

În cadrul acestui seminar factorii de decizie au hotărât instituționalizarea cooperării metropolitane și au delegat specialiștii în elaborarea de variante viabile până la sfârșitul anului 2003. Propunerile s-au axat pe:

- Varianta organizației neguvernamentale sau a asociației, sugerată de către primari;
- Companie privată, sugerată de președintele Asociației Oamenilor de Afaceri din Iași.

Principalele aspecte solicitate specialiștilor au fost:

- Identificarea tipului de cooperare între partenerii metropolitani, potrivit nevoilor specifice și în cadrul legislativ existent; un aspect important se referă la resurse, atragerea și utilizarea acestora;
- Elaborarea unei propuneri pentru fazele instituționalizării;
- Identificarea procedurilor de cooperare între parteneri.

Din punct de vedere organizațional, cooperarea metropolitană poate îmbrăca următoarele forme:

- Asociație
- Participare consultativă
- Parteneriat Public-Privat pe baza statutului juridic
- Formă administrativă.⁶⁹

6.1. Identificarea soluției instituționale și defnirea structurii aferente

Specialiștii delegați au desfășurat câteva întâlniri de lucru și au consultat experți în domeniul juridic pentru a compara variantele acceptabile pentru cazul Iași și a elabora propunerile de instituționalizare solicitate. Variantele prezentate factorilor de decizie au fost:

- Asociație Metropolitană, ca formă de asociere a partenerilor într-o organizație non-profit, în cadrul căreia fiecare să fie reprezentat prin câte un delegat desemnat de Consiliile Locale; motivul acestei variante stă pe de o parte în spiritul legii, pe de altă parte în orientarea către interesul public și nu către profit a partenerilor;
- Agenție Metropolitană, gândită ca o companie a partenerilor metropolitani, care va fi orientată către proiecte profitabile și va căuta combinațiile cele mai eficiente între eforturile și resursele publice și private pentru implementarea dezvoltării metropolitane.

Chiar dacă reprezentanții sectorului privat au susținut cu multe argumente și căldură varianta companiei, primarii au optat pentru cea a asocierii care a fost considerată satisfăcătoare pentru interesele dezvoltării comunităților metropolitane și mai potrivită responsabilităților publice ale membrilor. Au fost luate următoarele decizii privind structura instituțională:

- Asociația va fi alcătuită din cei 15 parteneri metropolitani, unități administrativ teritoriale exclusiv; membrii sunt delegați de către Consiliile Locale
- Asociația poate primi noi membri;
- Este necesară asigurarea climatului și a procedurilor transparente în luarea deciziilor în interesul armonizării dezvoltării locale cu cea metropolitană
- Asociația are nevoie de oficializarea cooperării permanente cu serviciile publice, sectorul privat, universitățile și organizațiile ne+guvernamentale
- Asociația are nevoie de un grup de experți pentru a-i consulta în aspecte specifice care necesită specializare avansată
- Partenerii metropolitani au nevoie să se bazeze pe specialiștii delegați atât la nivel local cât și metropolitan pentru a implementa, monitoriza și actualiza planurile de dezvoltare

⁶⁹ Metodologie pentru întocmirea documentațiilor de amenajare a teritoriului zonelor metropolitane, Studiu Pilot Zona Metropolitană Oradea, IHS Romania SRL / SC Proiect Bihor SA, 2002

- Dezvoltarea metropolitană presupune baze de date locale structurate într-o imagine metropolitană, precum și un sistem de monitorizare și evaluare la aceeași scară
- Sunt necesare instrumente și proceduri care să asigure participarea cetățenilor în proces
- Procedurile de planificare integrată aprobate de parteneri constituie motorul proceselor de planificare și implementare a proiectelor metropolitane
- Dezvoltarea metropolitană necesită o abordare complexă implicând domenii diverse (utilizarea terenurilor, locuire, dezvoltare economică, servicii publice, mediu etc) la două nivele teritoriale: local și metropolitan
- Asociația are nevoie de specialiști dedicați pentru a armoniza munca specialiștilor locali la scară metropolitană și pentru a promova interesele în dezvoltare metropolitană (actualizarea bazelor de date, a planurilor de dezvoltare, identificarea și promovarea proiectelor metropolitane, accesarea fondurilor pentru implementarea proiectelor etc.)

6.2. Inițierea Asociației Zona Metropolitană Iași

Asociația Zona Metropolitană Iași a inițiat procedurile de înregistrare începând cu data de 8 aprilie 2004, ca organizație ne-guvernamentală, condusă de Consiliul Metropolitan. Consiliul este format din reprezentanți delegați de către Consiliile Locale și Consiliul Județean, un reprezentant având dreptul unui vot pentru fiecare dintre unitățile administrativ teritoriale partenere. Președenția asociației este deținută ca poziție oficială și nu ca persoană de către președintele Consiliului Județean. Unul din vicepreședinți este primarul municipiului, iar celălalt, prin rotație la un an, câte un primarii comunelor membre.

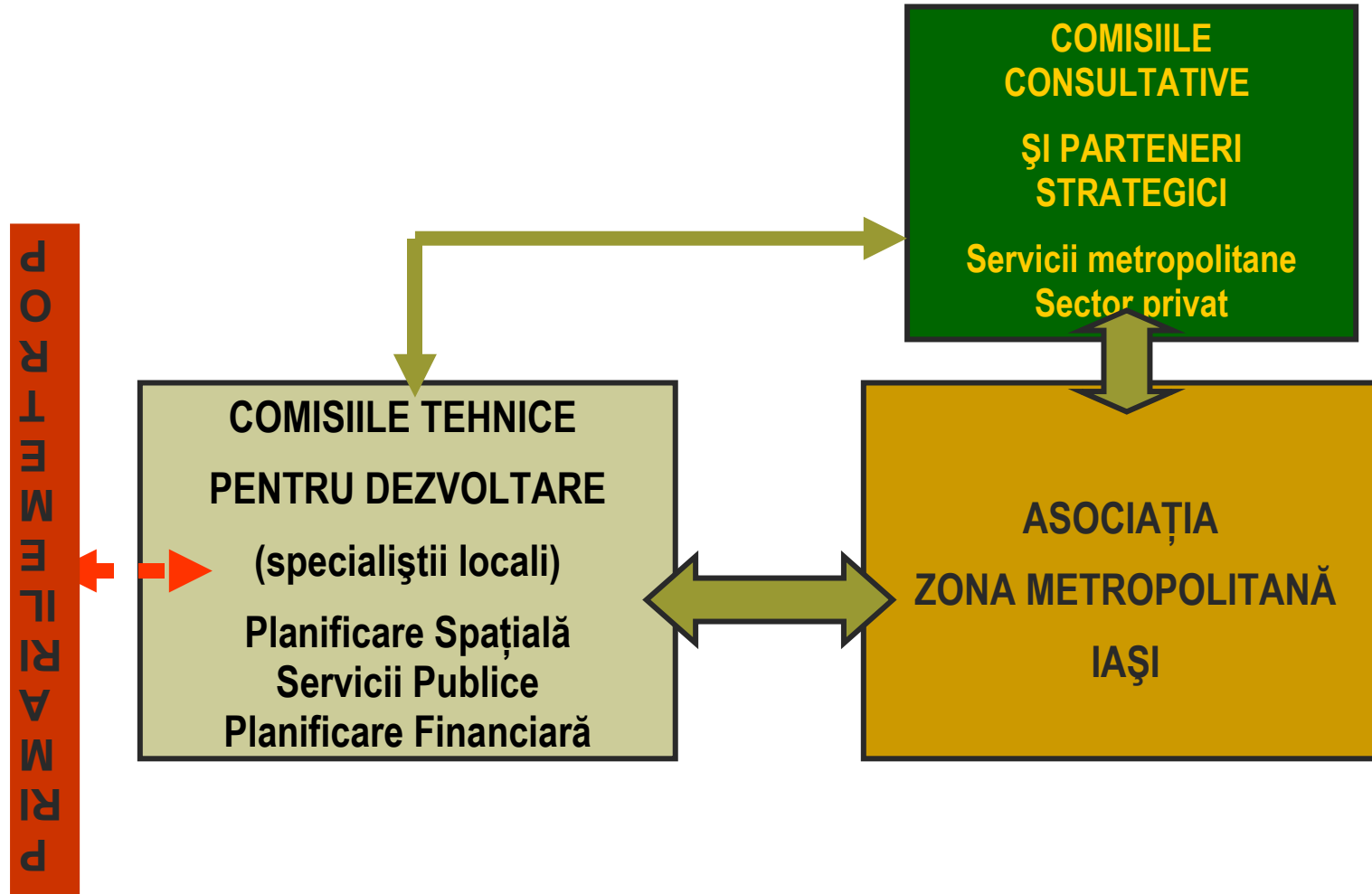
Consiliul Metropolitan își bazează deciziile pe documentațiile tehnice și activitățile pe care specialiștii delegați în mod oficial le elaborează; specialiștii alcătuiesc trei comisii tehnice: Comisia de Planificare Strategică și Spațială, Comisia de Planificare Financiară și Comisia pentru Servicii Publice. Aceste comisii asigură interacțiunea cu cetățenii prin Comisiile Consultative Cetățenești, constituite din lideri locali. În acest mod, comunitățile locale sunt implicate în procesul de luare a deciziilor privind identificarea obiectivelor strategice, a priorităților în dezvoltare la nivel local și metropolitan, a investițiilor aferente etc..

Consiliul Metropolitan are ca aliați locali reprezentanți ai factorilor de decizie structurați în Comisii de specialitate în următoarele domenii: Dezvoltarea Serviciilor Publice (reprezentanți ai serviciilor publice) și Dezvoltare Economică Locală (reprezentanți ai sectorului privat). De asemenea, o a treia comisie este alcătuită din personalități în domenii-cheie de expertiză – Grupul de Experți; membrii provin din domeniul academic, de cercetare, grupuri științifice și profesionale de vârf, companii private și asigură consultanță în domenii specifice de interes, la solicitarea Consiliului Metropolitan.

Ca instrument executiv, Consiliul Metropolitan a decis înființarea unui birou de implementare, Agenția de Dezvoltare Metropolitană, care va organiza și implementa activitățile necesare pentru planificarea, implementarea, monitorizarea și promovarea proiectelor de dezvoltare metropolitană, de scriere a proiectelor de finanțare, și va desfășura activitățile administrative curente.

Structura descrisă mai sus și schițată în figura 5 a fost aprobată de Consiliile Locale ale membrilor asociației.

Fig.5. INSTITUTIONALIZAREA COOPERĂRII PARTENERILOR ÎN ADMINISTRAREA DEZVOLTĂRII METROPOLITANE

Mihaela Vrabet, Dezvoltare Metropolitana Iasi, GRASP

6.3. Consolidarea fazei de instituționalizare

Pentru a consolida instituționalizarea abordării metropolitane, au fost întreprinse următoarele:

- Fiecare partener a decis să prevadă fonduri în cadrul bugetului local pentru
  - Elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Metropolitan
  - Aerofotografierea terenurilor în Zona Metropolitană
  - Realizarea rețelei INTRANET Metropolitan
  - Înființarea Agenției de Dezvoltare Metropolitană potrivit cu posibilitățile locale.
- Partenerii metropolitanii au elaborat și promovat ideea drumului de mare viteză care să relaționeze culcuarele europene 4 și 9;
- Asociația Oamenilor de Afaceri din Iași a invitat pe Președintele Delegației Europene, Jonathan Scheele pentru a susține această idee;
- Asociația Oamenilor de Afaceri din Iași a dezvoltat un calendar de întâlniri bilaterale cu partenerii metropolitanii pentru a identifica și iniția proiectele de cooperare la scară metropolitană, oportunitățile de afaceri, terenuri pentru amplasarea activităților economice, revitalizarea zonelor industriale etc.
- Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului care a asistat parcurgerea etapelor descrise anterior în cooperare metropolitană, a sprijinit acest proces prin:
  - Alocarea de fonduri pentru proiecte relevante: Planul de Amenajare a Coridorului Iași-Lețcani
  - A semnat scrisoarea de intenție privind armonizarea planurilor de dezvoltare spațială transfrontalieră cu Republica Moldova;
- Specialiștii locali delegați au elaborat portofoliul de oportunități de afaceri pentru prima ediție a Târgului de Proiecte Metropolitan;
- De asemenea grupul de specialiști delegați elaborează documentații tehnice în sprijinul proiectelor prioritare de dezvoltare metropolitană.

V. MANAGEMENT ȘI CONTROL – AGENȚIA DE DEZVOLTARE METROPOLITANĂ

Procesul de structurare și dezvoltare metropolitană constă într-un sistem complex de activități de planificare, prioritizare, stabilire de parteneriate pentru implementarea proiectelor prioritare de interes comun și de monitorizare a progreselor în domenii și sectoare variate, la diferite nivele ierarhice și scări teritoriale.

Dezvoltarea metropolitană se referă la roluri noi pe care autoritățile locale interesate și le asumă, la dimensiuni noi ale dezvoltării, la efecte de prag, la pregătirea și managementul pe termen lung a resurselor umane, materiale, financiare, instituționale și de piață, la proiecte-cheie care asigură repere ale progresului în timp. Dezvoltarea metropolitană implică investiții de mare anvergură, servicii îmbunătățite, bunăstarea comunității și, în general, o nouă calitate a dezvoltării.

În contextul specific al Zonei Metropolitane Iași și al caracteristicilor partenerilor implicați, au fost identificate câteva instrumente destinate să sprijine managementul și controlul coerenței și coeziunii proceselor de dezvoltare.

1. Managementul și controlul dezvoltării metropolitane

În cadrul activităților de management și control privind dezvoltarea, Asociația Zona Metropolitană Iași se bazează pe următoarele mecanisme:

- **Înființarea Agenției de Dezvoltare Metropolitană**

Consiliul Metropolitan a hotărât înființarea unui departament executiv, Agenția de Dezvoltare Metropolitană, cu scopul de a implementa activitățile tehnice și administrative care decurg din planurile de dezvoltare metropolitană, potrivit deciziilor Consiliului. Agenția va desfășura o gamă largă de activități:

- *Managementul și controlul* implementării strategiei de dezvoltare prin activități de monitorizare și sprijin în favoarea implementării calendarului de planificare integrată și a proiectelor prioritare;
- Elaborarea documentațiilor necesare în *sprijinul procesului de luare a deciziilor privind* dezvoltarea metropolitană (studii, audituri, planuri de dezvoltare, cercetări de piață, proiecte privind dezvoltarea comunității etc.), în cooperare cu specialiștii din Comisiile Tehnice și de Specialitate;
- Explorarea oportunităților de finanțare a proiectelor prioritare metropolitane, *scrierea de propuneri de finanțare*, căutarea, identificarea și atragerea de resurse suplimentare și parteneri strategici în vederea abordării și implementării proiectelor metropolitane;
- *Marketingul potențialului metropolitan* prin organizarea Târgului Metropolitan anual de Proiecte, dezvoltarea paginii de web a Zonei Metropolitane, publicarea Foi Metropolitane;
- *Construirea de rețele* cu organizațiile și personalitățile relevante, în vederea atingerii obiectivelor strategice metropolitane, pentru dezvoltarea și lărgirea cercului de parteneri și accesul la rețelele de cunoaștere și decizionale;
- *Desfășurarea activităților curente*, organizarea întâlnirilor de lucru ale Consiliului Metropolitan, Comisilor Tehnice, Comisiilor Consultative de Specialitate etc., și a tuturor activităților administrative legate de realizarea proiectelor metropolitane.

- **Implementarea Strategiei de Dezvoltare Metropolitană**

Cele 15 unități administrative teritoriale partenere au elaborat și aprobat Schița Strategiei de Dezvoltare, pe baza abordărilor local-metropolitan-local; Agenția de Dezvoltare va implementa programele, proiectele și activitățile aferente în vederea atingerii obiectivelor strategice aprobate. Agenția este responsabilă cu organizarea reactualizării anuale a strategiei.

- **Utilizarea Calendarului de Planificare Integrată**

Un parteneriat metropolitan funcțional presupune coordonarea diverselor activități tehnice și administrative pe care unitățile administrativ teritoriale ar trebui să le implementeze simultan și/ sau în cooperare. Pentru a realiza o corelare durabilă între activitățile de planificare a dezvoltării la nivelele local și metropolitan, pe durata Programului GRASP, a fost elaborat Calendarul de Planificare Integrată care asigură pașii și procedurile tehnice în planificarea și implementarea dezvoltării metropolitane (strategii, Planuri Generale de Urbanism și de investiții publice, cu sprijinul cetățenilor).

Procedurile calendarului se bazează pe structura termenelor legale ale întocmirii bugetului și planului de investiții. Procedurile asigură sinergia între strategia de dezvoltare locală și planurile spațiale, pe baza valorilor comunității și implementarea acestora prin programele de investiții publice.

- **Utilizarea Sistemului Map Decision**

EMI Systems a elaborat un instrument capabil să furnizeze și vizualizeze situații comparative între unitățile administrative teritoriale asociate, în funcție de unul sau mai mulți indicatori. Sistemul Map Decision ajută partenerii metropolitani în:

- Elaborarea bazelor de date coerente și structurate, în sprijinul muncii de zi cu zi a specialiștilor, a elaborării, dezvoltării și actualizării profilelor partenerilor metropolitani;
- Construirea sistemelor complexe și integrate de indicatori în scopul determinării tendințelor în dezvoltare, localizării problemelor, identificării amplasamentelor adecvate proiectelor specifice, estimării impactului implementării unor proiecte etc.;

- Vizualizarea problemelor, prin prezentarea situațiilor comparative și a dinamicii unor aspecte de interes legate de dezvoltarea partenerilor metropolitani și azonei în întregul său;
- Ameliorarea comunicării între parteneri și reprezentanții comunităților privind problemele specifice, pe baza unor situații comparative clare, exprimate pe baza aceluiași indicatori, grafice, imagini.
- **Elaborarea Caietului de Sarcini privind Utilizarea Terenurilor în Zona Metropolitană**

Partenerii metropolitani trebuie să planifice împreună organizarea și dezvoltarea spațială azonei, pentru a asigura calitatea dezvoltării, implementarea proiectelor strategice, atragerea de fonduri și cea mai bună valorificare a potențialului a resurselor locale pe baza alocării premeditate a investițiilor publice.

Planul de Utilizare a Terenurilor ajută partenerii metropolitani la:

- Inițierea procesului de clarificare a proprietăților;
- Integrarea obiectivelor strategice de dezvoltare cu planul de investiții de capital pe teritoriul metropolitan;
- Asumarea valorilor locale

și permite abordarea pașilor următori:

- Atragerea investitorilor pe baza unui plan clar de alocare a funcțiunilor și amplasării proiectelor viitoare de dezvoltare;
- Stabilirea unor relații clare între proiectele de dezvoltare, infrastructura și utilitățile necesare, valoarea terenului și sistemele de impozitare;
- Maximizarea impactului investițiilor publice;
- Relaționarea îmbunătățită între investițiile publice și beneficiile viitoare pentru comunitate;
- Dezvoltarea conștiinței privind potențialul terenului
- Pregătirea cadrului pentru parteneriate public-private viitoare.

2. Comunicarea între parteneri metropolitani și aliații lor

Pentru a sprijini comunicarea eficientă și eficace între asociații metropolitani și partenerii lor, au fost elaborate câteva instrumente, cu asistența specialiștilor GRASP.

- **INTRANET Metropolitan**

INTRANET-ul Metropolitan este rețeaua pe care se desfășoară activitățile tehnice legate de proiectele metropolitane, asigurând legăturile între asociații și cu partenerii locali relevanți, precum și conexiunile la Internet. INTRANET-ul asigură comunicarea între unitățile administrative teritoriale asociate, depozitarea, întreținerea și actualizarea băncilor de date, a profilelor locale, circulația documentelor tehnice, lucrul în echipe pentru specialiști și factorii de decizie etc.

- **Managementul bazelor de date**

Bazele de date locale au fost dezvoltate cu asistența GRASP prin activitățile de audit urban și sunt structurate în cadrul Sistemului Map decision; potrivit protocolului încheiat între partenerii metropolitani, datele sunt actualizate anual iar Agenția de Dezvoltare Metropolitană are datoria să monitorizeze procesul.

- **Programarea întâlnirilor**

O altă latură a procesului de comunicare o constituie întâlnirile programate ale Consiliului Metropolitan, a Comisiilor Tehnice, a celor de Specialitate, cu reprezentanții sectorului privat, cu liderii comunităților locale etc.; întâlnirile sunt organizate și desfășurate de către agenție.

- **Foia Metropolitană**

Foia Metropolitană face publice activitățile de monitorizare a proceselor și proiectelor metropolitane, proiectele și inițiativele partenerilor, problemele comunităților, deciziile Consiliului Metropolitan, evenimente, anunțuri etc.; foia apare la fiecare trei luni.

3. Marketingul potențialului metropolitan

Înființarea asociației metropolitane a celor 15 unități administrativ teritoriale produce schimbări considerabile la nivelul potențialului local și metropolitan: strategia comună de dezvoltare, sinergia între proiecte, între planurile de dezvoltare și resursele publice alocate pentru implementare constituie o schimbare de scară în valorificarea potențialului local de către parteneri. Această nouă perspectivă asupra potențialului de dezvoltare a zonei are nevoie de marketing și promovarea adecvate către investitori, dezvoltatori, parteneri etc..

- **Târgul Metropolitan de Proiecte (oportunități de afaceri)**

În iunie 2004 proiectele identificate de către partenerii metropolitani ca relevante pentru potențialul zonei și adecvate pentru abordarea în parteneriate public-privat, au fost promovate în cadrul Târgului Metropolitan de Proiecte "Oportunități de Afaceri în Zona Metropolitană Iași". Specialiștii locali, cu asistența asigurată de GRASP, au elaborat cadrul tehnic și prezentările proiectelor selectate; portofoliul târgului a conținut dosarele a peste 60 de proiecte. Târgul a avut o participare de cca. 100 de invitați. Asociații metropolitani, companii private de dezvoltare, agenții imobiliare, investitori au prezentat proiecte relevante pentru dezvoltarea Zonei Metropolitane Iași; în partea a doua a zilei participanții au vizitat amplasamentele promovate. Ca urmare a evenimentului, informației difuzate și contactelor, au fost inițiate o serie de propuneri de colaborare.

Târgul va fi organizat anual de către Agenția de Dezvoltare Metropolitană.

- **Pagina web a Zonei Metropolitane Iași**

Profilele locale, prezentarea Zonei Metropolitane Iași, proiectele prioritare din cadrul Matricei de Investiții și al Portofoliului de oportunități metropolitane, toate vor fi afișate în pagina de web a zonei, începând cu luna februarie, 2005. Pagina de web conține de asemenea spații pentru comentarii și sugestii din partea cetățenilor, pentru publicitatea aferentă oportunităților de afaceri, pentru Foia Metropolitană, noutăți, decizii ale Consiliului Metropolitan, evenimente, ediții viitoare ale târgului etc.. Întreținerea paginii de web este una din sarcinile Agenției.

- **Dezvoltarea rețelelor de sprijin și activități de lobby pentru consolidarea poziției Zonei Metropolitane Iași**

Dezvoltarea metropolitană se bazează pe rețelele specifice de cunoaștere și decizionale, atât la nivel național cât și internațional. Activitățile de dezvoltare a rețelelor și de lobby sunt esențiale, iar Agenția de Dezvoltare are sarcini precise în acest sens. Schimburile de experiență cu alte zone metropolitane din România și Europa, accesarea asociației METREX și a altor organizații relevante sunt parte a planului Asociației Metropolitane de dezvoltare a rețelelor de parteneri strategici.

VII. CONCLUZII ȘI PROVOCĂRI

1. Rezultate

Finanțarea proiectelor metropolitane

- Investițiile guvernamentale obținute pe baza Matricei de Investiții de Capital elaborată de partenerii metropolitani, pentru anul 2004 sunt:
  - Drumuri: 30,0 miliarde lei;
  - Aprovizionare cu apă: 84,0 miliarde lei;
  - Rețelele gaz: 46,0 miliarde lei;

- Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului a alocat în pregătirea elaborării Planului de Amenajare a Teritoriului Metropolitan pentru anul 2004:
  - 300 milioane lei pentru studiul de delimitare a Zonei Metropolitane Iași;
  - 900 milioane lei pentru Planul de Amenajare a axei de dezvoltare Iași-Lețcani.
- Autoritățile locale metropolitane au alocat în pregătirea elaborării Planului de Amenajare a Teritoriului Metropolitan, pentru anul 2005:
  - 50 milioane lei (comunele);
  - 250, milioane lei (Consiliul Județean și Primăria Municipiului Iași);
  - 4 000 milioane lei în vederea efectuării zborului fotogrametric (Primăria Municipiului Iași).
- Partenerii metropolitani au alocat în continuarea activităților de structurare a cooperării metropolitane, pentru anul 2005:
  - echivalentul a 4 400 USD în vederea implementării rețelei INTRANET Metropolitan (Consiliul Județean și Primăria Municipiului Iași);
  - câte 450 milioane lei pentru finanțarea activităților Agenției de Dezvoltare.

Realizări:

- Înființarea Asociației Zona Metropolitană Iași, 2004;
- Consiliile Locale adoptă planurile integrate de dezvoltare strategică, spațială și de investiții de capital la nivel local și metropolitan;
- Sunt planificate și inițiate INTRANET-ul Metropolitan și sistemul de sprijin în procesul de luare a deciziilor;
- Este inițiată Foaia Metropolitană;
- Sunt promovate măsuri de consolidare a dezvoltării metropolitane: modificarea Planului Național de Dezvoltare prin propunerea pentru drumul de mare viteză Iași – Târgu Mureș și armonizarea planurilor de dezvoltare spațială cu zona transfrontalieră spre Republica Moldova.

Contribuțiile Unităților Tehnice din cadrul Programului GRASP

Sinergia creată de conlucrarea interdepartamentală și interdisciplinară GRASP în asistența asigurată partenerilor metropolitani a contribuit în mod crucial atât la succesul proiectului cât și la asigurarea sustenabilității acestuia. Proiectul Zona Metropolitană a beneficiat de asistență în domeniile Serviciilor Publice, Managementului Financiar, Managementului Sistemelor de Informații, Serviciilor Sociale, Participării Cetățenești, Dezvoltării Economice Locale.

2. Principii și linii directoare pe care s-a bazat proiectul

- Structurarea Zonei Metropolitane se bazează pe voințele locale și cadrul legal existent;
- Procesul de structurare a cooperării metropolitane constă într-un sistem complex de abordări și activități care presupun voință politică, implicarea nivelelor de decizie, dezvoltare profesională și instituțională, inițiativă puternică și creativitate, angajarea fermă în parteneriate; poate conduce la schimbări ale unor structuri instituționale, proceduri și schimbări în mentalitate;
- Implementarea se bazează pe elemente relevante de legislație generală și locală existente, iar acolo unde nu există detalii anume privitoare la abordarea metropolitană, se respectă spiritul legii; creativitatea reprezintă o condiție;
- Specialiștii delegați și în general cei implicați în proiect parcurg procese simultane de instruire și implementare, odată cu dezvoltarea capacității instituțiilor pe care le reprezintă;
- Dezvoltarea metropolitană se bazează pe angajarea actorilor locali la scara adecvată (instituțională și teritorială);

- În elaborare și implementare proiectul are nevoie să fie asumat de către actorii locali interesați;
- Rezultatele pe termen mediu și lung au de confruntat așteptările pe termen scurt ale cetățenilor și nerăbdarea factorilor de decizie la nivel local;
- Implementarea proiectului necesită cooperarea și angajarea fermă a nivelelor local, regional și național; perspectiva integrării europene trebuie de asemenea avută în vedere;
- Cooperarea metropolitană necesită acordarea tehnică a unor domenii și sectoare diferite, la mai multe nivele simultan;
- Procesul de planificare și implementare trebuie păstrat deschis, flexibil și adaptabil; actorii implicați fac față continuu provocărilor schimbării și trebuie să se adapteze continuu la acestea, ceea ce este dificil și solicitant (ex: alegerile locale, au adus 40% primari nou aleși și 15% noi specialiști delegați în echipele tehnice);
- Procesul se bazează pe articularea componentelor tehnice, de decizie și participative;
- Procesul necesită structuri complexe și dinamice de parteneriate în planificare, implementare și monitorizare;
- Una din problemele cele mai importante este finanțarea proiectelor comune din bugete diferite și mobilizarea resurselor în proiectele de dezvoltare; finanțarea proiectelor de anvergură metropolitană rămâne o problemă deschisă care necesită soluții tehnice privind articularea instituțiilor finanțatoare, beneficiarilor, garanțiilor, instituționalizarea împrumuturilor etc..
- Proiectul are nevoie de transparență în planificare, implementare și monitorizare;
- Dezvoltarea metropolitană nu constituie un scop în sine; abordarea se bazează pe scopuri comune ale partenerilor, o puternică motivație a partenerilor și proiecte de anvergură pentru a deveni o orientare sustenabilă și de durată.

3. Factori de sustenabilitate

La nivelul proiectului:

- Abordarea proiectului de la planificare către implementare;
- Acordarea nivelelor de dezvoltare local, metropolitan, regional, național, transfrontalier, European;
- Integrarea strategiei, a planului spațial și a celui de investiții publice în dezvoltarea locală și metropolitană;
- Asigurarea instrumentelor tehnice și instituționale în implementare (calendarul planificării integrate, Asociația Metropolitană, Agenția de Dezvoltare Metropolitană, sistemul Map Decision);
- Asigurarea capacității profesionale și instituționale pe parcursul implementării proiectului (instruirea echipelor tehnice și a factorilor de decizie);
- Asigurarea participării, transparenței și comunicării de calitate;
- Valorificarea și marketingul potențialului metropolitan;
- Succesul proiectului a determinat solicitări de asistență în același scop din partea altor orașe ale României (București, Timișoara, Cluj, Baia Mare, Târgu Mureș, Ploiești, Pitești, Brașov).

La nivel metropolitan:

- Zona Metropolitană lași se poate baza pe o strategie în dezvoltarea și consolidarea potențialului de a deveni un pol de dezvoltare economică, inovație, cunoaștere, comunicații și cultură, nod logistic atât la nivel regional cât și național; cooperarea între partenerii metropolitani va fi susținută de proiecte comune în îmbunătățirea serviciilor, dezvoltare economică, servicii sociale etc.;

- Partenerii angajați în dezvoltare metropolitană provin din toate sectoarele și sunt structurați într-un parteneriat instituționalizat: Asociația Zona Metropolitană Iași și comisiile sale tehnice și de specialitate, precum și asigurarea instrumentului de implementare – Agenția de Dezvoltare Metropolitană;
- Un aspect crucial îl constituie elaborarea Planului de Utilizare a Terenurilor la nivel metropolitan, pentru a structura funcțiunile metropolitane și proiectele de dezvoltare la scară metropolitană și regională;
- A fost identificat potențialul metropolitan în catalizarea dezvoltării regionale și transfrontaliere; acest potențial este sprijinit de solicitarea pentru drumul de mare viteză care ar îmbunătăți și relația cu vestul țării prin conectarea coridoarelor europene 4 și 9;
- Zona Metropolitană Iași se bazează pe Agenția de Dezvoltare în elaborarea politicii de marketing pentru a face față competiției în afaceri, atragerea de investiții, dezvoltarea cercetării, siguranța socială etc.;
- Factorii de decizie au stabilit ținte și repere (strategia) în procesul de dezvoltare al zonei ca nod în structurile spațiale și economice teritoriale;
- Zona Metropolitană Iași și-a identificat rolurile de capitală regională și zonă metropolitană la viitoarea graniță estică a Uniunii Europene;
- Asociația Metropolitană plănuiește să intre în rețelele zonelor și regiunilor metropolitane și să identifice programe de interes comun;
- Factorii de decizie și specialiștii pregătiți și asistați pe parcursul proiectului sunt în prezent integrați în structurile instituționalizate metropolitane și funcționează ca atare.

4. Diseminare și replicare

- Potrivit legislației în vigoare în România sunt 11 municipii de rangul I, în afara Iașului, care pot aborda dezvoltarea metropolitană; totuși, conform tendințelor europene, aglomerările urbane tind să abordeze acest tip de cooperare începând de la o populație de 200 000 locuitori;
- În prezent în România sunt două zone metropolitane a căror instituționalizare a fost inițiată: Oradea (2001) și Iași (2004), ambele în cadrul programelor de asistență finanțate de USAID;
- Există desigur și alte încercări în pregătire în municipiile Timișoara, București, Bacău, Ploiești;
- Succesul proiectului GRASP în Iași încurajează orașele să solicite asistență și consultanță în structurarea cooperării metropolitane; București, Brașov, Cluj Napoca, Baia Mare, Târgu Mureș, Ploiești au solicitat programului GRASP și USAID asistență în acest domeniu;
- Unele orașe încep de la planuri spațiale și studii; acestea constituie doar o parte a procesului, partea de software. Componenta hard lipsește încă: specialiștii pregătiți, structurile partenoriale între factorii de decizie, structurile instituționale, instrumentele tehnice, implicarea comunităților, resursele mobilizate.
- Nu există reguli ci doar principii și cele mai importante aspecte sunt cele legate de respectarea specificității contextului și de păstrarea flexibilității și deschiderii procesului;
- În cadrul procesului este importantă echipa neutră de facilitatori și consultanți care catalizează proiectul.

5. Provocări

Deși Asociația Zona Metropolitană Iași și Agenția de Dezvoltare au fost constituite, parteneriatul metropolitan are de răspuns multor provocări pentru a avea cu adevărat succes:

- Cooperarea presupune dezvoltarea și negocierea intereselor și motivațiilor individuale față de cele colective, personale față de cele comunitare, privat față de cel public, prezente față de cele viitoare, locale versus regionale;
- Este de asemenea necesară echilibrarea raportului între experiență și competență față de autoritatea legală, având în vedere complexitatea abordării interdisciplinare, intersectoriale și interinstituționale;
- Implementarea parteneriatului metropolitan presupune împărțirea puterii și delegarea de autoritate în procesele de planificare și implementare;
- Resursele vor necesita o alocare eficientă iar maximizarea impactului lor în cadrul proiectelor de dezvoltare va trebui monitorizată;
- Monitorizat va trebui să fie și echilibrul între costuri și beneficii, între investiții, împrumuturi, impozite, taxe și bunăstarea comunității, locurile de muncă, profit, nivelul de viață;
- Procesele de comunicare și cooperare vor trebui continuate și dezvoltate în vederea consolidării capacității partenerilor de a implementa proiecte pe termen mediu și lung;
- Partenerii metropolitani au nevoie de scanarea permanentă a oportunităților și pericolelor în dezvoltarea metropolitană; ineficienta administrare a fondurilor, schimbările legislative, pierderea unor parteneri, schimbarea mediului politic reprezintă tot atâtea riscuri în implementarea proiectelor de interes comun.

Cu toate că procesul de constituire a parteneriatului metropolitan este foarte complex și presupune timp, effort și resurse, beneficiile pentru zona metropolitană pot fi immense. Dezvoltarea economică integrată și coordonată, utilizarea eficientă și rațională a terenurilor libere, soluțiile concrete pentru problemele generale ale zonei și utilizarea în comun a resurselor materiale, organizaționale, financiare, decizionale sunt doar câteva din beneficiile partenerilor.

Dezvoltarea metropolitană este un process continuu care, în lipsa monitorizării și alimentării continue, poate eșua în ambițiile de a rezolva problemele și de a produce dezvoltare. Una din etapele cele mai importante și care a fost parcursă cu success de partenerii metropolitani în cazul Iași este cea a instituționalizării, a creării asociației și a componentei sale executive pentru a asigura pe de o parte monitorizarea și decizia, pe de altă parte, implementarea pe termen scurt și explorarea posibilităților de dezvoltare pe termen mediu și lung. Experiența parcursă de Asociația Zona Metropolitană Iași demonstrează că timpul și eforturile au produs beneficii rapide și este de așteptat ca aceste procese să continue în beneficiul rezolvării problemelor actuale ale zonei, al dezvoltării generale și îmbunătățirii competitivității acesteia.

VII. ANEXĂ: LISTA FACTORILOR DE DECIZIE ȘI A SPECIALIȘTILOR IMPLICAȚI ÎN PROIECTUL ZONA METROPOLITANĂ IAȘI

	Organizația	Nume	Poziție
	Consiliul Județean Iași		
1		Lucian Flaișer	Președinte
2		Mircea Grigorovschi	Arhitect șef
3		Rodica Buliga	Șef serviciu UAT
4		Anca Mihăilescu	Arhitect
5		Mirela Turcu	Geograf
6		Laura Păstrăvanu	Inginer
7		Claudia Stoica	Director Dept Strategii și Integrare Europeană
8		Maria Poraico	Director Dept Juridic
9		Mihai Grădinaru	Jurist
10		Mariana Chiriac	Șef Serviciu Investiții
11		Ștefan Chirilă	Inginer
12		Cristian Poroch	Inspector
	Primăria Municipiului Iași		
13		Constantin Simirad	Fost primar
14		Gheorghe Nichita	Primar
15		Ionel Oancea	Fost arhitect șef
16		Iulian Vagner	Arhitect șef
17		Eugen Gavriloaia	Șef Birou fFinanciar
18		Paula Fânaru	Inspector
19		Luminița Nazare	Inspector
	Primăria Comunei Aroneanu		
20		Neculai Bârlescu	Fost primar
21		Maricica Gângă	Primar
22		Diana Oboroceanu	Contabil șef
23		Neagu Dor Mihail	Inginer urbanism
	Primăria Comunei Bârnova		
24		Victor Chirilă	Primar

25		Adrian Grămăticu	Inginer urbanism
26		Androne Margareta	Contabil șef
27	Primăria Comunei Ciurea	Mihai Grigoraș	Primar
28		Epure Adriana	Contabil șef
29		Grigoraș Iulia	Inginer urbanism
30		Gheorghe Mantu	Consilier
31	Primăria Comunei Holboca	Gheorghe Ștefurac	Primar
32		Borș Sorin	Inginer urbanism
33		Ciopeică Georgeta	Contabil
34		Mihaela Fonoca	Consilier juridic
35	Primăria Comunei Letcani	Ovidiu Ursache	Primar
36		Rodica Onofrei	Inginer urbanism
37		Stelian Turcu	Consilier
38	Primăria Comunei Miroslava	Vasile Lăpușneanu	Primar
39		Părău Daniela	Inginer
40		Rusu Ionuț Robert	Inspector
41		Felicia Panțâru	Referent urbanism
42	Primăria Comunei Popricani	Vornicu Eugen	Fost primar
43		Otonel Slabu	Primar
44		Amza Constantin	Inginer
45		Maria Chelariu	Contabil
46	Primăria Comunei Rediu	Dumitru Popa	Fost primar
47		Vasile Haidău	Primar
48		Carp Corneliu	Inginer urbanism
49		Mursa Iulian	Inspector

50		Liviu Ștefan Velicu	Asistent social
51	Primăria Comunei Schitu Duca	Olaru Petru	Fost primar
52		Vasile Mihalache	Primar
53		Rotaru Valerian	Inginer
54		Bogdănici Angelica	Contabil
55	Primăria Comunei Tomesti	Aruștei Constantin	Fost primar
56		Ătefan Timofte	Primar
57		Tătaru Virgil	Fost vice-primar
58		Iliescu Pompilia	Inginer urbanism
59		Liviu Ciulei	inspector
60	Primăria Comunei Victoria	Vasile Pavel	Fost primar
61		Daniel Crețu	Primar
62		Răileanu Neculai	Inginer
63		Răileanu Domnica	Contabil
64	Primăria Comunei Ungheni	Neculai Petrachi	Primar
65		Mihăilescu Constantin	Inginer urbanism
66	Primăria Comunei Valea Lupului	Dumitru Popa	Primar
67		Mursa Iulian	Inspector
68	Universitatea Al.I.Cuza	Corneliu Iașu	Profesor
69	Universitatea Tehnică	Gheorghe Nistor	Profesor
70	Universitatea de Agronomie	Adrian Crețu	Profesor
70	Inspectoratul Județean în Construcții	Diaconu Doina	Inspector
71	Agenția Protecție de a	Corneliu Horaicu	Inspector șef

	Mediului		
72		Peiu Nicolae	Inspector
73	SC Habitat Proiect SA	Gheorghe Pleșu	Director
74		Iustin Hen	Arhitect
75	RAJAC Iași	Toma Ioan	Director
76		Mihai Mărginean	Inginer
77		Cristian Chirică	Inginer
78		Eduard Cotorobai	Inginer
79	SC Data Invest SA	Dan Gâlea	Director
80		Maranduca Cornel	Analist programator
81		Spanu Adrian	Analist programator
82	Agencia de Dezvoltare Regionala Nord Est	Alina Florescu	Inspector
83	Fundația ECOS	Anca Tompea	Director
84	Fundația Terra Nostra	Valentin Bohateretș	Profesor
85		Krisztina Dobay	Inginer
86	Fundația I.F. 2000	Virgiliu Toma	
87	SC Electrica SA	Ioan Ciutea	Director
88		Caba Mihai	Inginer
89		Aurora Frunză	Inginer
90	SC Distrigaz Nord SA Suc. Iași	George Ceriu	Director
91		Enacache Emil	Inginer
92	RADET Iași	Tomescu Viorel	Inginer
93	Romtelecom Iași	Alexandru Gagea	Director
94		Laurențiu Manea	Director economic
95	Oficiul Județean de Cadastru	Mihai Ioniță	Director
96	Direcția Județeană de Administrare a Drumurilor	Romeo Stoica	Director
97	SC Salubris SA	Dorinel Zeciu	Director

98		Ana Maria Timofte	Inginer
99	Asociația Oamenilor de Afaceri Iași	Constantin Ciobanu	Vicepreședinte
100	Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului	Ileana Tureanu	Ministru Secretar de Stat
101		Patrascu Gheorghe	Director general DGUAT
102		Alexandru Antal	Sef serviciu ATN
103	SC Urban Proiect SA	Serban Nadejde	Sef sectie
104		Doina Bubulete	Director
105		Sarbu Catalin	Sir. St.
106		Dorottya Pantea	Șef proiect
107	Consiliul Județean Timiș	Busila Liana Maria	Arhitect sef
108		Alina Anastasescu	Sef serviciu urbanism
109		Mateescu Marieta	Consilier Serviciul Investitii si Administrarea Patrimoniului
110	Primăria municipiului Timișoara	Gheorghe Ciuhandu	Primar
111		Adrian Orza	Viceprimar
112		Adrian Bodo	Director economic
113		Radoslav Radu (consultant)	Director general
114		Magdalena Nicoară (consultant)	Șef Dept UAT
115		Aurelia Junie (consultant)	
116		Blanca Bitca	sociolog
117	Primăria Comunei	Szilagy Geza	Primar

	Dumbravita		
118	Primăria Comunei Ghiroda	Cimca Vasile	Primar
119	Primăria Comunei Giroc	Ivan Lucian	Arhitect sef
120	RA Aquatim Timisoara	Gheorghiu Mircea	Sef serviciu tehnic
121	IPROTIM	Marculescu Gratiela	arhitect
122		Popa Dan	arhitect
123		Marcus G.	tehnician arhitect
124	Consiliul Județean Harghita	Kakasi Susana	Arhitect șef
125	Consiliul Județean Bacau	Novac Viorica	Arhitect șef
126		Stoina Gheorghe	arhitect
127		Sorin Colac	arhitect
128	Consiliul Județean Suceava	Constantin Rabiniuc	Arhitect sef
129	Consultanți locali (în afara celor menționați mai sus)	Maria Seder Neda	Redactor, Ziarul Capital
130		Natașa Nemeș	Director economic, Primăria Municipiului Focșani
131		Liviu Ianași	Pro-Decan, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București
132		Andrei Luncan	Arhitect șef, Primăria Municipiului Oradea
133	Echipa GRASP Implementare	Sam Coxson	Director Dept Local Government Initiatives
134		Mihaela Vrabet	Specialist Local Government Management, coordonator proiect
135		Gheorghe Ioniță	Specialist Participare Cetățenească
136		Liviu Iacob	Specialist Management Finanțe Publice
137	Echipa GRASP Sinergie	George Guess	Director Dept Management Finanțe Publice

138		Mircea Tulea	Specialist Management Finanțe Publice
139		Gabriela Călușeru	Specialist Management Finanțe Publice
140		Kristina Creoșteanu	Director Dept Participare Cetățenească
141		Ciprian Căpâlnean	Specialist Management Finanțe Publice
142		Robert Gondi	Director Dept Management Sisteme Informaționale
143		Mircea Enache	Director EMI Systems (subcontractant)
144		Aniela Ghiță	Director EMI Systems Romania (subcontractant)
145		Alin Opran	EMI Systems, Analist programator
146		Pleșcan Marius	EMI Systems, Sociolog
147		Cristina Vladu	Specialist Servicii Sociale
148		Nora Maderkova	Director Dept Dezvoltare Economică Locală
149	Echipa GRASP Sprijin și logistică	Artur Lungu	Coordonator regional, Director adjunct Dept Local Government Initiatives
150		Christine Jasper	Director Dept Granturi
155		Marcel Chiranov	Specialist în Monitorizare și Evaluare
156		Mark Birnbaum	Director Dept Operations
157		Cornelia Bucur	Specialist Media
158		Mihaela Bălan	Director Birou Teritorial Iași
159		Adrian Pieptu	Director Birou Teritorial Iași
160		Gabriela Pipirig	Asistent program
161		Monica Grecu	Director Dept Translatori